

Georgij Vallae Placentini viri clarissimi de uniuersi corporis purgatione.

<https://hdl.handle.net/1874/456556>

Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell Huybert van Buchell (1513-1599)

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
  - de kopsnede
  - de frontsnede
  - de staartsnede
  - het achterplat

This book is part of the Van Buchell Collection Huybert van Buchell (1513-1599)

More information on this collection is available at:

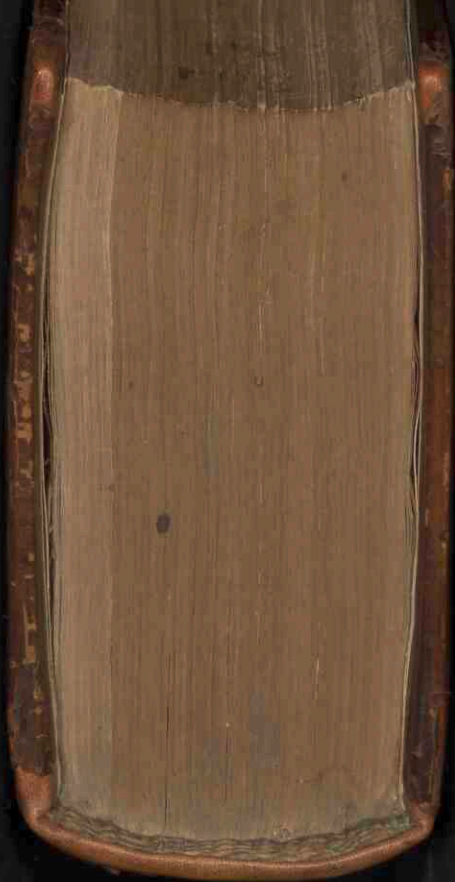
<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

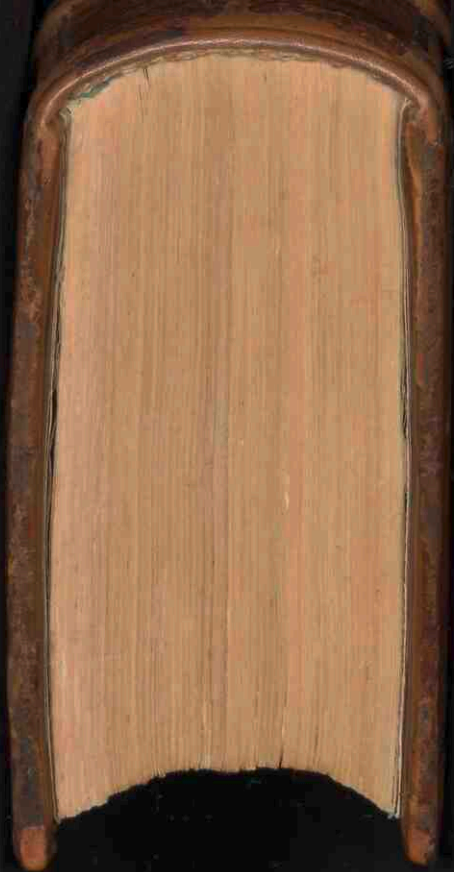

302

262

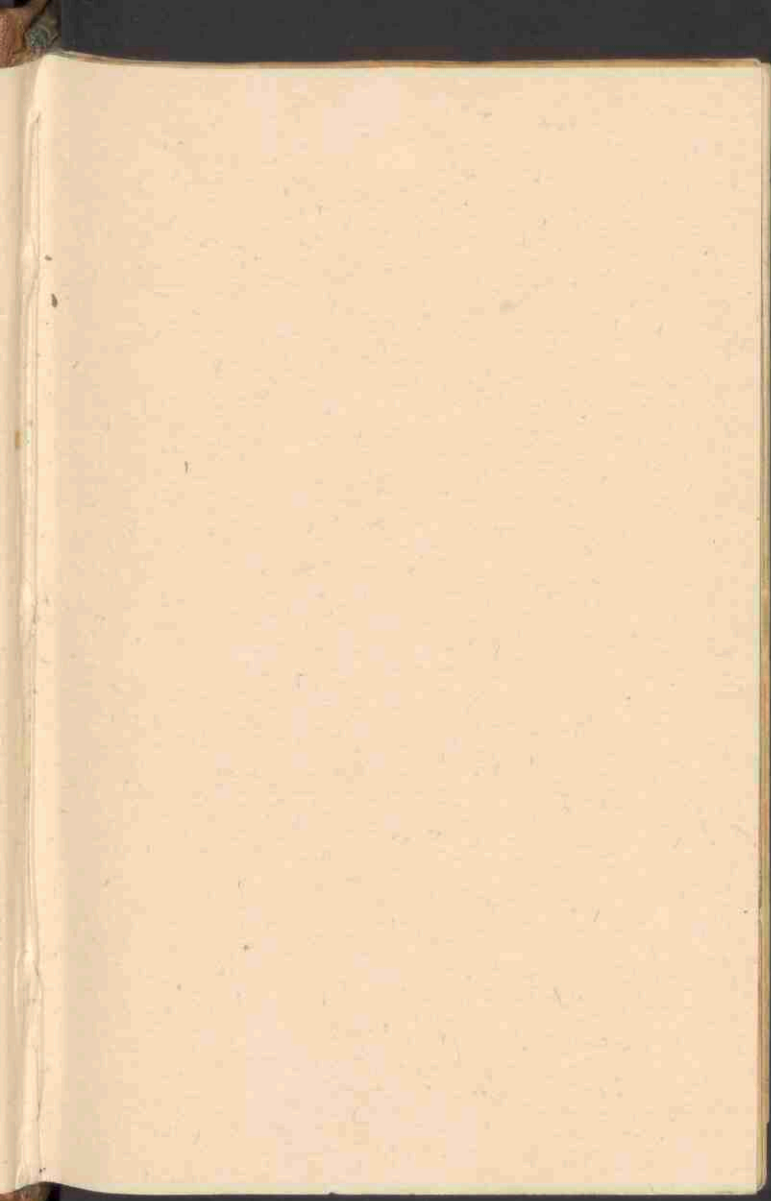

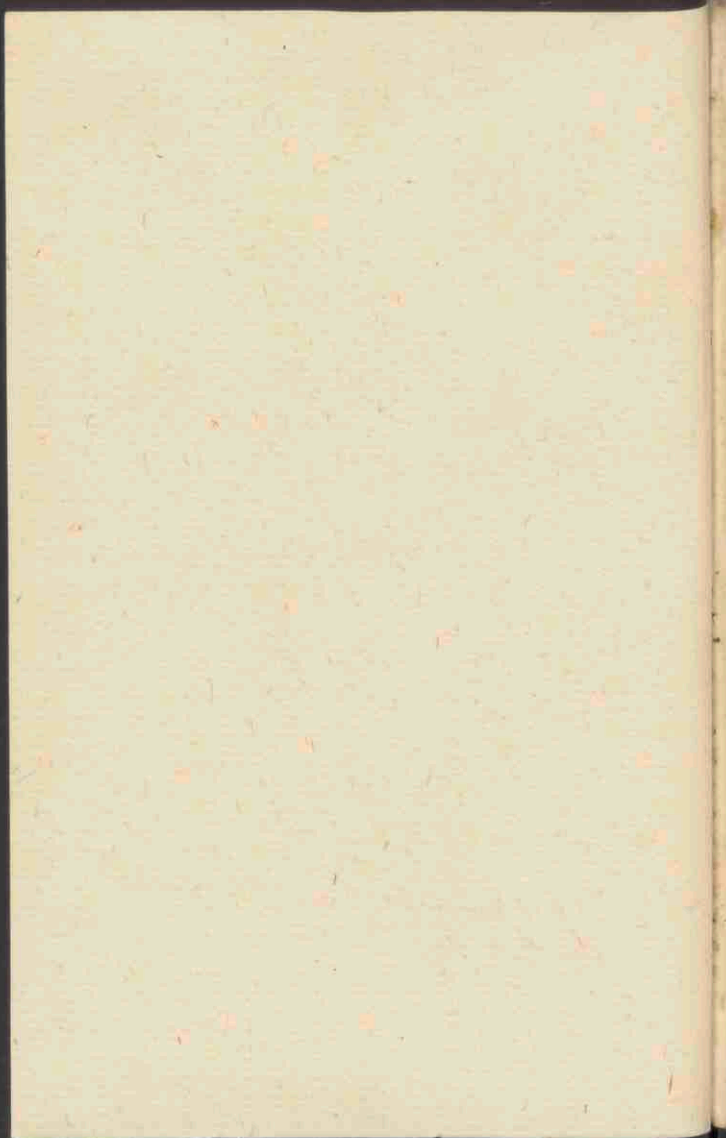
RARIORA

O. oct.
99

band gres tansard
Schuyler 5-12-79

1817

1817

Medici

Octavo nº. 99.

169. f*

N. 73. C.

O. oct 99

GEORGII

VALLAE PLACENTINI
VIRI CLARISSIMI
De uniuersi corporis
purgatione.

Argentine per Henricum
cum Sybold.

Ex dono. Hub. Bürgelij

HENRICVS SYBOLD MEDI

cinæ professor æquo lectori. S.

QUod nautis usu uenire solet, cum nauem nimium onerant, ut in exhaurienda sentina occupati sint, Ita gulæ & crapulæ deditis, accidere uidemus, ut cum corp⁹ nimio cibo et potu aggrauarint, in euacuando & purgâdo uentre misere laborēt, Atq; hic mox audiū querula uox ægri, & serio imploratur auxiliū medici, qui corpus uentris saburra grauatū, leuet, clysterib⁹ alijsq; purgandi modis inaniat, Ceteræ in medico sic iplorato, Gal'n̄ desiderat acie iudiciū, nē peut egrotātis complexionē, adeoq; totius corporis habitum, quantum licet, intus me agnoscat, Preterea omnes rationes euacuandi cognitas habeat et perspectas, ne errore aut inscitia ductus, una forma calcei (ut aiū) omnes calceat, Porro rationē euacuandi fere uniuersā, hoc libello aperit Georgius Valla, quem priuatę & sif publicę utilitati cōsulturi, iudicio multorū submittim⁹, & emittim⁹ i publicū, Cōmēdatiōe nihil op⁹ libello, uel ipso argumēto cōmēdabili et grato, Id unū admonem⁹ studiosos rei medicę, ut ratiōe euacuandi prescire, q̄ experiri, studeāt, nequid alieno periculo incōsulte agāt, aut (ut est i ueteri diuerbio) de alieno corio temere ludant Valæ.

GEORGII VALLAE PLACENTINI VIRI CLARISSIMI
DE FRICTIONE.

F Xercitio est corp⁹ calefaciendū . si exercere corpus nequeas, aut non libeat utere frictionibus, aut cū linteis, & oleo, & strigili, aut nudis manibus ab imo incipiēdo, inde scandendo ad caput ipsum deorsum semper deducendo. capitis quoq; frictione ieiunus utitur Vtitor autem frictione quoad corpus incalescat, rubescantq; membra attrituq; crassescant.

De exercitijs.

Motus omnis uæhemens corporis exercitium est. uæhementia porro motus est respirationis in celeritatem alteratio. at exercitium partes parat instrumentales, difficilē affectū subeūtes, firmasq; ad actiōes reddit obeundas, nutrimentiq; tractum ualidiorē alimentum quoq; ob excitatam in corporibus caliditatem, præstantius atq; salubrē

Exercitiū est motus uolūtari⁹ propter quem anhelitus magn⁹ et frequēs ē necessari⁹

sensilesq; , ac incertos meatus ob ualidum
pulmonis motum expurgat. sumēdū ergo
ad modificandū digerēdūq; in sua mēbra
cibū, exercitium est, nec ob id modo uerū
etiam ut quicquid in toto corpore redun-
darit extrarium eiiciatur, ne crudorum mi-
nimeq; concoctorum ciborum multitudo
in aluum detrusa, perq; intestina uagans in
cuncta animantis membra inuehat pericu-
lum, nisi salubribus teneatur concoctio-
nis, non dubium igitur quin exercitia cibū
anteire conueniāt. huius sane commodita-
tis cognitio est, factæ probatus urinæ color
aquosa siquidem urina, inconcoctum esse
arguit e uentre humorem per membra dis-
gestum. at rufus & biliosus nimium incalu-
isse. mediocriter pallidus factæ modo cōco-
ctionis signum est, tum demum igitur sunt
sumēda exercitia cum necdum in uesicam,
aut in extremam aluū superflua deiecta sūt.

De exercitiorum proprietate. *

Commune igitur cunctis est exercitijs in-
uectum corporibus caliditatis augmentū
& sese exercentium confirmari robur, uali-
deq; ad firmitudinem musculos & neruos
stabilire. Hæc autem sunt, de infimo homi-
num genere pastinando, terram uersando
uel honus magnum subuectando, uel iter
longius

lōgius faciēdo, uel ad omnes pertinens de
ambulando. Hoc autem uarijs fieri modis
posse magis intelligitur q̄ ut pluribus expo
nere necesse sit. Pilæ autem paruæ lusitatio
est membrorum musculorumq; omnium
exercitium, ut similia alia quiuis sibi potest
capessere, alia sunt ubi membrum modo
corporis unum exerceatur, et uix aliud uel
manus, uel crura, aut spina, aut thorax, aut
pulmo tantum. Exerceri autem tandiu con
uenit quoad corpori tumor attollatur, &
rubescat, sintq; motus expediti, æquabiles
& firmi, ut calore sudor excitetur misceatq;
uapori, tum demum conquiescat cū totum
intumuūt corpus, & cū corpus consudarit
incalueritq; multum commodum fuerit is
ungere oleo, & linteo abstergere fricando,
non uæhementissime, neq; lenissime, sed
mediocriter.

Pilæ
lusitatio

De frictionum proprietate.

Friktiones asperæ, absumunt atteruntq;
corpora, molles uero soluunt. Proinde si
soluitur ultra q̄ parsit, corpus fricandum est
aspere, quæ uero asiricta sunt corpora mol
liter, quod si qua modo medio habeant nō
dubium, quin neq; molliter, neq; aspere sit
insistendū, sed quoad uterq; possit excessus
inhiberi, at multa frictio tenuitatē adducit,

Pau. Ægi
Frictio
num uche
mens qui
dem, duz
lenis uero
molle cor
p^o reddit.

A 5 media,

media, mediocrem.

De exclamatione.

Exercitatio thoracis uocaliumq; instrumentorum est exclamatio & preterea naturalis calor purgans & attenuans, & roborans corporis partes solidas & firmas, & male affectas stabiliens. Vt aut sit exclamatio in asthmaticis difficilemque anhelitum trahentibus, orthopnoicis, phthificis ueteribusque doloribus circa pectus excitatis. aut scapulis, & in apostemate quod in thorace sit post fracturam, in raucaque uoce ob plurimam facta humiditatem. in febribus quoque congruit quartanis concretum humorem discutiens, nec non stomachi humiditatem quam precipue quartanus typus infert, stomacho quoque opitulatur, presertim eorum qui continue uomunt, & multum stertentibus, at eis qui capitis langore aliquo teneantur incommodo, ei qui uelit exclamare proloqui mediocriter, expedit cum e somno exprogefactus est, & incedere paululum atque ita in clamores accedat, euerum in exclamationibus modulatus uocis nihil sanitati confert at grauiorum uocum fragor utilis, hic ergo exercendus, ita namque plurimus in respirationem attractus aer, thoraca, et uentrem diducit & aperit, perque totum corpus meatus patefacit

reficit & distinguit, Ideo in proclamationibus
uel ualida lectione fiunt redundantium hu-
morū excrementa, nam & sudores aliquā-
do excitantur, tenorq; in toto corpore con-
cipitur, ob eumq; motum excreationum te-
nuitas procreatur, pituitæq; excrementum
adminiculatur ob frigiditatem calore egēti-
bus, neq; melius possis opem ferre, legendū
ergo sepissime est, ut totum corpus rarefcat
asperam exercendo arteriam, meatusq; alios
os flatus, neq; hac ualida lectione utendum
ubi necdum intelligatur manifesto cibum
esse concoctum, ne plurimum corruptorum
humorum aut euaporationum regressus
in corpus fiat.

De gestationis exercitio.

Cum sint reliqua exercitia in corporis
motu posita gestatio mixta ex motu est atq;
habitu. Complurimis igitur corporis parti-
bus quiescentibus, totoq; pariter moto cor-
pore gestatio est, hinc fit ut utilissimum &
commodissimū sit exercitium gestatio, cor-
pori laborem nullum inferens, atq; tamen
ita mouens, ut magnis possit comparari ex-
ercitiis. gestatio igitur, uentilat & exuscitat
insitam caliditatem, multamq; dispargit dis-
cutitq; materiam, habitumq; corroborat
corporis, sopitasq; & sepultas internas ex-

Cels. lib. 2.

Cap. 14.

Gestatio
quoq; lō-
gis etiam
& inclina-
tis mor-
bis apūssi-
ma est, uti
lisq; est &
his corpo-
ribus, que
tā ex toto
febre eas
citāt. c.

citat actiones . differentiaē gestationis com-
 plures quidem sunt, at hę precipue, in lecto
 aut suspenso, aut scabellum suffultum pedi-
 bus habente, aut in lectica, & ea duplici, aut
 sedentibus sublati et gestatis, aut iacentibus
 aut in curru, aut in nauigio, ponenda quo-
 q; in gestationis parte equitatio. In lecto ita
 q; gestatione utendum est febrī affectis, aut
 longo morbo afflictatis quo corpora languen-
 tia, uicq; morbi effracta, erigi non possunt,
 utendū ea quoq; gestatione est nephre-
 ticis quibus renes dolent. Nam flatus per-
 turbationem remittit, atq; alii quātū pacat
 ad somnumq; prouocat, utendum etiam in
 lethargicis & articularibus morbis. In lecti-
 ca uero iacentes attollimus lethargica febrī
 correptos & hemitritica, & quotidiana,
 aqua intercuti uexatos, nephreticos, poda-
 gricos. sedentes uero in lectica attollimus,
 cū facta est febris remissio. In uehiculo, cur-
 ruue gestatio, concutibile ac motabile quid-
 dam habet diuturnarum ægritudinum Est
 autem huius uæhementior una, altera uero
 lenior, & pacatior . Pacatiore utendum est
 in capitis affectionibus & intestinorum p-
 fluxibus. Væhementiori autem in thoracis
 stomachiq; langoribus, necnon tumorib9
 & hydropicis attonitorumq;, & mente pa-
 riter

ἀρθροίτις
 articuloꝝ
 morbus.

ὑδρωψία καὶ
 ὑδρόπικιστος
 aqua in-
 tercus

riter & corpore stupentium langore quem ἀποπλε
uoce græca apoplexiam nominamus. Hæc ξία stupor
betem uero oculorum aciem habentes & dicitur.
hemicranicos, ita capite languidos conuer
sos retrorsum, nō iter rectum spectantes cō
uenit ī uehiculo curruq; gestari, clemēterq;
ac placide moueri, multos nāq; præstantissi
mi aiunt medici hoc modo curatos esse,
cum nullum aliud prodesset remedium, &
alijs nequidem adhiberetur. Sedile autem
in ipsis uehiculis esse sublime, sublatumq;
conuenit. In nauigio autem gestatio quæ
prope terrā, & neutiq; turbulento mari cō
gruit hydropicis, elephantia languentibus
qui sit hic morbus supra memorauimus,
mente ac corpore attonitis, tumentibus sto
machum quidem primū reducit, non mul
to post in pristinam collocat cōsuetudinē
per undas uero ac fluctus gestatio, atrocissi
ma est, plurimasq; atq; ingentes efficit mu
tationes anima remixta corpore & metu, et
periculo commouente, modo plaudētib;
modo cōcertantibus nautis ad commune
periculum. Composita autem hæc omnia
sunt huiusmodi, ut omnem ueterem egritu
dinē excutere e corpore propellereq; pos
sint, ac licet ex immobilitate, mobilitateq;
constet corporis, bonum tamen siquid q̄ a
liud

liud est id præstans efficit nutrimentū. Equi
tatiōis uero perexiguus est in morbis usus
quandoquidem non multam aduehit secū
utilitatem, nam si fuerit stimulādus equus
laboriose afficitur corpus, & uarie solet af-
fici. Verumtamen etiam huic gestatiōi sua
nequidem deest cōmoditas. nā ischiadicis
confert, confirmat enim supra omnes alias
gestationes & spiritū & corpus, præsertim
stomachum purgat, & sensuum membra,
redditq; uelociora. uerum huiusmodi exer-
citiū thoraci pessimum est. si placide agi-

Pau. Aegi

Ac ne
cū uenus
utilitate
caret. ut

potē que
plenitudi
nē uacuat
corp^o au-
ctum, leue
uirile, red-
dit. Et qd
ad animū
pertinet,
rōis uim
impeditā
soluit. ē

tetur equus, uix aliud affert q̄ laborem pre-
cipue inguinum. Deniq; in omni gestatiōe,
omniq; exercitio cura adhibenda, ut i loco
salubri habeatur, puroq; aere, nec alia exer-
citia modo, sed etiam quæ sit nauigio.

De re uenerea ex Rufo.

Naturale opus plane coitus est, in uenes
remq; congressu s, atqui nihil naturale per-
niciosum, at sine modo & mensura, ususcq;
continuus iugisq; non suo tempore perni-
ciosam uenerem facit, neruos debilitat, aut
thoraca, aut renes, aut lumbos, aut robur,
aut pedibus, manibusq; illudit, reliqua ad
mores pertinentia in morali trademus phi-
losophia, nunc illis non est locus, sed medis
cing, quod igitur diximus uel hinc quilibet
potest

potest conijcere, quod uniuersū hoīs robur
ex usu uenerio efficitur ibecillius, atqui ro-
bur est nobis insitus calor, unde nobis non
bonę cōcoctiones pallorq; subit, uis⁹ quoq;
hebes efficitur, obtunditurq; auditus, sēsus
q; prorsus nulli satis uigēt, rerum oritur ob-
liuio, tremoresq; membrorum, artus dolo-
ribus substernuntur, precipue latera, fiuntq;
nephretici, renes inquam dolent, ægritudo
uesicæ erumpit, ora deturpantur, dentium
dolores erumpunt, et inflammationes gur-
gulionis. multi quoq; uiri ī coitu multo, sã
guinem expuūt, spiritus quodam tenore ui-
olento thorace in testiculos uenis arterijsq;
meantibus, at mulier in coitu neutiq; expuit
sanguinem, quod alio corporis agatur hu-
more quodq; inter coeundum minus labo-
rer, ob consuetas quoq; inferne habitas pur-
gationes si mulierem cōtigerit sanguinem
expuere. ingens est ei in purgatione leuamē
Id propterea pleriq; prestātes medici iubēt
siquid horū sit quę memorauim⁹ ī corpore
qd̄ experientia ipsa naturalis hominis des-
præhendatur imbecillitas a ueneris usu ab-
stinendum, per uenerem detrimenta non
corpori mō, sed etiam menti inflicta memo-
rauimus. quæ sint etiam adiumenta uiden-
tur neutiq; esse reuicenda, neq; enim prorsus
iutilis

inutilis & malus est ueneris usus, si usus oportunitatem, si modum, ac moderationē statumq; utendi salubrem spectes, sunt hæc fere commoda, saturitas & exhuberans exhaustur plenitudo, leue totū reddit corpus ac ad augumētum aduertit. uirilemq; facit remollescunt membra, meatus et spiramēta corporis diducuntur, pituita purgatur. cōsistentem ratiocinandi uiam dissoluit, iras ingētes remittit, melancholico igitur & moroso medicamen est quandoq; coire, inde creditur euadere moderatior, ita quoquo alio modo insaniētibus occurrit suppetias aliquos comitali morbo correptos aliquādo sedauit, capitisq; dolorem amouit in uiridi robustaq; etate constitutos, omnes iteligo Hippocrates in libro quem 'de pituitę scribit egritudinibus, subuenire ait ueneris usum, alię commodum spirandi usum ex incommodo effecerunt. alię turbulētis sūt insomnijs liberati. Naturæ autem tum aptiores, tum cōmodiores sūt in uenerem, quę calidiores & humidiores in huncq; usum plus alijs pronæ, contra uero habent quæ aridæ & frigidæ, & pubescentium quidem ætas apta. Senibus autē non minus incommodo uenus q̄ turpis. tempus uero ueneri aptum est uernum, comodum etiam autum
nale

Hipp

•ale & æstiuum, sed uerendum ob malam
autūni habitudinem facilemque humorum
corruptionem, et ob æstatis nimiam aridita
tem, hyems uero ob frigus ueneris usum is
festum arguit. Victus autem ueneri com
modus calidior humidiorque, aduersus autē
arefaciens et refrigerans, sit laborum quoque
mediocritas, & cibi conditus lepor, uinum
sit colore subrufum, substantia tenue, panes
puri leuesque. somnus expeditus, minimeque
accerfitus, atque adeo uiuidus. Carnes hedo
rū, & agnorum, qui bene pasti, & porcorum,
gallarum, atagenū, perdicum, fasianorū,
non ita anserum, & anatum, sed harum, si
laute condiantur, piscium polypodes, & qu
cunque mollem carnem habere phibentur.
holerum uero heruca. hormenum, erysimū
carduus, conicus, rapa, leguminum fabæ, ci
cer, pisum, tubera quoque, & quæcunque sus
flant, et multum nutriunt. Laudatur autem
plurimum in uictu, uua matura dulcisque suo
sumpta loco. nā & humectat, & sanguine,
& spiritu implet corpus, qui se immittre in
uenerem uelit, uitet ingentes expletiones &
crapulas, inconcoctionesque, & inedias, ab
exercitiis, a lauacris, a laboribus etiam caue
at, ubi anteierit uomitus, ubi uentris proflu
uium, cupiditati multæ oblistendum, iperā
dumque

dumq; est, quoniam facilius procliuisq; ~~et~~
usu ueneris exurgit ægritudo, quandoq;
etiam incurabilis

De harenæ offusione aliisq; estu
arijs, ex eis quę scripsit Antyl⁹

Soli se exhibent alijs quidem inuncti, alii
autem uncti, alii sedentes, uel iacētes, alii stā
tes, alii deambulantes, uel currentes, & iacē
tium quidam, alii in strato cubili, alii in pel
le, alii in harena. uel sale. Sine unctiōne igit
exæstuatō mediocriq; adhibita incertam
intendit difflationem, sudoresq; educit, &
uētem sistit. carnem custodit, at pingue ex
purgat tumores omnes, in primis hydropi
cos corripit. spiritum densiorem crassiorēq;
reddit. & perinde asthma, & orthopnœam
exacuit. Capiti uero pridem refrigerato
succurrit. nam difficulter languēs & solidū
ipsum efficit, expedit nimirum in his prius
aluum summittere Nam nisi summissio an
tecesserit. capitis unctio infesta est, qd̄ si cum
pinguitudine sit unctio, alia eademq; potest
sed magis corpus arefacit, tanq̄ tostum pin
gui. ideo etiam superficiem magis nigram
facit ob incertam difflationem. minus etiā
distrahit, fere cauterio carnem condēsando
at sedentes uel stantesu æhementius exurū
tur q̄ deambulantes, & magis q̄ currentes
lacentes

Iacentes autem in cubilibus non admodū
adiuuantur, sed magis replent caput. In pel
le autem flagrant plurimum adiuuantur
& hydropici, & ischiadici, nephreticiq; &
pareti, & elephantiodes, cœliaciq; & qui lā
guent pridem ex uesica, nec non attoniti &
suggilati, expedit admodum magnam esse
pellem, ipsamq; ungi oleo. & in tenui harēa
insternere, mota & prius calefacta pelle, des
ponere languentem, capite aperto lino cru
do. ut uno mō diu maneat. ne quoq; se mo
ueat, postq̄ satis corpus exæstuarit, uolutari
iubeatur, et in latus aliud repositus conquis
ciscat, idq; sæpius faciat, eodem modo in ha
rena admittatur, mutato continue loco, ibi
presto adesse ministrum oportet, qui calidis
simam seruentēq; q̄ maxime possit tolerari
collectam harenam corpori iniiciat, offuso
ea. quod si propinquum fuerit mare, eius
utendum harena est, commodior enim est,
et magis illos extrarios, tabidosq; educit hu
mores. æstuatō harenæ. loco pellis erit, at
fluuialis harena si sit, pelle potius utendum
fuerit. Nam fluuialis harena & aer exhalari
onibus sunt humidiores, quod si salis copia
fuerit multo præstabit, tenui sale substrato
perlectū. Debet autē profunditas non esse
tribus palmis minor, nisi enim profundus
sic

fit salis sinus, calor facile diffabit, si ex alto
nō euaporat, educiturq; sinu,

De sāguinis detractiōe p uenas qm̄ gr̄eci
phlebotomiā uocāt ex eis que Galen⁹
scripsit & Aetius.

Considerandi qui in corpore compræ
hensi sunt humores, quod nam membris
commodum, incommodum ue inuehant
unde emanāt actiones. Conglobata itaq;
multitudo duobus dicitur modis, aut pote
state ea dicitur multa, aut amplitudine uaso
rum humores compræhendentium. Quē
admodū igitur onus non statim cū grauat
& laborem infert. Statim etiam summittit
ac superat, & prostermit, eodem quoq; mo
do, cum uis languentis a multitudine sup
atur, fieri potest, ut aliquandiu obsistat, nec
succumbat homo langori, quod si diutius
subuenire neglexerit. tum uis corporis suc
cumbat, concidatq; necesse est, hos ergo sā
guinis detractiō plurimum iuuat antequā
languentis uires pessum eant. ac si in cor
pore sanguinis uis magna non fuerit
sanguinis tamen detractiō utilis est. inflam
matione incipiente, plaga aliqua preferire,
uel ob membri debilitatem, humoribus e
toto corpore conferuim in id membrum
confluentibus quandoq; enim in membrū
aliquod cōglobatim procurrēte sanguine

aut oblanguentem eis perditum ita aſione.
 aut ſingulare affert detrimentum, quemad-
 modum in attōitis fieri cernimus, eſt etiam
 ubi uas diffringat ueluti contingit hæmop-
 toicis, neq; tam ſocordes nos eſſe conuenit
 ut redundare ſanguinem negligenter per-
 mittamus. Confeſtim namq; leuandus de-
 trahendusq; eſt, anteq; malum aliquod in-
 ſigat corpori, ego inq; Aetius podagricos
 cōplures [tribus] iā uel quatuor annis dolore
 oblanguentes unctiōibus curauī, aut re-
 dundantem leuando humorem purgatiōe
 uel ſanguinis detractiōe Nam podagricis
 & articularibus morbis, comitialibusq; &
 melācholicis, aut ſanguinem expuentibus
 hebetemq; oculorum aciem habētibus, cō-
 tinueq; anginae ſuccumbentibus, uel peri-
 pneumōicis, uel pleureticis, uel lippitudine
 egreſcentibus uel (ut ſemel ſiniā, uniuerſaq;
 compræhendam) cōtinuo iugiq; magnæ
 ægri tudinis deiectis obnoxiisq; periculo,
 plus cæteris remediis neceſſaria eſt ſanguinis
 detractiō. Conſideranda uero in omni ſan-
 guinis detractiōe. q̄ntitas et q̄litas, magnitu-
 doq; morbi, aut p̄lēs aut ſuſpecta expecta-
 taq; ætasq; pubeſcēs, & præcunctis potētię
 firmitudo, aut infirmitas, inde naturalis to-
 tius corporis habitus, anniq; tempus, & re-

πῶς πνεύς
 μούνα abs
 lcellus pu
 lmonis.

gio, presensq; languentis habitus. uitaq; præterita, & uicius. eduliorumq; & potum copia, precipue multum nutrientium quibus is assuetus est, necnon si qua inoleuerint ei exercitia, quæ omissa sint, si quæ pretermissee neglectæq; sint purgationes. at ingruente opprimenteq; multitudine non est profusus sanguis detrahendus, nam cum aliquis in corpore crudus fuerit humor cõglobatus pensiculate, & minime imprudẽter agendũ est, quoad uires ægri confirmentur, & humor oppugnetur. Id autem ex urinis aliisque signis nobis licebit cognoscere. soluta namq; & substrata prius sanguinis detractionibus potentia in huiusmodi affectionibus, ad extremum deduci consuevit, ut amplius refici instaurariq; non posse uideatur, itaq; et uite ingens discrimen imminet. presertim ingruente febre æstiuo tempore, stomacho male affecto, aut corpore toto remollescente, & temperamento natura humido, tales namq; facile distrahuntur, celerrimeq; in syncopẽ ruunt, tamen si ingens non obuenit febris & aliquãdo pluribus huiusmodi malis obrutus homo consumitur. nequidem id committendum per hyemem, aut si locus fuerit frigidus, naturaq; hominis frigidior, tum enim omittenda est sanguinis detractio. Talibus

libus namq; ac eo modo affectis, mediocri-
bus frictiōibus et unctiōibus. mediocriter
calescentibus, potionibusq; secātibus me-
demur. occurrimusq; suppetias.

De mensura detractionis.

Aegritudinis magnitudo, uiriūq; robur
in sanguinis detractione primo considerā-
tū quæ magna quidem plus fieri posse idicāt
detractiōnis, minora uero, qualitate detrac-
tione purgandum deiciendumq; quoad
uis magnitudoq; morbi diminuatur. Con-
sideranda porro est qualis nam sit hominis
natura. Nam si mediocriter graciles corpo-
re fuerint. ingentesq; habeant uenas, & san-
guine refertas atq; copiosas, detractioni par-
cendum non est. At si uenas habeant angu-
stas, albicq; corpore, molliq; carne, parce san-
guis est detrahendus, paucum namq; hi ha-
bent sanguinem, ac facile distrahūtur. eadē
ratione, nequidem adolescentibus anno-
rum quatuordecim detrahendus est sanguis, &
nequidem senibus precipue debilibus, at q-
bus uires sunt integræ, & necessitas efflagi-
tat, uel sepruaginta annos natis sanguinem
dempseris.

Quæ sint secāde uenæ

Euellendiq; unde uis causa in directum
erumpēte sanguine, secato uenas, sicut dex-

Cels. li. 2.

Cap. 2.

Interest enim nō
quæ ætas
sit, neq;
qd i cors
pe intus
geratur,
sed quæ
uires sint.

tra nare edente sanguinem, in dextra manu
difficile uenā sinistra uero in sinistra. at sple
ne languente eam, quæ media est uena inter
anularem & minimum digitum, aut interi
orem cubitum, ubi brachii inflexio est. In
pleureticis laterumque doloribus latus seca
languentis in rectum, ingentibus uero ocu
lorum doloribus, mirifice prodest in rectū
languentis oculi secta uena, quæ græce ho
mīæa, latine humeralis dici potest, ad curua
turam ipsius, quæ ancon uocitatur. nam se
ctæ interiores uenæ prosunt partibus in imo
iugulo languentibus, exteriores uero, quæ
sunt in facie & capite. mediæ porro utrisque
Cauendum autem in uenæ sectione ne er
ror subsit, uenæ siquidem mediæ neruus ad
iacet, in parte uero inferiore arteria subiit
citur, hanc ne seca, nisi magna urgeat neces
sitas, humeralem namque uenam secare sine
periculo possis, magnaque in hac facta sæpe
concisione non consequitur inflammatio,
neque dolor ullus, quare secure & intrepide
secari potest. At interior & media (quia ma
gnum consequi potest detrimentum) atten
tandæ non uidentur, uerū sicut memoratæ
partes in ancone sanguinis detractionibus
subleuantur, plæneque adiuuantur. ita eodē
modo, quæ sunt infra easdem partes, hoc
est

est in iunctura narium, & coxendicum, & scemoribus, & uesica, in poplitibus, & talis Renes autem medio quodam habent modo, adiuuantur namque sanguinis detractio ne, quæ per anconem brachii, & uertebam fit, & quæ inferne fit. Visæ autem ischiades quæ die modo uno curatæ sunt, facta in brachiis detractio, quæcunque non a frigiditate, sed a repletis sanguine per coxendices anconibus factæ sunt. Expediit autem in cunctis exordium capientibus inflammationibus pro illis sanguinis facere alicubi detractio nem, uelut pede inflammato, e manu sanguinem elicere at in langoribus antiquis præcipue quidem ex ipsis languentibus locis, si minus ex proximo id fieri expediit loco.

De concisionis magnitudine, ex
antylo.

Egentibus indubitata & expedita detractio magna concisio facienda est, & ubi in sanguine crassitudinem contineri conijcimus. quibus autem auellere, & sanguinis effusionem uolumus auertere, uelut in sanguinem reiicientibus, aut e naribus facta eruptione, aut altera parte, exiguam facere expediit concisionem, neque enim detractio sanguinis eget a langore in eam deducti eruptionem, sed auertendi distrahendique causa id
fit.

fit Expedi igitur in talibus permittere diu-
sanguinem e uena effluere, tum autem par-
uis utendum est concisionibus, in phreneticis,
quos possumus deliriosos nominare, et
insanientibus. ac prorsus mente concussis,
ut celeris concisionis possit fieri glutinatio,
euenit namq; sepe, ut delirantes clanculū
manus uinculum exoluant, quare si magis
nam contigerit esse concisionem ex sangui-
nis eruptione periculum consequitur, at in
parua concisione, uel pusillum aliquid uul-
neris os poterit obsruere prohibereq; quo
minus erumpat. Exiguus preterea utendum
concisionibus in paruis uasis, magnis uero
in maioribus. nam si in magnis uasis parua
fiat concisio strangulatio fiat, necesse est.

De figura cōcisionis.

Concisionis autem figuræ sunt tres, ob-
liqua una, altera recta, non secans, sed didu-
cens, aperiensq; in rectum uenam, tertia por-
ro inter has media uergens, declinansq; no-
minata. Obliqua igitur utendum. cum in-
gentem uoluerimus committere concisio-
nem, uergentem uero figuram utilem duci-
mus. ubi detractione opus fuerit, cumq; ita
concidentes in uase neutiq; hallucinamur,
& sanguinis emissio ex obliqua sectione
aspectui pulchrior offertur, tanq; reuoluto
subuersoq;

subuersoꝝ sanguine inter exiliendum. spacioſa uero in rectum figura idonea, ubi nō uno modo die, ſed altero, & quandoꝝ tertio auferamus, inflectendo ſiquidem ancoſnem hiant, diducunturꝝ conciſionis orꝝ in rectum conciſio, ubi conciſione humorum conuerſio fieri conſueuit, nec adeo uenuste ac figura exilit ſanguis.

Quo tempore ſit detrahendus ſanguis ex Galeno.

In omni diei noctiſꝝ hora, urgente oportunitate, ſanguinem exige. in febricitantibus paroxyſmi augmentum cuſtodiendū aut eſt, per ſimilitudinem, aut per aliud eiꝝ modi ſine febrī, cum opus fuerit ſanguinis detractiōe, magnitudinem doloris conſidera, inflammationiſue, qua enim hora dolorem mitigatum intuebere, ſanguinē educito, quod ſi horum nihil urgeat. præſtabit matutino tempore ſanguinem detrahere, nō utiqꝝ ſtatim cum experrectus surrexerit eſt lecto, ſed uigilem ad horam modo unam præſtolari expedit, aliquibus etiam melius eſt prius lauare, aliis prius deambulare, uel utrumꝝ facere, quos autem obſeruationis cauſa leuādos ſanguine putamus, concedit ut cum aliqua ſua conſueta obierint negotia, ſanguinis detractiōe leuentur.

De detractiōe ex Galeno.

A quibus autem uolumus diuertere, bis
nis diebus cōtinuis melius eduxeris. ac ubi
multa fuerit opus detractiōe, uires tamen
fuerit exhaustæ, ibi detractiōne expedit dis
pēfare, ac primam detractiōem esse oportet
minorē, ut rursus auferas, ac si uolueris
etiā tertio, uerum cum sanguinis copia
multa esseruescit, ut acutissimam succendat
sebrim, uelut in eis, quæ synochi nomina
tur, tum expedita & una opus est detractiō
ne, quæ attērandā est, ut eousq; fiat, quoad
spiritus oblanguescat, deficiatq; anima, ui
considerata potentiæ per pulsus, ablatum
namq; in nonnullis sanguinem se puidisse
ferunt præstātissimi medici statim ad libras
usq; sex Exiliente autem sanguine oportet
ppetuo pulsus attractare, nē te lateat, līt ne
animæ defectus, an mors adueniens.

De arteriæ sectione ex galeno

Arterias concidunt medici in temporis
bus quidem propter oculorum distillatio
nes, cum calidæ sunt, ac spiritosæ. nī occipi
te autem eisdem hebescentibus acie, prefer
tim in antiquis capitis ægritudinibus calis
dis, ac spiritosis laborantibus, atq; iterum
ob multos antiquos circa caput langores
utuntur aliqui ea educatione sanguinis secā
do

donec pone aures arterias. Aliqui autem arteriam secare uerentur, quo sanguinis compescant eruptionem, in cicatricem abeunte sectione in nonnullis dilatatur.

De astrictione arteriaca.

Eruptione igitur sanguinis ex arteria facta, expedit ipsam hamis reuellendo totam oblique discindere, inde alohē & thuris manam dissoluendo, ac oui albumine madefaciendo, molliculos leporis pilo adhibendo, qui plurimum medicaminis habent imponere, & solidescet uulnus, consistetque sanguis.

De cucurbitula, ex eis que scripsit Antylus

Non in lāgorum primordiis, neque in corpulentis, obesisque corporibus utimur cucurbitulis, sed cum leuatum totum corpus est, & ab eo subtracta superflua, nec amplius effluit e membro cucurbitula leuato, neque opus fuerit mouere, & quatere & trahere destitutū in ea parte inutile fluxū, Cauendū autē est ne mānque cucurbitulā admoueamus, quas si admouerimus uehementer molestā faciunt sublationem, tum spōgiis ex calido auferendæ sunt cucurbitulæ, ita namque consueuerunt remitti, quod si non ita, pforadæ sunt cucurbitulæ. Sciendum autem est non modo in loco sanguinis destractionem ex

Cels. li. 2.
Cap. 10.
Cucurbitularū uero duo genera sūt, æneum et corneum.

uena detrimētum inferre, anteq̄ totum cor-
 pus subleuetur, cum ex languentibus parti-
 bus sanguis aufertur, sed etiā si cucurbitula
 adhibeatur, & sanguinis quidem per uenā
 detractio una minus periculosa est, habita
 namq; ratione illationis ad materiā, sanguis
 educitur, at cucurbitula facta impressione
 ui materiā auellendo multum amplectit̄
 locum, non sensibilis uasis faciendo diuisio-
 nem, euellit, iuxta rationē materiā euacuat,
 non rōne incedentis ac ad hypochondria ū
 oportune adiecta presertim in synochis feb-
 ribus, uel hemitritaicis, precipue concussa
 languentis mente, et si succumbant sensus,
 suffocationes, & interitus eo die consequū-
 tur. importune autem capiti admissa lethar-
 gum efficit, prociduntq; oculi. hęc uitanda,
 ubi bene accidit, omnio hinc longus capiti
 aliquis langor inuehitur.

ληθαργος
 morbus
 ab obliui-
 one oīm
 rerū dict⁹

De scarificatione ex Galeno.

Pituitam Galenus non censet sæpius per
 annum cōmodum esse distrahere sanguine
 quod cum sanguine multus uitalis educat̄
 sp̄ritus, quo quidem foras scateñte densius
 moles uniuersa refrigeratur, cūctaq; natura
 lia opera deteriora reddūtur. quare a remo-
 tioribus membris aufertur. Iuuat autem tū
 scarificatio & oculos pridē stillantes, & circa
 caput

caput affectiones alias, & circa thoracem et
anginas. Densitates autē, quæ post sãguinis
detractionem factæ fuerint, e toto corpore
soluere loci scarificatione oportet.

De hirudinibus ex eis quæ scrip
sit Antylus

Hirudines, quas sanguisugas uocamus, *Ausc. sen.*
cape tibi, custoditoq; ad diem unam, abiice *4.1. Cap.*
eis paucū modo quo nutriantur sanguinē *22.*
Cum autē membro alicui eas opas fuerit
ad mouere. nitro & dulcissima bene abluat
aqua, inde sanguine calefacto illinias locus
Postea impurgatā mitte aquam hirudines,
spongia ipsarum fumidum abstergendo ita
ad moueto, que tumentes educere non cessa
bunt, quoad salem ori immiserimus, aut ni
trum, aut cinerem. posteaq; exciderint spō
gis locus est calefaciendo abstergendus. &
si sãguis eruperit, cici dem ustam, aut linteū
ustum admoueas, aut spongas humecta pi
ce intingendo, & urendo insperge, sup neq;
imponito chartam aceto aspersam.

De abstinentia ex Celso

Abstinentiæ duo sunt genera, alterum ubi *Cels. li. 1.*
nihil assumit æger. alterū ubi nō nisi quod *Cap. 15.*
oportet. Initia morborum primum famen
sitimq; desiderant. ipsi deinde morbi mode
rationem, ut neq; aliud q; expedit, neq; eius
ipsius

nimum sumatur, necq; enim cōuenit iuxta
inediam protinus satietatem esse. quod si fa-
nis quoq; corpori iuuat laborantem. q̄ tem-
pestiua abstinētia.

De deiectione ex Antylo.

Operosū est. quorum sana sunt corpora
purgare. torquētur enim & subuertunt p̄
ceditq; difficilis deiectio, confestimq; dislo-
luuntur. qui eo modo purgantur. expedit
igitur eis, quos purgare uelimus, prius tenu-
are, secareq; crassos & glutinosos humores
spira mentaq; quos uoce græca poros no-
minamus, interpellare, q̄bus succi transum-
untur, & trahūtur a purgatoriis medicami-
nibus, ac serosos tenuesq; succos in princi-
pio ægritudinum deicere expedit, at in cras-
sis et glutinosis expectanda cōcoctio. In acu-
tis autem cū moueantur materię. & a prin-
cipio medicamen adhibetur, id multa fieri
conuenit cautione, in motu namq; & dela-
tione, & fluxu cum fuerint humores, ueren-
dū est, ne quoquomō ibecillū aliquod suap-
te natura intestinū cōmotā excipiat materiā
præcipue thorax. Cum autem parti alicui
humores infederint, quēadmodū in uiscerū
fieri solet inflāmationibus. medicamen pri-
usq̄ concoctio facta fuerit, nō erit ad mouē-
dū, quicunq; enim inflāmata inquit Hippo-
crates

ates a principio medicamine dissoluere
tentauerit, ex constructo & inflamato nihil
aufert, neq; enim cruda ægritudo se dedit,
ac remittit, uerum quæ sana sunt, & lægorē
oppugnant eiq; oblistunt, tum contabescūt
Cum enim debilitatum fuerit corpus, tum
regnat ægritudo, atqui quādocunq; regna-
rit ægritudo. iminet perniciēs. In materierū
quidem deductione utimur purgationib⁹
in cephalæa capitis morbo, hebescentibus
oculis, hemicrania, comitiali, asthma, idest
uachementiori anhelatione, orthopnœa, cū
strangulatio obuenit recta ceruice, ischiade
in coxarum uertebriis. arthreide, articulari
podagra, nephriide, renum langore, in uesi-
ca, & fœminibus si antiqua fuerint. itidem
ubi perpetuo fluxus agit, uel aures uel na-
res, uel oculos, uel os, uel stomachum, uel to-
tā superficiem, neq; aliis adminiculis exares-
cit, neq; aliter sistat. solet enim alui deiectio
atq; purgatio profluxus cohibere. hic nāq;
constituendum etiam de hæmorrhoidum
cura Sumimus quoq; deiectionē melācho-
lici humoris, quē atram bilē latine appella-
lamus. post sanguinis detractionē p uenas
ut autem q̄tiamus, moueamusq; uetustā af-
fectionē, deiectionibus in remissione utimur
ubi attoniti siamus apoplexiam uocāt gre-
ci

ei, ubi nō nutriātur, ubi lāgueā ubi cōsopriā
tū, moleq; oppriātur, ī quīs corpīs pte cōti
gerit ubi sup corpīs tēpāentū afficiātur. utiur
deiectionib; in diuinis febrib; ut quiddiāis
q̄rtanis, furore, melancholia, destitutiōe, q̄
ecstasi uocāt grēci, malo habitu. cūq; nō ali
tur corpus ob hūoris iprobitatē, in elephā
tiasi, impetigine, lepra, exhātematis, phthiri
asi, quē quidā pedicularē morbū uocant, in
hulceribus sponte factis, profluxionibusq;
Ob hoc obsidentē & perturbantē educere
humorē expedit, & proinde deiectionibus
utimur. in aqua intercute, arquato. uentris
profluxus ordinādi sunt, in quibus assumi
mus deiectionē. quandoq; acutus & mal⁹
humor residet in tuniculis uentris, aut inte
stinorum ī modū acutarū glandiū, qui acu
tis inundationibus irritat intestina, simulq;
admonet exacuitq; ad excernendū, simulq;
acumine uellicat circū corpus. In his ergo
oibus utimur deiectionibus. quo eiusmodi
e corpore humorē eximamus, exhauriāus
q; purgemusq; uentrē & intestina. at in uni
uersum medicaminibus utendū est purga
toriiis, in quibus firmitudo corporis est, &
promptitudo expedita, stomachusq; potēs
ubi multa in corpore iutilis colligatur ma
teria, qui autem obesi purgationi inepti sūt
quicq; multi sunt sanguinis, & continue aīa

φθειρασι

ικτερικία
latinis ar
quat⁹, &
morbus
regi⁹, dici
tur.

succumbentes, deficientesq; qui difficiles et
 cōfestim uomētes quauis oblata occasione
 Itemq; pueri & senes, & mulieres multum
 mēstruis purgatæ, quicq; corpore sunt puro
 quicq; in uictu sunt moderati, & quibus na-
 tura suapte aluus astringitur, & qui tormi-
 ne et cœliaca affectione facile capiuntur. Hi
 omnes deiectioni non sunt idonei. Deiectis
 onē inquit Celsus antiqui uariis medicæen-
 tis. crebraq; alui ductione in omnibus fere
 morbis moliebantur dabantq; aut nigrum
 ueratū, aut siliculam, aut squāmā æris, quā
 lepidochalcon græci uocant, aut lactuce ma-
 rinæ lac, cuius gutta pani adiecta abunde
 purgat, aut lac uel asininum, uel bubulum
 uel caprinum, e q; salis paulum adiciebant,
 decoquebantq; id, et sublatis iis, que coierāt
 quod quasi serū supererat, bibere cogebāt
 sed medicamēta stomachū fere lædunt, idē
 oq; omnibus catharticis alohe miscenda
 est. aluus si uēhementius fluit, aut sæpius du-
 citur, hominē infirmit. Ergo nūq̄ in aduer-
 sa ualetudine medicamentum eius rei causa
 recte datur, nisi ubi is morbus sine febre est
 ut cum ueratrum nigrum, aut atra bile uer-
 xatis, aut cum tristitia insanientibus, aut iis,
 quorum nerui parte resoluti sunt, datur. at
 ubi febres sūt, satius est eius rei causa cibos
 potionesq; assumere, qui simul & alant, &

κοιλικός
 uocatur
 qui aluū
 induratā
 habet.

Cels. li. 2.
 Cap. 11.

λεπιδος
 χαλκός

κώλον,
crassioris
intestini
pars est

uētre[m] molliant, suntq[ue] ualitudinis genera
quibus ex lacte purgatio conuenit, plerūq[ue]
uero aluus potius ducēda est, quod ab Æli
clepiade quoq[ue] sic temperatū. ut tamen ser
uatū sit, uideo plerūq[ue] sæculo nostro præte
riri Est autem ea moderatio, quam is secul[us]
uidetur aptissima, ut neq[ue] sæpe ea medicina
tentetur, & tamen semel sumptum uel bis
non omittatur, si caput graue est, si oculi ca
ligant, si morbus maioris intestini est, quod
græci colum nomināt. Si in imo uentre, aut
in coxa dolores sūt. Si in stomachum que
dam biliosa concurrunt, uel etiam pituita
eo se humorue aliquis aquæ similis cōfert
Si spiritus difficiliter redditur. Si nihil per se
uenter excernit, utiq[ue] Si iuxta quoq[ue] stercus
est, & intus remanet, aut si stercoris odorem
nihil deiiciens æger ex spiritu suo sentit, aut
si corruptum est, quod excernitur, aut si pri
ma inedia febrē non sustulit, aut si sanguinē
mitti, cum opus sit, uires non patiuntur, tē
pusue eius rei præteriit, aut si multum ante
morbum aliquis portauit, aut si is, qui sæpe
uel sponte, uel casu purgatus est, subito ha
bet aluum suppressam. Seruando uero illa
sunt, ne ante diem tertium ducatur, ne ulla
cruditate substantive, ne in corpore infirmo,
diucq[ue] in aduersa ualitudine exhausto, neue
inco

in eo cui satis aluus reddit quotidiē. qui ue
eam liquidā habebit, ne in ipso accessionis
impetu, quia quod tū infusum est, aluo con
tinetur, regestūq; in caput, multo grauius
periculū efficit. Pridie uero abstineri debet
eger, ut tali sit aptus, curationi, eodē die ante
aliquot horas aquā calidam bibere, ut sup
iores partes eius madescant, tum iniicienda
aluus est, si leui medicina contenti sumus,
pura aqua, si paulo ualentiori, mulsa, si leni
ex aqua, in qua foenumgræcum uel ptisana
uel malua decocta sit. Si reprimendi causa
ex uerbis. Acris autem est marina aqua,
uel alia sale adiecto, atq; utraq; decocta cō
modior est. acrior fit adiectio, uel oleo, uel
nitro, uel melle quoq;. Si acrior est, eo plus
extrahit, sed minus facile sustinetur id, quod
infunditur, neq; frigidum esse oportet, neq;
calidum, ne alterutro modo lædat, cū infus
um est, quantum fieri potest continere se in
lectulo debet æger, ne primæ cupiditati de
iectionis protinus cedere. ubi necesse est, tū
demū desiderare, fereq; eo modo dempta ma
teria superioribus partibus leuatis, morbū
ipsum mollit. Cum uero quotiēs res coegit
desidēdo aliquis se exhaulit, paulisp; debet
conq;escere, & ne uires deficiā t, utq; eo die
cibum assumere, qui plenior, an exiguus sit

C dād,

dandus, ex ratione eius accessionis, quæ expectabitur, aut in metu non erit, æstimari oportebit, his itaq; in uniuersum de deiectione consideratis, iam nobis a medicaminibus, quæ flauam bilem deiciant, purgentq; est incipiendum.

Flauam bilē deiciens.

Alohe solutiōne educit colerā, & flegma, et mūdicat caput ab eis & stomachum. c̄,
Mesue

Alohe corpus quidem totum nō deicit sed in stomacho, & aluo, & intestinis bilem sine tristitia, placideq; educit cum hæretib; reliquis. Dandum ergo capite perturbatis ob a stomacho in ipsum perpetuas exhalationes. nā deicit sublato inutiles, fumidosq; uapores. Dandum etiam hoc medicamēlippis eadem de causa, necnon ob bilē sitibūdīs, quibus lingua facile exarescit, necnō ob stomachi ardorem, uel sordē, uel tristitiā modo aliquam auertentē, quæ exhibeant Dandum etiam eis qui ignorata ratione exalbescant, pallefantq; & ubi opus sit redundantias aliquas educere. Dilutio autem in ipsis aliqua de causa compræhendi non potest. Dādum uero alohes quantū drachmæ duæ cum melicrato. Poterit autem sumere uel matutino tpe ante cibum, uel post prandiū. Soluendo autem alohen subigat cum succo corticis citrii, qui si desit utatur brassicæ succo. Habeant autem cataporia
ciceris

cicris magnitudinem, exhibetoque tria uel
quinque, cui opus sit. possis quoque ipsam alohe
subigere cum terebinthina, cumque melle co-
cto. Inter bibendum aut sorbendum est, uel post
portionem melicratum deicientia ac purgati-
ua omnem e corpore causam mali, instar cur-
bitule uenantur in membra opportuna
adherentia, in uentremque aduentia.

Scamonia.

Scamonia autem agit in primis flauam
bilem, sed cor uexat, & tetri odoris est, ac tri-
stis. sitimque ualde exuscitat. Nam cum sint cor-
pus purgatiua omnia stomacho aduersa pre-
ter alohen, praeter cetera improba, infestaque
stomacho est scamonia, quare obseruanda
est eis, qui debilem stomachum habent, &
febricitantibus. Nam cum sit leuissima, faci-
le uenatur in corpus, & commouet omne in-
ipso impurum, impurgatumque, at impedit
a calore febrili, quominus superflua possit
excernere. quare exhibenda est eis. qui care-
ant febre, & firmi sint stomachi, & qui non
facile animo oblanguescant, atque deficient.
datio. exhibitioque ipsa drachmarum sit dua-
rum uel plus minusue, prout languentis erit
firmitudo, miscenda uero est, sali & thymo-
gumi, uel glichoni immittenda, melius mis-
cebitur alohe, si possit tolerari. dat autem
G t per

Scamonia
solutione
educit cor-
leram cum
fortitudi-
ne, & at-
trahit eam a
sanguine,
& uenis
uehementi-
Et eius op-
patio est
sicut opas-
tio furiosi

per se cum melle uel succo ptisanæ, ubi clā,
culum uolumus, & occulte exhibere.

Peplium.

Huius semē cū ramulis arefactis ī umbra
cōtunde. exhibe drachmas. iij. in melicrato
acetum aliquantulum. modo cum flaua aut
bile. atram quoq; & pituitam agit, confrin-
gitq; inflationes, quemadmodū cōmonet.
Hippocrates, præcipue igitur congruit lan-
goribus sufflantibus, sicut atrā bilem agit,
ita uetustis splenis congruit tumoribus, &
fœminibꝰ, & colo, dēsisq; ī uētre tumoribꝰ.

Elleborus.

Cels. li. 2.
Cap. 11.
Ut cum
ueratrum
nigrum,
aut atra
bile uexa-
tis, aut cū
tristitia ī
sanctibꝰ,
aut hīs qꝯ
nerui par-
te aliqua
resoluti
sūt. datur.

Elleborus niger deſcendit inferne nigrā &
aridam bilem e toto corpore ipsam hauris-
endo, ideo febricitantibus langoris ambitu
one ipsum adhibemus. Datur etiam insani-
entibus heterocranicis lāgore uetusto capi-
tis perturbatis. Præcipuum autem medica-
men & accōmodatissimū est ī testinis, & fœ-
minibus, & uesicę, ubi oblanguescant. Eius
autem uis est ingens ad exigēdum proprie-
si quid corruptibile cum sanguine amisce-
atur, & perinde uetustis arquatis perutilis,
& asperitatibus in superficiem adductis, ut
lepris, impetiginibus, & id genꝰ aliis, accō-
modatus item est elephantiasi. exhibitio est
drachmarum. iij. plꝰ minusue iuxta medici
pru-

proleptiā, circa radices tenuibus lignatio-
nibus aliquantulū aqua conspersis, inde ab-
lato cortice, & arefacto in umbra, & discisso
et cribrato exhibetur cum dulci uino uel cū
oxymelle. Conuenit autē cū ipso cōponere
suauitatis causa aliquantum petroselini, &
dauci, ac si magis efficax uelis esse medica-
men, ammisce parū modo scamonię.

De eis quę atram bilem purgāt.

Atram uero bilem agere uolentibus utē
dum precipue, qui melancholici sint, stoma-
chici facile commoti, iracundi, morosi a cō-
uentu hominū abscedentes, & qui purgati-
one egeant, qui aridi, exigui sanguinis. ma-
xime in autūno febrili, his, inquam quę di-
centur. Epithimum atram bilē deicit de-
horsum, exhibendū est concisum cū uino
dulci, & oxymelle, & pauco sale, confert lā-
goribus sufflantibus, & hypochondriacis,
& quibus iecur grauatur, & difficultatem
habentibus anhelitus, ac sicut epithimum,
ita quod in stybe nascitur, quodq; in thym-
bra, appellatū epithymbrū purgat, nisi qđ
potentia utrūq; debilius est. Polypodium
agit bilem precipue atram, & pituitam. Da-
to autem radice purgatę drachmas. vi. in-
fundens ei melicratū aquosum Purgat autē
mediocriter etiam in iure galinę, & in pitis

sana radix cocta sine tristitia. Glichon agit
atram bilem intinctus aceto, potus in melis
crato, ita tragoricānū, et parthenium, quod
etiam leucanthemum uocitatur, cuiuslibet
quantitas drachm. vi. Alysum quoq; idem
facit, exhibetur ipsum drachmarū. vi. Præ-
stat autem hæc dare cum aceto, & sale pau-
co, & aqua, arida, solutaq; loco imponem⁹
Armenium, quo pictores utuntur, purgat
atram bilem, & qcquid sanguini fuerit am-
mixtū crassum, & tenax, unde datur melan-
cholicis, & elephantiasis languentibus, & id
genus aliis, & nephreticis, & asthmaticis,
quod exhibetur drachāarū. iij. Cētauriū
tenue bilem purgat crassissimam, & mucū
Ideo cōmode datur splenicis. Potatur autē
ipsius coctio, seruefacta cum aqua. ut si cen-
taurij drachmę. vi. sint. Aquæ autem acetosę
buli mensura, coquatur autem ad dimidiū

De iis que pituitam agunt.

Pituitam agere, deicereq; uolentes, qui
habitu sunt frigidiore, & egritudine, et etate
ut grandis etatis, attoniti, tumidi corpore,
qui emungunt, excreantq; crassa, qui ischis
adici, turbati a pituita, et qui aqua intercute
tenentur, his utantur, Colocynthis purgat
pituitam, & bilem, ideo purgat neruos, ner-
uosq; corpora. datur itaq; uicissim omni-
bus

bus circa caput lāgoribus, & orthopnoicis
ac similibus, ischiadicis, & arthriticis, quicq
circa renes, et uesicam antiquam sunt nacti
affectionem. Est etiā aliis adminiculata egri
tudinibus, quę duram & solidam habēt af
fectionem, quantitas drachmarū. ij. enterio
ne in melicrato cyathis duobus. imbecillis
drachma. Alba autem & mollis deligenda
enterione. nam arida & nigricans mala in
cidatur, & soluatur diligenter, & sepius cri
bro mundetur, & cum usus uenerit, dissol
uatur cum melicrato bene i mortario, quę
tenuior anteq̄ aspergatur, esse uidebitur, a
cutis langoribus stomachum & uentrē uel
licantibus, & cōtortionibus dissolutissima
pota cum melicrato subuenit. quod si quis
mitius purgare uoluerit sumat colocynthi
dis quātitatē idoneā, hāc diducat supne ut e
ducat oē semē. Inde ipsius iliud glubosū ipl
ēdo ipsā fruto. uel uino dulci antiquo sinat
die noctuq̄ madefieri, inde colet, rhaco, pā
no, inquam aliquo. Vinū cum calefecerit,
det potandū, id purgat optime arquatos,
uoce gręca ictericos dicimus, necnō quę in
cute fuerint exātheses, ac liuores. Tithymal
lus agit pituitam, & bilem. Dantur autem
egro ramuli uirides, et i testa aliqua aliquā
tulum friguntur, inde dissoluūtur. Ammis
cētur

ισχιαδικο.
sūt bui ex
uertebri
ac coxen
dicib9 la
borant

centur autem drachmę. iij. aut. ij. farine
aqua & bibitur. nam arefacti ramuli min⁹
ualent dissecti, quoq; tithymalli cape radicē
arefacito in umbra. Inde ubi usus aduērit
deme corticem, & cōtunde, ac cribelia grās
mata. iij. īmergito uino dulci ueteri, ac sine
macerari die noctuq;. īde cola pāno, & pau
xillum modo calfacito, inde prębeto uinū
potandum, id purgat integre, hoc solēne est
& sine molestia purgat, bene quoq; & sine
molestia purgat, etiam succus tithymalli, q
circa aquas, & humidis nascitur locis. Item
qui in siluis nascitur sumptus cum sale, uel
pane arido soluto, deturq; quātum sit nux
cum aqua frigida. succ⁹ tithymalli exhibe
tur a quibusdam uel cum aridis ficibus, uel
cum farina guttis fere. iij. uel. v. sed hulce
rant linguam, & quę circum ipsam. et pot⁹
aluū plurimū calefacit. Elaterium purgat
pituitā, & bilem. Prębe autem obolos tres
cum lacte statim multo mensura acetabu
li, quę sit hęc mensura, supra ubi de geome
tria dictum. Cnidius coccus purgat magis
aquosa, & serosa, deiicit etiam bilem, pitui
tam mediocriter. Est autem estuosus & acu
tissimus. Datur autem, quantum sint cocci
triginta, si mitius purgare uelis da coccus.
xx. uel. xv. dato etiam quod intra grana ip
sa

fa^{ca}, terēdo cum farina & uino, & potari iu
 be, In potiōe aut em oleum rosaceum sit, uſ
 paucum melinū, ut absorbeatur, ne guttur
 exurat. at præstat dissoluere et subigere cata
 potia cum melle cocto. Agaricum purgat
 pituitam & bilem. Dato autem drachmas.
 ij. cum melicrato, aut oxymelle, at est inimi
 cum stomacho, quia leue & innatans. La
 thyrus purgat magis phlegma. danda sunt
 grana. xv. maiorum, at minorum. xx. et ubi
 efficacius purgare opus sit mandere iuben
 dum, ubi nō admodum sit opus, nec mult
 ta euacuatione sit opus. integra grana deuo
 randa, præsertim stomacho infirmis Ari
 stolochiæ fructus aridus solutus quantitate
 drachmarū duarum potatur, purgatq; pitu
 itam & bilem. est stomacho bonus. Lino
 zotis. huius folia si coquas mollia, et come
 das, soluet satis aluum. si coctionem uino
 miscendo bibas, mediocriter aluum soluet.

Cucumeris agrestis radicis cortex, quan
 titatis duorum obolorum potus cum mes
 licrato agit pituitam multum sine molestia
 nec stomachum offēdit. Stryax pinguis
 flauus datus quantum drachmæ ij. cum tes
 rebinthina æquali pondere catapodio pitu
 itā agit multū citra molestiā. Thymus. thy
 mi corymbos incidendo, cribrandoque dato

Galienus
 Agaricus
 Solutiōe
 educit us
 trāq; cole
 rā, & fleg
 ma et hus
 mores uif
 cosos gro
 sſos. et pu
 tridos.

cū oxycrato, & pauco sale, quantū sint drachmæ. iij. uel iij. purgat sine molestia & ualide pituitā & bilē. Cyclaminus. ciclamini radicis solutissimæ drachmarū. iiii. uel iij. pro uiribus accipientis. Cum hydromelle potum medicamen purgat pituitā & bilē ac deicit per sudores, & peride qui potur⁹ est, declinet sese, planeq; iaceat. tegumina & palia multa corpori insternat, sub quibus foueatur, & sudore excrementa eiectet. Asiliū solutissimū quantū sint drachmæ. ij. cum melle rosaceo potū agit pituitā. Chamæpitys maxime dissoluta quantitate drachmarū. ij. cū ficibus uel melle cocta sumpta capotio & data multū agit pituitā. Bdellium arabicū perlucidū & flauū potū quantitate drachmarū. ij. cū hydromelle purgat pituitā.

De ijs quæ aqua intercutē agunt, quibus purgatur aqua & lāgor ascetes, & mulieres quæ fluxu albo uetere agitantur, & hulcera fluitantia.

Squāma grīs aquā deicit. Datur autē drachma una & dimidia cū mellicrato. nec aquā mō agit, uerū etiā pituitā, agunt etiā aquā nonnulla ex eis, quæ memorauimus, ut cocculus gnidius, & cnicus. Agrestis autē cucūeris radix cōmodissima est hydropicis, et nul

lam exhibet molestiam. Euphorbitū agit Euphorbiū solutū
quidē pituitā, sed impensus aquā. Est autē biū solutū
acutissimū, et flagrantissimū, quare aduersū ōe educit.
lumbricos datur, & eis qui frigidiorē aluū flegma uis
habent, alios autem perturbat, & sitim susci colum, &
tat. Misceto autē aliqua semina bene olentia grossū a
dato ꝑ quantitātē trium obolorū cum mel locis ꝑ fū
licrato. melius fuerit cum melle cocto cata: dis corpo
potiis. Chamælaea cocta in mellicrato, & ris mūdis
pora aquosum magis purgat, at & pituitā ficans iun
quoꝑ & bilem, imittatur in ipsam quanti: cturas: ua
tas drach. v. in duo aquæ acetabula, coqua cuitatem,
turꝑ, quoad dimidium absumat. In fine
autē coctionis immitte mellis, quantum sa:
tis uidebitur, & paulū modo coquas, & co
lato, potādumꝑ dato, quidam minutatim
concidentes chamælaeam, immittentesꝑ in
ipsam drach. unā absinthii, & gūmi duplū
resumentes melle cocto catapotia exhibent

Sanguinis purgatio,

Sanguinem purgat porrorū capitatorū
succus. linozostis, alba uiola, malua agrestis
& eleliffa cum, at quo facilius ad sanguis
nem sit penetratio, coquantur cum aqua uis
noꝑ, ut sit uini pars una. Aquæ autem dug
in dupla in quā ad uinū proportione, & tā
diu ferueat, quoad ad tertiam partē humor
deducatur. Nam eo modo sua tenuitate ui
num

nū uim medicaminū ad sanguinē deferat.
hoc nos deus cogitandum docuit, & bene
succellit.

Cōmonitio cōpositionis purgā
tium medicaminū

Simplicia medicamina, quæ ui quadam
sua (ut rerum ille opifex dedit optimus) pur
gant, exposita sunt, hinc ne quidem difficile
est ipsa miscere, iā perceptis singulorū uirū
bus. Expediit ergo, si quis duo ex eis, quæ iā
dicta sunt, uelit ammiscere dimidiū dando
pōdus sumat singulorū, sin autē tria tertiū
si autē plura, proportionē, ut in mixtura cu
stodiat singulorū. Cū nō unus hūor insur
rexerit aduers⁹ ut pituita, uel bilis, uel aqua
sed una oēs, quod si putauerimus æque hu
mor abundare, instructurā æque cōmitte
mus simplicia. Vno autē hūore magis aliis re
dundante, plus imitemus, quod eiusmodi
possit humorē exhaurire. Primū quidē uo
lo, medicamine nutriētia, quæ mollificent
uentrēq; subducāt subiicere Nutriētia nāq;
medicamina optima, inquit Hippocrates,
fuerint, ut ualentibus quidē, sed naturaliter
astrictis aluo utilis fiat inspectio, uerū etiam
ex morbo recidiuis, necnon antiquo mor
bo languentibus. opem ferent huiusmodi
medicamina, ubicunq; delicate cōdita am

mix

Mixtaque fuerint. nā unū modo simplex me-
dicamē ad mollē reddendū uentre, uel ad
redundantē humorē parū modo soluendū
satis erit deicere uolentibus, ordiamur ab
eis igitur, quæ prepotātur Ex Theone uis-
ni purgatoriū præparatio, sume tibi calix-
scamonix ana unciā. uini xestes. vi. hęc dis-
solutissima imitte linteo, & plurimum astri-
ge, torque linteum, rhacosque ipsum suspen-
de in uino, & sine dies quinq; aspergi. inde
ex eo uino dato ante cibū dilutū aqua calis-
da, & bilē purgare creditur.

Vinū pituitā deiciens, lathyridū purgas-
torum unciā una. nardi spicæ grāmata. iij.
uini xestes. v. constitue, ut dictū est, & utere,
creditur leuare pituitosos. Vinū melancho-
licis idoneum. sume polypodis unciā unā
minutatim secādo, & cribellando immitte
in linteū, appende in uino xestiū quinq; &
permittito dies. vii. aspergi, datoque ut iā di-
ctum est Alius polypodites.

Vini dulcissimi xestes, vi. mastiches un-
ciā. i. epithymi drach. iiii. polypodiū radicū
non uetustarū rasarū librę. ii. contunde has
radices. integre cum dulci uino immittēdo
epithymū, & mastichen, cū remixtū fuerit,
aufer ab igni, sine refrigerari, & colādo im-
mitte. nardostachys cōtusi, & cribellati grā
mata

mata.iii. præstabit autē in mortario ipsū col-
ligere. inde assume in uasis testaciis paruis,
picatis, ut obtures os, & asserues. dato autē
in prandio cibo ammixtū, miscēdo iuri ca-
lido. est sane suauissimus gustus ipsius, effi-
caxq; in Biblio ciuitate Phœniciaē cōpara-
tus insignis potus, cōibusq; approbātibus.

Oenomeli agēs stercus. uini xestes. v. mel-
lis xestis. i. mastiches unciaē. iiii. dissolue ma-
stichen. & liga in linteo, appēde in œnomel-
le, & sine irrigari ad dies. vii. & dato ante cis-
bum unā potionē aqua calida ammixtā, &
stercus educet, & phlegma, stomachūq; cō-
firmabit. Oenomeli, quod flauam agit bilē
scamoniaē drach. una. nardostachys drach.
una, concidatur, liga in linteo, & aspergito,
uini xestes. v. & mellis xestē unā utere, Oe-
nomelli pituitā deiiciens, sume cnici semen
purgati drach. iiii. & uini xestes. v & mellis
xestē. i. secando ualide cnicū, & in linteo as-
stringendo asperge, ac utere, ut dictū est.

Oenomeli bilē atrā exhauriens polypodis
drach iiii. uini xestis. v. scinde et cribella, col-
laq; asperge, ac utere, ut dictū est.

Purgans citra ullū periculū quouis tem-
pore, & in quacūq; ætate sine stomachi cō-
mōtione. a capite ad pedes usq; omnē cor-
ruptā agens materiā, & ī cute pustulas om-
nes

nes purgans, eius purgationis uis in urina
apparebit, & bilē imprimis agit, habet ita Gin
giberis. petroselini. epithymi. silphii. amis.
apii seminis, cumini. libystici. piperis. ana
drach. iij. scamoneæ uncia. iij. & dimidia.
salis armoniaci triti fricti uncię. vij. frigēdo
sales tere cum aliis scamoneā dissoluendo.
cribrando cōponito in olla, daq; grāmata.
ix. cum succo ptissanæ, uel mulso puro. aliis
ud expertum. Amis grāmata. vi. apij semis
nis grāmata. iij. piperis. petroselini. epithy
mi. cumini ana grāmata. iij. scamoneę unci
s. salis communis uncia. v. salis ammoniaci
uncia. iij. dosis, siue præbitio cochliarium
unū cū ptisana, deturq; cū interua llo.
Cōditū flaua bili lāguētibus. piperis drach.
iij. scamoneę. unc. i. apii. unc. i. uini xestes. v.
mellis xestis. i. prius dissoluito species p se,
deinde etiā cū melle, mox uinū iniice, finito
ad dies. v. & utere.

Cōditū phlegmaticis. lathyridū uncia
i. piperis uncia. i. anisi. apij seminis. ana. un
cia. i. uini xestes v. mellis xestis. i. construe,
ut dictum est, & utere.

Cōditū melancholicis. polypodij uncia
i. apij seminis drachma. i. uini xestes. v. mel
lis xestis una.

Abinthati constructio ad illāmatio nes et
sterc?

stercus euacuandū. libyfici drach. i. et dimi
dia. cumini drach. i. nardi spicæ grāmata. ii.
schœni floris grāmata, vi. uini xestes. v. mel
lis xestis incide cribrato dissolue cū melle et
unito, uinū assūe ad dies. v. ante prandiū.

Absinthatū flauā agens bilē. costi drach.
iii. & dimidiū. mastiches drach. iii. & dimi
diū, rosarū aridarū drach. ii. nardostachys
drach. ii. schœni floris drach. i. alohes uncia
a. i. scamoneæ uncia .i. mellis xestis. i. con
firue & utere, ut dictū est.

Absinthatū phlegmaticis mastiches drach.
iii. costi drach. iii. solij indici drach. i. nar
dostachys drach. i. schini floris drach. i, la
thyridū purgatorū unc. i. uini xestes. v. mel
lis xestes. ij.

Absinthatū melācholicis. mastiches drach.
iii. costi drach. iii. nardostachys folia ana
drach. i. casia drach. i. polypodij unc. i. mel
lis xestis. i. uini xestes. v.

Rosatū flauam agens bilē. rosarū exun
gularū, quod est dēpto unguī quo necit.
rosæ libra. i. uini ueteris xestes. vi. mellis xes
tis. i. rosę flacescentes die una, immitte uino
ut macerentur dies. ix. inde colletur uinum,
& inuerge mellī prius dissoluto cū scamone
niæ unc. i. Expedit præparare, & cribrare
scamoniā, atq; ita cum melle dissoluere. al
sime

sume porro in uase, & operito integre ap-
pende in puteo aquæ frigidæ. & finito ibi
ad. vii. aut. ix. dies ide exime, & finito alios
xxx dies atq; ita ante potum utitor.

Rosatum phlegmatis serosi, et melancho-
lici humoris euacuās, si acceperit prius coc-
cignidij unc. i. ac si præcedens descriptio sit
sine scamonia, euacuat ferosū humorem, &
phlegma. sin lathyridis dumtaxat phlegma
aufert. sin epithymū solum melancholicum
exhaurit humorem.

Rhodomellis cathartici præparatio. mel-
lis libra. i. rosarū succi libra. i. mastiches dra-
ch. iij. & dimidiū. piperis drach. ij. gingibe-
ris drach. ij. scamoniæ grāmata. viij. coque
mel rosaceū quoad mellis amiserit crassitus
dinē humidi, inde iniice scamoniā dissolutis
simā, sicut & mastichen, coquitoq; paululū
et aufer ab igni, et reliquis, cōnectio in mor-
tario. aulaue, & repone, daq; cochliarium
quæ euacuat flauam bilē. qui simpliciozem
uolunt facere præparationē prius inuergūt
pauculæ aquæ scamoniam, inde seruefaciē
res concretū ipsius auferentes. collant & le-
nesfacientes. rosaceo mellī immittunt, ac ut
dictum est simul coquunt. si lathyridū unc.
i. prædicta rosaceo mellis præparatio admi-
serit citra scamoniā purgat phlegma, sin po-
D lypodij

lypodij admiserit unciam. i. humorē euadit
at melancholicū. Efficacius autē euadit si p
polypodio epithymū capias.

Aceti cathartici preparatio, scamonię unc
i. aceti xestys. v. dilue simul, & repōe ad quatuor
q̄ dies. inde dato in uergendo cibo cochliariū
ariū unum, uel. ij. purgat flauam bilem si p
scamonia immittas lathyridum unc. i. purgat
phlegma. sin epithymū immittas unc.
ij. melancholicū eduxeris humorem.

Oximellis cathartici præparatio. mellis
despumati xestys. i. aceti acutissimi xestys. i.
coque una, quoad peruenerit ad mellis cō
stitutionem. inde immitte epipetrum discif
sum, et cribellatum ad unciam unam utere
embamate, uel cū aqua potanda præbēdo
cochliaria. ij. circiter horas tris ante cibum
ieiuno bilē haurit. sin epipetrum non ad sit
scamonię immitte unciam.

Aliud oxymel. mellis despumati xestys.
i. tantundem aceti, coque una quoad confis
sistant. inde immitte cnicī intraneum purga
tum dilutum ad unciā i. & repone ad dies.
v. ac utere cum uelis phlegma educere,
Aliud mellis despumati xestys. i. aceti tantun
dem .iuniperorum fructū drach. iij. piperis
unc. una. gingiberis unc. i. petroselini drach
iij. apij seminis. ameos. libystici. anisi epithy
mi

mi ana drach. iiii. cumini drach. ii. anethi se
minis drach ij. polypodii unc. præpara &
utere, ut dictum, congruit colicis. Aliud
oximel purgās omnē malū humorē. hyssop
pi comæ unc. & dimidia, origani. unc. i. gli
conis. unc. i. & dimidia. marrubii. unc. i. epio
thymi. cnici seminis thymi corymborum
agariciana unc. i. polypodii unc. ii. scamoz
niæ unc. i. & grāmata vi. aceti xestys i. & di
midia aquæ xestys. i. mellis librę. ij. sapę unc
vi. asperge prius herbas aceto & aqua., &
coque ad tertium, & cola, & mel immitteet
iterum coque quoad bene constiterit, & dis
luendo coque in unum in olla, ut sint dilutiss
sima, & cribellata tenui cribello scamonia.
epithymū, agaricū, & dato cū mediocriter
purgare uelis grāmata. xv. cū ualide uelis
unc. i. sunt qui paruipendant un c. unā.
Aliter ad inflationē exhauriendam aceti xe
stys. i. iuniperi fructuum, seu baccarū drach
iiii. piperis unc. i. gingiberis unc. . petroseli
ni drach. iiii. apii seminis ameos. libyfici
anisi epithymi ana scrupula. iiii. & dimidiis
um. cumini drach. ii. anethi scēinis drachm ii.
polypodii. unc. i. præpara et utere, ut dictū
est. conuenit colicis,

Oxymel colicis cōmodū, et nephreticis
centaurii unc. i. alypiadis recentis uncta. i.

uiridis unc. ii. marrubii, agarici. castæ scos
hyssopi. glichonis ana scrupula. iiii. scillæ
unc. i. aceti xestes. iii. mellis xestys. i. prius
spergito cuncta aceto coquito ad tertiã par
tem, & cribellando immitte mel, & coque
ad constitutum usq; mellis humidioris, ide
nsparge scamoni ædissolutissimæ unciam
i. nardostachys unc. i. & diamarathron ca
thartici unc. i cogito in unū, et utere ita eua
cuando prius clysteri stercus, inde oxymel
lis capiat cochliariū unū dissolue cū succo
prissanæ, & assumat. utere similiter, & in ne
phreticis magis phlegmaticis exhaurit nãq;
phlegma citra molestiã ullã, & incolumē fa
cit. Oxymelipicron fœniculi uiridis cū ra
dicibus manipulus unus. apii cū radicibus
rutæ uiridis manipulus unus. aceti xestes. ii
dimidia, hoc est libræ. v. mellis libra una, et
dimidia. coque herbas quoad mellis humi
di capiat constitutionē. inde dissoluendo in
mortario alohes electi uncia una. cribella et
ingere paxillū oximellis, & uniēdo reposit
ne ac utere exhibēdo cochliariū unū, absor
beat aquam calidã. purgat siquidē caputū
signiter. confert etiã stomacho.

Oxymel uī molificandi habens. glichon
nisorigani. thymbræ agrestis. polypodii a
na uncia. i. apii radicū drachmæ quatuor.
anethi

radicū grāmata. vi. agarici. polypodii ana
uncia. i. mellis xestys una. acetii xestys. i. irris
ga species, & coque ut oxymel. cū uero bo
nā admiserit cōstitutionē aufer ab igni. am
misce ei scamoniā. epithymū. agaricū, et da
to unc tres cū aqua calida.

Posca, seu lota aluū mollificans. cymini
unciae tres hyssopi unc. una & dimidia. ame
os unc. i. et dimidia. petroselini drach. quaz
tuor. thymi corymbos drach. quatuor. gi
giberis unc una. cnici seminis unc una. pipe
ris drach. quatuor et dimidia epithymi, drach
quatuor, salis cappadoci unciae nouē con
tunde, et repone aridū, et cum usus postulas
bit da cochliariū cōmiscendo oxycrato

Alia plurimū probata, cumini unc. iiii
glichenis unc. ii. & dimidia, marathri uncie
duæ. apii seminis unc. una. anisi unc. ii. grā
mata. viii. scamoniæ unc. iiii. & dimidia,
epithymi unc, iiii, salis communis unc, viii,
uel libra, i, contere, cribella da cochliarium
i, cū oxycrato purgat cōtortiones,
Gari cathartici preparatio. scamonię drach
iiii, piperis grana, l, gari unc. iii. nigri, misce,
& utere ut uis, purgat bilē.

Aliud cnici grana l. piperis tātundē garī
unc, iii, intraneum cnici dissoluito unito us
tere, purgat phlegma si p cnico lathyridas
D ; immiseris,

imiseris efficacior facies, sin polypodii drach
iiii. ingesseris melancholicum euacuabis, quod
efficacius erit si pro polypodio epithymi
drach. iiii. uel. iiii. immiseris.

Mellis mollificatis preparatio, marathri
uiridis manipulo plena aquae xestes
iii coque quo ad ad xestym unam redigat
& cola, & immitte mellis libram, i. et coque
quoad in mellis ueniat faciem, daq; cochliari
aria iii, sin pro marathro cnici feminis intra
neum imiseris unciam unam purgat phlegma, sin
polypodum, uel epithymi unc, i, concoxeris,
purgat humorem melancholicum

Hydrogarum mollificas gari unc, i, piperis
grana, l, apii feminis obolus i, qui est cerati
a, iiii, mellis cochliarium i, scooniae grama, i.
et dimidium, uel ii, coque reliqua, et aufer ab
igni unito scamoniā, et da ante cibum, sin p
scamonia, cnici feminis grana, xx, intranea
q; imittas, purgat phlegma, sin polypodii
drach, iiii, purgat melancholicum humorem
Oenogarum chatarticum, gari myacia, ij uini
myacium, i. piperis grana. l. libystici grama, i,
pauculum mellis ammisce, et utere, purgat bi
lem, sin cnici grana, xx, intranei imittas pro
scamonia, purgat phlegma sin polypodii
drach iiii, melancholicum purgat humorem

Oxygarum catharticum, apii feminis drach
i, pipe

.i. peris grā. l. cūini obolus. i. succi cyrenaici
æqua portione, scamonię grāma. i. gari unc
iii. aceti unc. iii. utere purgat bilē. si pro sca
monia cnicorū granorum. xx. immittas in
trāea. purgat phlegma, si polypodii drach
xx. melancholicū humorē.

Lura mollificantia aquæ xestys. i. olei my
acis. i. gari aliquantulū, salis pauillum, ane
thi parum quoad succus fiat, coque omnia
inde immitte cnicī grana l, intranei. & dato
euacuat phlegma, si polypodii drach, iiii, te
ras, cribelles, inuergas iuris perdicis aut pha
siani, euacuabis melancholicū humorē sca
monia non censuerim iuri imittendam, qđ
experientia inueniatur obesse, Lac purgans
asinini, aut caprini lactis cyathus, i, scamoni
æ grāmata, ii, unito euacuat bilē, si cnicī gra
norum, xx, intraneum immittas, euacuat
phlegma, si polypodium, uel epithymū nō
censuerim i lac immittendū, quod latere ex
colore assumētem non possit, multi namq̃
ob metum purgari recusāt, Oleæ cathar
ticæ. piperis drach, i, epithymi drach, i, men
tæ uiridis drach, i, gliconis comæ drach, i,
cumini drach, i, rutę drach, i, scamoniæ unc
i, aceti xestys dimidium, oliuæ a salore, cxx
numero dissolutissima faciēdo omnia dicta
singula, & cum oxymelle discissas, immitte

oleis cōpositioni, & repone ad paucos dies
& utere exhibendo ī cibo oleas tris, et iuris
cochliarium, i, uel, ii, iuxta uires,

Oxyporium catharticum, ex cydoniis po
mis consuete constructo ad concoquēdum
medicamine quātitate unius cochliarii am
miscendo scamoniæ grāmata, ii, flauam bi
lem euacuat citra molestiam, si lathyridum
grana immittas, haurit phlegma, si polypo
dii, uel epithymi dissolutissimi drach. iiii, im
mittas melancholicum humorem, similiter
etiam diospoleticum concoquibili medica
mine usus idem officiet p̄sertim in quib⁹
phlegma in thoroce residet, sin ex calamin
tho concoquibili medicamine usus idē p̄
stiteris, ammiscendo hoc purgantibus me
dicaminibus, ac euacuabis omnē ad cutem
corporis uitiosam humiditatem scabies, in
petigines, & similia, Oxyporium, diaphor

Cels. li. 5.
Impetigi
nis uero
species sūt
quatuor.
Minime
mala est
quæ simi
litudine
scabiē res
p̄sentat

nicō gingeris piperis cumini, petroselini
ana unc, una, scamoniæ tostæ in fermēto, et
tenuissimæ cribratæ unc, ii, et dimidia dacty
lorū piguiū carnis unc, iij, rutę foliorū unc
i, mellis libra, i, aceti xestys, i, coque primū
mel, et acetū, et dactylos quoad pars tertia
aceri reliquatur idē dissolue rutā cū reliquo
dactylorū, et insperge arida dissolutissima
effecta, & copula immittendo sensim coctū

Oxymel

oxymel, & coniungendo utere, utpote mi-
 ritico, & multæ experientia medicamine,
 perfecta exhibitio ad cochliaria, ii. astrictis
 aluis, si non admodum fuerint astrictæ iuxta
 vires dato. nam et cochliarium unum quan-
 doq; subducit uæhementer flauam bilē, ideo
 utiliter exhibetur arquatīs, & tertiana febrī
 languentibus, Cum autē concoctio utilis ī
 urinis apparuerit, etiam phlegma medio-
 criter haurit. utere confidenter omni tēpo-
 re. utpote sine contortione, et minime ope-
 roso Ego autē etiā citra rhigorē febricitatib9
 dedi, cum apparuit in urinis concoctio, et
 statim liberaui, ubi melancholicū uelis pur-
 gare humorē, admisce epithymi grāmata-
 tria, uel iuxta vires admittentis, at si phleg-
 ma multū hæreat, imitte agarici, seu isij grā-
 ma. i. mediocriter namq; phlegma euacu-
 at & piper. rutā cuminum, Catharticū ex
 pomis cydoniis maturis. Poma cydōia ma-
 tura satis magna optime olentia fermento
 operito undique, & torreto. inde carnis ei9
 purgatæ unci. iij. mellis despumati unc. v.
 piperis drach. ii. gingiberis drach. ii. scam-
 onia drach. vi. singula dissolutissima faciendo,
 & uniendo da cochliarium unū.

Febris
 tertiana
 est, quæ
 unū diē
 intermit-
 tit tertio
 redit.

Catharticū Oribasii diacitirni, euacuat cas καθάρσις
 pur, facit ad stomachicos, coeliacos, & ad es κορυ purga
 D s os, unū

eos, qui non queant potens assumere cathar-
terium ob imbecillitatem, & perinde sine
detrimto pueris datur. concinat nāq; sto-
machum, Citrii corticis, & carnis libra. i. a-
quæ xestys. i. & dimidia mellis dimidia xes-
tys. piperis unc. i, scamoniæ unc. i, Citrium
seca, tenuiter coque cum aqua quoad relin-
quatur aquæ dimidiū, inde cola. immitte de-
coctioni mel, & coque quoad constiterint
sibi, et dissolue, reliquum citriorū imitte ip-
sis arida dissolutissima, et pariter dissoluen-
do inuerge coctum hydromel, et unito, et
utere, dato cochliariū unū

Catharticum diamarathrū admodū ex-
cellens, epithymi gingiberis, piperis. scamo-
niæ. ana unc. i. marathri uiridis. rutę uiridis
apii radicum uiridium ana unc. iiii. aquę xe-
stes, iiii. mellis libra. i. decoctioni ad tertium
immittendo mel coque quoad constiterit,
inde inuerge arida, & da cochliarium mag-
nū. i Aliud admodū congruens stoma-
cho marathri cumini, glichonis, apii singu-
lorum plena manus, aquæ xestes. iij. coque
quoad relinquatur xestys i, & cola, ac imit-
te tantūdem mellis, & coque quoad mellis
acceperit constitutionem, et inuerge in olla
scamoniæ dissolutissimæ unc. i, piperis unc
i, mastiches dissolutæ unc. iij. & uniendo da
cochli

cochliarium. i. congruit Inflationibus, Dia
marathrū præparatum ex cōsuetudine me
lancholicis, scamoniæ unc. ii. gingeris pi
peris, ana unc. i. petroselini grāmata, xii, ues
tratri nigri corticis grammata, vi, epithymi
unci. mellis libræ. iij. marathri succi libræ.
iij coque succum cum melle ad mellis usq;
constitutionem, & sensim infunde in olla ar
rida, contusa et cribrata, et uniendo utere ex
hibitio cochliarium. i. Catharticum atrę
bilis Oribasii. aquæ xestes. iij. mellis unc.
.ix. epithymi unc. i. tere et cribella, coque si
mul quoad pars tertia deficiat toti⁹, dato q;
potandū iuxta uires, mihi quartum dādū
uidetur mediocriter habentibus dimidiū.
Aliud purgans atram et flauam bilem. scam
moniæ epithymi ana unc. i. et dimidia. pe
troselini. gingeris menthæ ana drach. ii.
excipe in melle, et dato nucis pōticæ mag
nitudinem. Pastillus catharticus flauę bi
lis. piperis. mastiches. nucleorum pineorum
uuarum passarū, demptis seminibus, singu
lorū grana. x. cumini. xv. scamoniæ grāma
ta. ii. uel plus, uel minus. mellis pauxillum,
dissolue simul dato. ut pastillum una dotis.
purgat citra molestiam.

Bucellatum catharticum. fermenti ex se
midali libra. ii. scamoniæ unc. i. marathri se
minis

Inter em
plastrū
aūt, et pas
stillū hoc
iterest, qđ
emplastrū
utiq; liqu
ati aliquid
accipit, In
pastillo tā
tū arida
medica
mēta aliq
uo humo
re iūgūtur

minis. cumini, foliorum ana ceratia. vi. pipe
ris grana. xxxiij. salis cōmunis micæ medio
cres. iij. oliui cochliaria. i. contere. cribella.
arida. & conpinge cum fermento, facitoq̄
panniculos paruos latos. torreantur turrū
dulæ, præsertim in clibano, datoq̄ perfectā
dosim unc. ii. panis comedendas, ut uelint.
Ieiunus nimirum uescatur abest omni mo
lestia, et euacuat flauam bilē. Alia hydari
a sine molestia purgantia. alohes unc. iij. a
garici unc. i. et dimidia. scāonię unc. i. bdelli
drach. iij. gūmi scoliciis unc. ii. conpinge cū
succo brassicę, ubi stomach⁹ sit debilis succo
carnis cithrii, facitoq̄ ciceris magnitudinē
et da ad sumnū vii. ieiuno, tā ante prandiū
q̄ post prandium, si mollificare uelis dato
tria. Aliud purgans citra molestiam. sca
monix unc. ii. bdelli unc. i. alpes drach. iij.
agarici, iij. scrupula gūmi drach. iij. succo
brassicę facito ciceris magnitudinis, datoq̄
post prādium, sin molliter uis agere dato. iij
sin purgare. v. si plurimum citare. vi.

Phlegmatis agens Oribasij. lauri bacca
rum recentium unc. ii. euphorbi unc. una
mellis quod sit satis, ut fiat eligma. dosis co
chliarium dimidium. redūdantibus humo
ribus plus dabitur, profueritq̄ plus utere,
ut pote præstanti. Aliud phlegma eua
cuās.

cuans. anisi semen. piperis, casie colocynthi
dis intranei ana drach. quatuor. grana coc
ci cnici seminis ana drach quatuor. mellis
quantum sit satis ut fiat eligma, dato ad sū
mum cochliarium unum & dimidium

Aliud anisi apii. ameos. piperis, granacnidi
cnici seminis. lathyridum ana drach quatuor.
casie drach. ii. mellis despumati quantū
sit satis da ad sūmū cochliaria. ii. Melācho
lici humoris catharticū ex Philagrīo. gingi
beris drach. i. apii seminis drach. i. succi cyre
naici. piperis. libyfici ana drach. i. epithymi
drach. i. cape mellis quantum satis sit ad eli
gma, & da cochliaria ij. Aliud epithymi. a
garici. alohes ana drachmē. iij. ueratri nigri
corticis drach. i. hylsopi. ireos. absinthie succi
ana drach. iij. bdellij. gummi ana drach. i
quod si non adsit succus absinthie immitte
tantundem gūmi excipe in melle, & præbe
iuxta uires, hauriet melancholicum, & phle
gmaticum humorem. Bilis, & phlegmatis
& melancholici & reliquorum nouum cas
thartherium. lathyridum. colocynthidis in
tranei, chamæleæ, foliorum aridorū, camo
nie. epithymi, polypodij. anisi ana drach. x
thymi, corymborum. piperis. mastiches.
carpobalsami. casie. apii seminis. chamæpy
tis aridæ. ana drach. ix. absinthie succi uel
gūmi

gūmi drach. v. mellis quod sit satis eligma
ti, dato cochliarium unum, uel iuxta uires
utere non simpliciter in omnibus, sed in quibus
coniectaueris redundare & que in corpore
cunctos humores. Aliud hydarium ex
eis, quæ scripsit Philagrius. mellis mollifican
tis alohes, unc. vi. costi. nardostachys. carpo
balsami. schini floris. ana unc. i. casia unc. i. as
garici drach. iiii. corci drach. iiii. & dimidiū
centaurii comæ grammata. iiii. mellis unc.
ij. rosarum succi unc. iij. epithymi unc. i. rhei
grammata. viii. asari grāmata. iij. xylobal
sami grāmata. vi. mastiches grāmata. viij. in
pinge rhodomelli, & da iuxta uires Aliud
rhodomellis mollificans aluum sine mole
stia. utere his in dolore articulorū, precipue
in coxarum uertebis, & coxis, amouentque
hepatis opilationes. Isij grāmata. viij. croci
grāmata. iij. agarici drach. iij. alohes. ii. nar
dostachys grāmata. viij. schini floris grāma
ta. viij. casia grāmata. xvi. costi grammata.
viij. carpobalsami grāmata. viij. mellis rosa
cei unc. iij. & grāmata. viij. dissolue cū melle
rosaceo. & diffinge cataportia, daque quinq;
post cœnam quotidie, uel cum interstitio.
uel ut probaueris. abstergit enim stomachū
& articulos. purgat autem pituitam excellē
ter, excōsuetō conuenit prandere, ac cœnare
Bilem

Bilem, & pituitam agens. absinthij comæ
tritæ, & cribellate alohes dissolutissime ana
unc. i. assume cum succo tithymalli, præcipue
myrtinc, & fac collyria faselli magnitudine
datoq; tria tantum. Aliud. hydaria ex Phis
lagrio, quæ flauam bilem, & phlegma edu
cunt. colocynthidis intranei. alohes. scamon
ij ana drachmę v. absinthii succi uel comę
drch. v. diffinge succo brassicę, & fac catapo
tia ciceris magnitudinis, & da ad summũ.
xxi. admodũ conferunt. Aliud multę ex
perientię euacuans tris humores. alohes epi
thymi. scamonię ana drach. ij. colocynthi
dis. agarici ana drach. i. assume ex succo bras
sicę, datoq; catapotia. xv. Aliud i Tyro præ
paratum. scamonię unc. i. alohes drach. i.
mastiches. bdellii. piperis. absinthię ana dra
chmę. ij. ex succo medię citrię, & corticis, ex
cipe, & fac catapotia, daq; vj. uel. ix. sacq; es
ductiones. vj. uel. ix. qđ si uelis bñ purgare
habeāt data catapotia, gram. iij. pōdere &
pl. Aliter hydaria, Oribasij in lippitudine
iprimis euacuāt utraq; biles. scāonię unc.
i. ueratri nigri corticis unc. i. salis amoniaci
drach. i. panacis radicis drach. ij. piperis. glis
chonis anæ drach. i. diffingito ex aqua simi
lia fadis gręcis. da. vj. media dosi, ut habeāt
singula drach. i. & obolos. ij. Alia Oribasij.
alohes unc. ij. nardostachys. asari. mastiches.

croci. xylobalsai ana drach. vi, casie drach.
xij. diffinge erui magnitudine ex decoctio-
ne glichonis, datoq; cochliaria. xxi, & quar-
tanæ me debitur. potest & diffingi melle co-
cto. Sales cathartici, salis armoniaci unc. vi
silphii drach. ii. apij seminis drach. ii. gingib.
grāma. i. piperis drach. iiii, foliorū, nardi spic-
cæ, scamoniæ, unc. i, glichonis drach, i, dosis
cochliarii euacuat bilem,

Aliud salis armoniaci unc. ii, gingeris
drach, ii, piperis drach, iiii, nardi spicæ drach
i, glichonis drach, iiii, & dimidia, apij semis
nis drach, i, foliorum grāma, i, lathyridum
unc, i, da cochliarium, euacuat phlegma,

Sal armo-
niacus so-
lutione e-
ducit fleg-
ma crudū
& uiscosū
a partib9
difficilis
eradicati9
ōis

Aliud salis armoniaci unc. vi, gingeris
drach, ii, piperis drach, ii, anisi, apij seminis
ana drach, i, folii grāma, i, epithymi uncia, i,
da cochliarium, euacuat melancolicum,

Salsugines subducentes euacuant in uē-
tre & intestinis pituitam, & reliquos humo-
res purgant mediocriter, at bilē commodis-
sime, estq; articularibus scotomaticis percō-
modum, etiam stomacho congruit hoc, &
comitali est sine egritudine, qui eo uti solet
petroselini unc. tres, mastiches grammata,
iii, gingeris, iiii, piperis, euphorbii ana grā-
mata, vi, salis armoniaci drach. quindecim
scamonix drach, vi, dosis cochliaris dimis-
dium

dom i prandio cū carne, uel auis, uel piscis,
ponderis grāmaton. iij. sin efficacius uelis
purgare, da ieiuno mane cum succo ptillā
ne, uel cum mulso grāmata. vi. robustioris
bus etiam vii. debilibus grāmata. iij. uel. iij.
Aliud catharticum purgat citra periculum
non offendens stomachū datū oī tēpe oī eta
te, etiam pueris excernit fœculentiā, & oēm
corruptam materiā a capite ad unguēs usq;
amouet surfuracea, exanthemataq;. reliqua
circa caput facit ad scotomaticos, lipposq;
curat omnia, quę in cute exāthemata curat
tertianam, & quartanam ephemerinā cum
interuallo datum concoctione in urinis bo
nis apparente, at in primis bilem euacuat,
ita habet, gingiberis petroselini. epithymi.
silphij. ameos. apij seminis. cumini. libystici
piperis. ana drach. iij. scamonię unc. iij. &
dimidia. salis armoniaci combusti unc. vii.
frigito. sales tere. cum reliquis. scamoneam
uero dissolue, & cribella, & unito in morta
rio, et da grāmata. ix. cum succo ptillanę, uel
mulso immixto. Aliud fere idem acutius
admodū experientia citra offensionem ma
gis bilem euacuans ameos grāmata. vi. apij
seminis grāmata. iij. piperis. petroselini. epi
thymi. cumini. ana grāmata. iij. scamonię
unc. i. salis cōmunis unc. v. salis armoniaci

E unc

Febris q;
uartana ē,
que duos
dies iter
mittit, des
inde redit

unc. 4. dosis cochliarū. i. cū ptissana. ●
Aliud experiētia præclarū. epithymi gr̄mata
.18. thymi corymborū gr̄m. 8 salis armo, pl̄
peris gr̄mata, ij. cumini ethiopicī, anisi gr̄
mata, 2, mastiches gr̄mata, 12, tere, cribella,
reponē, cum usus aduenerit assume scamō
nię gr̄mata. 2. & dissolue cum paucō melle
immitte eo aridorum gr̄mata. 5. solum, &
unito, datoq; cum succo ptissanę uel mulsi.
Catharticū pituitę, quod Diogenis euphor
bī. piperis, salis armoniaci ana unc. i. dissol
uendo fac aridulum dato in ouo sorbili co
chliarij dimidium, hoc purgat pituitā solū.
dosis ad summū gr̄m. 4. Aliud flauam
bilem purgans. scamonię unc. i. costi nardi
spicę ana grammata. 4. erythrodani radicis
dissolutissimę gr̄mata. 2. ad summū dosis
gr̄mata. iij. media ij minima. Aliud euac
uās melancholicum humorem scamonię
in pomo tostę drach. 5. costi nardi spicę. ana
drach. 4. garyophilli gr̄ma. i. & dimidium
erythrodani radicis grammata. 2. epithymi
unc. 2 ad summū dosis grammata. 6 medi
a 4. minima. 5. Hydragogū catharticum,
agens phlegma, & aquam. piperis rutę, se
minis scobinę elephantinę. euphorbī, & que
portionis. dosis gr̄mata. 5. cum multo, uel
cōdito. facit etiā ad colicos, & aquā iter cutē
Alterū

● Alterum hydragogum petroselinī. anisi
thymi. corymborū ana drach. 3. chameleæ fos-
siorum aridorum drach. x. mellis, quod sas-
tis sit eligmati futuro da ad sūmū cochliaris
a. 4. si uelis intendere amisce prædictis squas-
mæ cris drach. 6 & da ad sūmū cochliaria. 3.

De antidotis Hieralogadij.

Colocynthidis itranei unc. ij. et dimidiū
um. scille tostæ agarici ammoniaci. thymias-
matis. thymi. scamōiæ ana drach. 20. ueratri
nigri, corticis hyperici. ana drach. 10. epithy-
mi. bdelli. polypodi aridi. alohes chamæ-
dryi. marrubij. cassiæ. ana unc. 1. myrrhæ tro-
glodytidis. piperis albi. longi & nigri cina-
momi. croci. opoponacis. sagapeni. castori
petroselinī. aristolochiæ longæ ana drach. 4
in melle. excipe dosis drach. 4. ad summum
media. drach. 3. minima drach. 2 imitte dosi-
salis dissolutissimi dimidiū cochliarium.

Catharticū sine molestia faciens ad ischi-
adicos, & ambitiose certo tempore pertur-
batos, colocynthidis itranei unc. 1. nitri unc
2 dissoluito integre da robustis drach. 2. cū
hydromellis portione ampla ieiuno. debili 9
autem ceratiā. 9 utere intrepide, Aliud cō-
probatum aduersus antiquas insanias mel-
ancholicis. ischiadicis. scotomaticis. alope-
cijs capitis langoribus. ueratri nigri. scamō-

niſe ana drach 8. ſalis armoniaci drach. 4. gū
mi drach. 1. diffinge catapotia ciceris magni
tudine. ſucco braſſicæ. datoꝝ ad ſūmū grās
mata. 5. media doſis. 4. minima. 3. admodū
imbecillibus. Eſt hæc Oribafij deſcriptio.
Catharticum idoneū, Epithymi unc. 3. iſij
unc. 1. agarici drach, 4. euphorbij drach 6.
nardostachis foliorū, coſti, piperis ana drch
30 garyophylli grāmata. 6. doſis grāmata.
6. cum mulſo. ſin flauam bilem inuenias cū
alijs binis humoribus ſubſidentē. adde doſi
in uſum aliam ſcamoniā, quantas perſpicit
as uires ſuſtinere doſis iſij habeat ceratia. v.
epithymi grāma. 1. & dimidium. agarici cer
ratia. 2. & dimidium euphorbij ceratia. 3.

Hiera Galeni colocynthidis intranei unc,
ij, & dimidia, chamedryi. agarici, ſcillæ toſte
ammoniacci, thymi, ſcamoniæ, ellebori atri
corticis, ſtœchadis, hyperici ana unc, 2, epis
thymi, euphorbij drach, 8, polypodij aridi,
bdellij, marrubij, caſiæ, ana unc, 2, myrrhiæ
troglodytidis, ſagapeni croci, ariſtolochiæ
longe, piperis albi, piperis longi, piperis cō
munis cinamomi, opoponacis, caſtorij, per
troſelini, ana drach, 4, mellis quod ſit factis,
dato ad ſummū drach, 4, medium. 3, mini
mū, 2, cum mulſo & ſale diſſolutiſſimo co
chliarium dimidiū, excellentiſſimū eius eſt
bonū

bonum, quod purget radicitus uæhementiſſime uarios humores, non reſoluendo triſtando, neq; debilitatem, neq; appetentiæ aſſuetudinem, neq; ullum aliud faſtidium languenti præbet, ſed potius bñ dormire, bono eſſe animo, & uigere facit ut liceat præſtantiã admirari, Medetur itaq; hemicranis affectibus, ſcotomaticis, comitialibus, inſanjs melancholijs, lethargicis, ac ſimilibus obtuſo uiſui, difficultati auditus, uocis ſectiõni, aſthmaticis, ſtomachicis, uetulis affectiõibus, ſplenicis, nephreticis, colicis, iſchiadicis articularibus, podagricis, mēſtrua agit, cõgruit tremoribus, & contractionibus, ſcabi ei agreſſi, & omnibus quæ in cute per corpus, erumpunt exanthemata, et elephãtiãſi, uetuliſq; febris ambitioſis, curatq; cuncta uitiola hulcera,

Hiera Archigenis ex epiſtola ad Marſum de melãcholiã, Colocynthidis intranei unc 2, & dimidia, chamędryis, agarici, marrubij ſtoechadis ana drach 5, opopanacis unc, 1 ſagapeni unc, 1, petroſelini, ariſtolochiæ rotundæ, piperis albi ana drach 5, cinamomi, nar-doſtachys, myrrhæ troglitidis, poliij, crõci, gliſchonis ana drach, 4, excipe i melle deſpumato, ut habeat ſecis craſſitudinem, et repono in uaſe uitreo, doſis ad tummũ drach, 4,

E 3 ad

Tremor
eſt eleuati
o & ſub
miſſio
corporũ
muſculoſ
oꝝ quæ
a ſpiritu
fit, non ſẽ
per quidẽ
ſed aliqñ
do euenit.

ad grāmata usq. ʒ. cum mulso admisso salis paruo cochliario, fastidioso languenti efficacem facit & idoneum non modo subducendo aluum, sed etiā affectionis proprietate, bilem atram minuendo. succurrit pleureticis, inflatis langoribus, quietem sōno præbet, & impedimēta arcet alimētory colorem facit purissimū sanguinem purgādo. ambustum spiritum clarū facit. ut iure hiera nominetur, ne singula quod longum sit eius proferam commoda melancholicis malis amouendis huic nihil conferendum Nouisse se ait Aetius multos huius usu alio non eguisse medicamine, ut non modo excernat bilem, sed etiā ex solidis educat mēbris, & perinde sanat comitiales et insanias mirifico quodā modo, & omnem uagam educit melancholiam. ischiadicos sanat. paralyticos. scotomaticos, capitis langores, alopecias, nec tamen quæ inquit allata mihi scriptio est, habuit opopanaca, neq; piper, neq; glichonem, cū mihi oblata est Roma redeunti.

Alopecia
mutatio
crinium
est in can-
dorē. quū
crines uer-
teres radi-
citus exci-
dunt.

Hiera Rufi ad melancholias. colocynthidis. intranei unc. ʒ. & dimidia. chamaepytyos drach. x. chædryos. drach. x. casie, drach ʒ. agarici. marrubij ana drach. x. opopanaxcis unc. sagapeni, petroselini. aristolochiæ rotundæ

rotundæ. piperis albi ana drach. ʒ. cinamo-
 mi, nardi spicæ, croci. myrrhæ troglitidis,
 polij ana drach. i. excipe melle. & da drach,
 ʒ ad summū cū mulso & sale cōfert ingenio
 plurima a capite auferēdo; unde sternutamē-
 tis capitis grauitatibus, & glaucomatis sur-
 turis, Comitibus stupidis affectibus, hoc
 medicamen peculiariter cōgruere cōsueuit
 si opus sit memoriam reuocare melancho-
 licis non parum confert, ideo sæpe ipso pur-
 gatio adhibeatur, nam alia medicamina a-
 liter præparantur, & alijs quibusdam accō-
 modatiora ægritudinibus, si quis uero ad
 melancholica uti uoluerit, hoc utile utatur
 sane quotidie fabæ magnitudine antidoto.
 plurimum prodest, potare maluæ seminis
 drachmas. ij.

γλαυκός
 μα.
 uitium ocu-
 li cū præ-
 naturam
 glaucescit

Hiera lusti faciens ad oīa quæ dicta unc,
 ʒ. marrubij scæchadis, chamædrios, ueratri
 nigri corticis, scæoniæ. agarici. piperis cōis.
 scillæ tostæ, ana unc. 2. colocynthidis intras-
 nei. euphorbij. alohes, croci. gētianæ, petros-
 selini seminis, ammoniaci. suffumigationis
 sagapeni ana unc, i, opoponacis. polij, cina-
 momi. calicæ. myrrhæ troglitidis. nardi spic-
 æ schini floris glichonis ana drach, ʒ. aris-
 stolochiæ longæ, & rotundæ ana drach. 2.
 mellis despumati, quod sit satis, dosis ad sū-

sūmum drach, 4. cum mulso, & salis dilu-
tissimi paruo cochliario.

Hiera Antiochi. chamēdryos. agarici, co-
locynthis in ranei. stœchadis ana drach,
x, opoponacis, sagapeni. petroselini. aristol-
ochiæ. piperis albi, ana drach. ʒ, cinamomi
nardostachys. myrrhæ troglitidis. croci, soli
orū ana drach. 4. mellis, quod sit satis facit
ad melancholias. Comitiales & omnes q̄
fœculentum habeant sanguinem,

Vt succurrēdū potantibus medi-
camē, et non purgatis

Aui Fen
4. i. cap 8.
Cū phar-
matia so-
lutionē nō
on fecerit
Ipsē qdē.
bidat ma-
stiches ʒ.
tres cū a-
qua tepi-
da.

Siquis assumpto medicamine purgatus
non sit, ei mulsum immixtum dato continu-
e absorbendum, & pauculum nitri in aqua
liquefacti. præstans est, quod plærict̄ exper-
ti sunt, mastiches dilutissimi dare grāmata,
12. cum aqua tepidiore. longe optimū bal-
neum podici admouere ex sale, & nitro, &
melle, & pomum quandoq; mandere. prof-
uit siquidem corroborato ore stomachi de-
orsum. superflua extruduntur.

Quot causis non excernit uēter
datum catharteriam.

Quinq; sunt causæ cur non excernat uē-
ter medicamen, aut proprietate languentis
naturę, aut ob medicaminis paucitatē dati
aut ob stercoris astrictā duriciem in aliquo
intestino

inestino, aut ob urinae impulsu in natura
aut ob frustrationem purgationis, quae cor-
pus non propellat, fiatque animalis nutritio-
nis, conuertatur in uirulentum medicamen-

Diligentia supra purgationem
purgationis assumptae Oribasii

Insuper addita purgatione corripiedus
est potus somnus aduertendus exhibendum
uinum austerum sensim cum aqua fontana
bonum quoque polinam farinae potui inspar-
gere. uel papaueris dissolutum corticem, &
aliquantulum gallae, facitque bene lentis tostae
farina cum aceto, & seuto nigro coctae sus-
mas, uel pauculum corticis succum, & pira-
rida emuncta, facit ad hoc & cydonia si per-
duret delatio utendum efficacioribus de coe-
liacis scriptis. at facile uomentibus exhiben-
da aqua tepida potanda ut uomat, digito uel
penna immissa gutturi, idque bis & ter facito
inde oleum melinum, & uinum calefaciens
do, & eo lintheum intingendo uentri admo-
ue, & aliquantulum theriacae antidoti fabae
quantitate cum uino diluendo potandum dato.

Præparatio raphanidum ex elleboro albo.
In ueteribus ergo lagoribus hoc modo con-
sistentur raphanides, ellebori albi & optis-
mi segminum drach. 6. raphanidibus infis-
gant prius raphanidas calamo copungendo.

E 5 inde

inde in foramina segmina ellebori immo-
to. finitoq; totam esse ea noctem in raphan-
nidib9, & sequēti die auferātur ui relicta i rha-
phanidi9 ipsas rapha cōcidito, & oxymelle
iungito. daq; māducāda ad citādū uomitū
At cauēdum diligenter ne corticis ellebori
quicq; remanserit in raphanidibus.

Quibus dandus elleborus, & q;
bus non, ex Antilo &
Possidonio.

Ipse exhibendus est elleborus pridem &
grauiter languentibus, ubi reliquorum ad-
iumentoz spes sublata sit. dandus ergo hy-
dropicis, elephantiētibus, male affectis iam
pridem sideratis, comitialibus, melancholici-
cis, articularibus, quibus ueratrum languor
ribus conueniat enumerare difficile est. præ-
stabit ergo dicere qui ab elleboro offendan-
tur morbi. non est ergo idoneus sanguinē
reñciētib9, orthopnœis, suffocationibus, &
ubi uereatur dissolutio, capitisq; lāgoribus
qui ex defectu uiolenter dolores in faciē cū
rubore aduehant & crebro suffocatis, ac de-
ficientibus.

Quid possit præstare elleborus
Potest ueratrum corpora interpollare, et
complexionem cōponere iuniorem, & ro-
bustiorē efficiendo

Qu

● Qui sint magis idonei elleboro.

Viri plus mulieribus sunt idonei ad elleborum, & uirorum, qui robustiores, nam mulierosi, uel admodum graciles inepti q̄q̄ longa ceruice, pueri et senes. quiq̄ admodū frigidi, & corpore ualetudina rj, & multī sanguinis, & qui timidi.

De tempore elleborismi.

Tempus uernum cōmodissimū. postea autūnale. æstiuū, & ne quidem hibernum, nisi ingens urgeat necessitas, sed cū hyemes multum incaluerint per æstatem, seniores sereno tempore, & sole collucente in egritudine, ubi desint infestari in quartanis, & intestinorum fluxibus, ubi significationes

De ellebori probatione.

Præstans elleborus ab una radice multifidus parua habens segmina. & protensa in acutum non tendentia, alba multum intus foris pallidiora. grauia intraneum habētia friabile, non inflexa ob molliciem, sed glubilia, sumidum quiddam inter confringendū remittentia, ac purum, cicutosum enim elleborum uetus ostendit. qui bonus, mansus primo dulcedinē profert. at statū breue acumen, ide successionē uehementē ī ore, sputūq̄ agit multū, siōachūq̄ subuertit. Verno tēpore legēdū ē elleborū radice adhuc germināte

Quomodo

Auc Fē. 4

1. Cap. 3.

Res que demōstrā t rectitudinē iudicij in euacuādo sūt decem

Quomodo cibandus ante elles
bori assumptionem.

Accuratissime cibandus sumpturus elleborum. gracilibus namque corporibus res periculosa triduo ante abstineant carnibus & reliquis crassis edulibus, & potionibus, aliter uel faciat se uomitioni. ter. & quater a prandio subducatur aluus. premonendi domestici quale certamen futurum sit languens, atque ita utendum auxilio.

Quo modo datur ueratrum.

Datur ueratrum ex decoctione, & aspersione, & substantia. datur etiam forficulatione, & contusione, ac cribellatione. Forficulatione elleborus confestim purgare incipit se ad horas duas bilem, & pituitam educendo citra multam concussionem, et ipse horis quatuor euomitus quanta cessat purgatio. in puluerem redactus uehementer & sero exercet fere ad horas, 4. uel. 5. sepe incipit cunctas bilis species, pituitamque educens in periculum arripiendi plus longius extenditur purgatio, sed mirificum prestat adiumentum.

De aspersione ueratri

Aspersio ueratri datur senibus, & pueris & egritudine solutu facilem habentibus. datur in suspitione elephantisami. expedit, ʒ. drach in aqua pluuię. dimidium acetabulum irrigare

irrigare. forficulatū ad tridū inde collādū
& calefaciendū, & tota irrigatio exhibēda.

De ellebori decoctione.

Decoctio elleborij danda prædictis, et eis
adhuc robustioribus. insanis, & melanchos
licis præparatur hoc modo. Ellebori libra,
i. aquæ pluuijæ sextes, ij. forficulādo irrigato
ad dies. 3. ide coque lento igni i prunis quo
ad pars tertia absumatur, inde cola, immit
te decoctiōi mellis despumati primo libras
.2 coque quoad mel constiterit sibi. datoq;
lingendum magnum cochliarium. licet eti
am aquæ calidæ ammiscere, ut detur quapiā
forbitione, id neq; spasmos, neq; contracti
onem, neq; redundantem efficit purgatio
nem. forficulatum confidenter sumito ad ir
ritandum.

De forficulato, & conciso & cri
bellato.

Vbi nū præparatione et cōmotione opus
multa ualidioribus, & audacioribus, & faci
le uomentibus forficulatum dandum est, ue
raturum contundēdo, & cribellando cribro
tenuissimo dato. forficulatū ita dato. ramus
sculos cape. forfice dislice, in magnitudinē
farinaceam, surfuraceāue in polinem collo
educito, et capito fracturas admodū tenues
ne suffocent dato uirulentis cum succo ptis
sang

fanę, aut halicę pauxillum coquendo. **halicę**
dioribus autem cū aqua calida, aut mulso
iplos sorbere cogendo mulsum purum, at
quamue, ne quicq̄ ellebori relinquat in gut
ture, uel in stomacho. dosis ad sūmū robur
stis forficulati drach. 2. & dimidia. at ramu
lacei drach. i. & obolos. 2. pollinacei uero
drach, i. & obolos. 2. ramulaceum terimus i
mortario, et cribrando tenuissimo cribro et
tenuissimum auferendo, damus ipsis disse
ctum cum succo halicę, uel massa pollinis
tenue autem terimus, & accurate cribram
inde cum melle cocto solidissimo diffigētes
in catapotijs prebemus.

Preparare expedit auxilio concussionū
deficientium anima, & spasmorum, hęc aq̄
calida, & frigida decoctionem hyssopi. mel
rutam, dato glichonem, acetum, poma, pan
nem calidum, uinum. gallinę decoctionem
oleum cōmune, & cucumerinū. sales. chaly
banen. castoriū ad irrigationē ellebori oleū
cyprinum, uel irinum. narcisinum sternuta
mentum cucurbitule diuersę. cunabulum.
lectus. stratum molle habens. clyster.

Quę cura post potionem sis
habenda

Si facit post medicam inis potum purga
tio, dabimus ipsis frigidā aquā ad sorbēdā
au

aclysteribus inde olfaciendum aliquid exhibebimus purgationi idoneum, uel ad proscumbendum, & in quiete permanendum ad horas usque duas, ne citius quam æquum sit medicamen euomatur, post id moueri iubebimus. Calor primo, & circa stomachum insurget inde sputum in os multum reddetur. inde cibi partem, & medicaminis cum pituita euomunt, inde pituitam et bilem cum medicamine, inde puram bilē. Sepe autem etiam ueter exundat inferne. Cū autē uehementior fiet purgatio leuiter singultiunt, & facies rubescit. eūte uero facili purgatione facies boni coloris est. & singultus cessat atqui in media purgatione singultiunt eis mulsū exhibebimus, uel rutę decoctionem, uel tepidam aquam potandā, inde purgatos ablueamus, & cibum stomacho bonum profereamus, durante longius purgatione exhibendum mulsū calidum absorbendum, inde cocta ruta, uel hydrelęo, & pennam intingendo cyprino, uel irino mouebim⁹, sin admodum perturbentur. suffocati aspersiois. elebori tris cyathos proferemus, nam qualitate ad purgationem proficit. sin suffocatio nis periculum, ne ita quidem concilietur acutissimo clysmate euacuemus, demusque ipsis etiam chalbanen trioboli quāitate potādā,
ne

ne uomitū citemus, sed ut sedemus suffoca-
tionem uel sternutamentū ualidum admo-
uebimus quatiendo iugiter pensili lecto, p
uocantes, pennā inserendo. at cum purgari
inceperint conciliandus, ut dictum est, erit
singultus. q̄ si ualidus erit singultus sternu-
tamēto utemur, & cucurbitulis in perpetua
spina presertim in uertebis magnis scapu-
larum attrahendo in spinam. nam morę cu-
cubitularę sepe regunt stomachū uellicatū
lancinatūq; & ueluti singultu deprauatum
extrema reuinciemus, & fouebimus aquā
frigidam imittēdo. At ut in aliquibus cō-
sequentes contractiones lacertorum, præci-
pue manuum (nā solent plurimis inherere)
coxis musculos. sit conciliabimus plurimū
uexando. fouendo. exurendo, & conterē-
do extrema, et in oleum sicyonium, uel mol-
lificando sine dolore, etiam Castorium uni-
guento implicabimus, potandūq; præbebi-
mus. In primis adiuuat contractos. lauacrū
si affuerit, si minus, i uase mergemus unguē-
do multo dulci oleo totum quidem corp⁹
p̄cipue membra contracta. sit aqua tēpe-
rata, ut diutius possit immorari. at cessante
spasmo, & purgatione subito nutricandus
pane i uino macerato, aut omphaco melle
ubi multa fuerit euacuatio. sin etiam sentiat
calor

causor circa stomachum post cibū omphaco
mele calido miscētes potandum dabimus
quandoq; etiam frigido secundo loco præ
bebimus postea nutrimenta sint boni iuc
ci omnia, uinum teuue, & admodū uetus.

De nimia purgatione.

Nimias purgationes sistemus calidum
potionantes affectioneq; extremorū & cur
curbitulis ad hypocondria & scapulas pos
sitis. plurimum uero absinthij potio uomis
tus compescit, sin perdurarit utemur sōnus
lentijs citra periculum. nam purgationes si
stunt talia utpote arefacientia & somnus si
stut excretionem. aduenit utiq; sponte sōnus
bene purgatis ex elleboro multus ac profū
dus nisi periclitari debeant, quibus eatenus
concedendus somnus, quatenus habentur
in somno. Quod si immoderati sudores ad
uenerint sistemus corpus abstergendo spon
gis e gelida, aut oxycrato, emplastrisq; ute
mur stipticis, reliquaq; cura quam in cardis
acis dicemus.

De uomitibus ex Rufo Celsoq;.

Quoniam in uomitibus ualidis se penu
mero absurda quedā cōsequi cōsueuerunt
bene fuerit. prius modos aperite quibus in
est bene uomere. nam mouet pituitam uo
mitus et caput exhonerat, eūq; qui multum
F comederit

ὑποχόνη
δρῖα.

Cel lib. 2.
cap. 12. At
uomitibus,
ut in secū
da ualetu
die quoq;
sepe necess
biliosus ē ē

comederit, uel uinum sumpserit multū, Offē
di non iinit. opitulaturq; per uomitus de iei
ctio, corpore nimiū intumente, necnō supra
modum attenuatis. fluxibilesq; omnes affe
ctiōnes uomitus medicari consueuit. uelut
hulcera renum, et uesicæ, & anus reliquasq;
partes elephantiali correptos, & cancrōs le
uat, malosq; corporis habitus, necnon affe
ctiōnes articulares, hydropicis quoq; præ
sertim intra carnem aquosum habentes lan
gorem. opitulatur arquatīs, & comitialib;
a stomacho affectiōnis principium capient
tibus. nam eis qui in capite affectiōnem hab
ent comitiales non respondet uomitus. iu
uat tremores, apoplexias. orthopnæas. me
lancholias impetiginosa. At uomitus aduer
santur sanguinis eductiōnibus, suffocatiōni
bus, nauseantibus naturis, anima consterna
tis ac deficientibus, perpetuo a suffocatiōe
perturbatis necnon qui exigua de causa ca
pite oblanguescunt, quiq; suffusiōnis habet
ant suspiciōnem, cunctisque omnino ocur
lis langoribus. sunt autem idonea ad uomi
tus ciendos non acria & arida, sed dulcia &
acutiora, uidetur in his conuenire raphanis
seu ut quidam loquuntur radricula & eru
ca & balsamētum uetus, & origanus uiridis
& cæpa pauca, & porrum conuenit quoq;
uomitib;

uomitibus ptiffana aliquid mellis assumens At neq̄as
 pinguesq̄ carnes Verum non oportet mo cerba, nes
 do iam dicta id genus coquere, ut solos tibi q̄ arida
 habeas succos, sed totos aceruos compota offerenda
 re, neq̄ immorari conuenit multum in mā sunt, sed
 ducatione qui uomere uelit, remollescāt co quæ parti
 ctione omnia, deligenda quoq̄ uina dolci dulcoris,
 ora ut tepido utare potu, expedit etiā amyg humiditas
 dala melle intrincta deuorare, tumq̄ placenz usq̄, partū
 tam sumere, necnō cucumeris semen melle uero acri
 aspersum adhibere Radix quoq̄ domestici monix
 cucumeris & peponis radix dissoluta cum modū has
 melle, uomitū cit, celticesq̄ radix dissoluta beāt. E q̄
 quantum sint drach. 7. in melicrato & pota bus p̄bas
 superiorem uentrem ualide purgat. & perz tiffima sūt
 inde quandoq̄ etiam super purgatione cōz radricula,
 sequitur. at qui ualidioribz uiri uelint uomī eruca, salz
 tibus, narcisi bulbum in aqua coquendo. samētum
 coctioni quidem uinum ammiscant. ipsum uetus, oriz
 uero bulbum comedunt. coctū cum oleo ganum uir
 et sale pauco, mouet ad uomitum, etiam uir ride, p̄uz
 gultum irinum, multoq̄ magis cyprinum lū cepariū
 siquis illiniens digitos irriter uomitū, quoq̄ & porri.
 cit sine molestia hyssopi coctio, & thymi Vomitū
 & cnici semē dissolutum cum sesamo cum quoq̄ p̄z
 mellicrato plurimo potum, & cardami se mouent le
 men, similiter oleum sesaminum raphaniz gumina
 num, narcisinum, daphnoidis folia uiridia ut ptiffana
 F 2 tria melle.

tria mansa. Optima quoque raphani coctio
 & aridorum ficuum aspersio, in hoc miscē
 do & tepesciendo dato potandum, quod
 si magis operosi sint uomitus dato rapha
 nidas, quas radículas quidam latine dixer
 runt ieiunis ut ante prandium uomant. sint
 autem raphanides acute ad modum et cō
 cidantur tenuissime. madefiant autem præ
 segmina in uespera aceto & melle, māducci
 turque multum sorbeaturque cōtinue oxymel
 inde clementer ambuletur ad binas horas,
 tepidamque aquam bibēdo plurimū uomat
 digitum ori inferendo, ad hibeatur ergo uo
 mitus necessarius sepe biliosis ac morbis que
 bilis concitauit. omnibus ergo qui ante les
 bres horrore & tremore uexantur, omnibus
 qui cholera laborant, omnibus cum quā
 dam hilaritate insaniētibus & comiciali mor
 bo oppressis necessariis ac si acutus est mor
 bus sicut cholera si febris est, ut inter horros

Auic. 4. F. res asperioribus medicamentis opus nō sit
 .i. cap. 12. E satis fuerit uomitum adhibere.

pithēata Epithemata purgantia.
 sūt ex me Epithema purgans. colocynthidis enteri
 dicis bon one seu internum. eruce semen, rute agreffis
 is que ad elatern, cocci gnidi, lathyridum purgatorū
 ipsā puen galbani ceræ. nitri. erythrodani. ana drach.
 sūt egritu 4. opopanacis drach. 2. terebinthinæ drach.
 dinem vi.

Concoctio estq; confectione medicamentum iuncta alii
quantula taurina bile ac si super umbilico
ponas paulatim ad pubem usq; infernum
uentrem mouet, sin autem supra uentrem su-
periozem per uomitum.

Aliud.

Nitri rufi. pelecini semen. colocynthidis
internæ. bilis taurinæ, staphidos agris. col-
lumbæ stercoris, cucumeris agrestis, radicis
squillæ. linzostis æque ex oibus concidendo
miscendo, resumito bilē & mel quātū satis sit
et malagma faciēdo utere. Epithema aliud
quod impositum fronti sanguinem educit
per nares, cum autem sistere ipsum uoles, au-
fer macerato bene locum spongia ex oxy-
crato uel aqua frigida. si sub uentre appona-
tur quadratum digitorum. 9. prouocat mes-
strua & embria absumit. apponitur renibus
paroxysmis compositio est cæræ chalbans
euphorbij, struthij radicis ana unc. i. talorū
ceruinorum combustorum drach 4. absi-
thij succi drach 4. terebintine humidę drach
4. arida dissolue cribra, dilue iterum cum
felle uituli, ut crassescat & infunde confectione,
& unito utere ut mirifico. Catharticum a-
liud in umbilico idem uomitum cit. impos-
situm uentri menstrua agit non per musculos
uasa forū insita & embria absumit impositum

tum uentriculo & lumbis, absinthij cy-
mini succi radicis, artemisiæ elaterij ana dra-
chmæ. 6. colocynthidis intranei drach. x. cu-
cumeris agrestis radicis, lupinorum, farinae
chelidoni, albæ uiolæ feminis ana drach. 6.
opopanacis drach. 2. cirrhi drach. c. terebin-
thinæ drach. l. cyprini drach. l. uel quod satis
sit impositū etiam aluū citat, opus est statim
ipsum auferre. Aliud catharticum umblica-
rium facit cœliacis, cœrę grāmata. 9. terebin-
thinæ grāmata. 6. elaterij grāmata. 3. staphi-
los agrias grāmata. l. & dimidia castorij
milij, sampfuchi, lauri baccarum, coccigni-
dij lupinorum aridorum, colocynthidis in-
tranei ana unc. & dimidia scamoniæ unc. l.
fellis taurini quod sit satis olei laurini quod
sit satis, quo sit unctio solidior. Aliud um-
blicariū coccigni dii ueratri atri. elaterij ab-
sinthij ana uncię. 4. fellis taurini unc. 2. cœrę
unc. 2. adipis anserini uel suillæ unc. 2. Aliud
cucumeris agrestis succi, & cyclamini succi
mixti melli tantundem bene unito hæc in
sole uel cinere calido, & utere ab umbilico
ad pecten usq; illinito. Aliud elaterij drach.
3. colocynthidis drach. l. scamoniæ squāmę
æris, cucumeris agrestis radicis ana drach. l.
lathyridum drach. una. aut ipsorum loco ti-
thymali, costi terendo cribellando dissolue
cum

in oleo salis multum habente, & globū
lanceum magnum faciendo et medicamine
illiniendo inpone ubi vis umbilico inquā
uel uentri uel uentriculo uel lumbis. Aliud
epomphalium mespilorum demptis semis
nibus grāmata. 12. scamoniæ grāma. 12. chal
canthi grāmata. 16. sagapeni grāmata. 32.
lathyridum gram. 12. colocynthidis feminis
grāmata 12 dissolue cum oleo & utere, olei
compositio, seu unguinis catharthici. fellis
taurini unc. ij. elaterij unc. i. cocci gnidiij uiri
dis unc. 4. lupinorum uiridium succi unc. 2
euphorbij unc. i. colocynthidis itranei unc.
i. adipis uulpini recentis unc. 2. adipis uiper
rini unc. i & dimidia myochodum drach.
4. pæoniæ succi drach. 4. castorij drach. 4.
olei cyprini unc. 6. olei ueteris lib i. arida cō
cide & cribra cribro tenuiss. adipes mollifi
cādo quātū opus in olla, præsertim uulpis
quia est capillosū. inde liquefacito in prun
is mollissimis cum oleo. reliqua inde im
mitte omnia, & parum coque in prunis, &
repone in uase stanneo bene obturando,
ne respiret et repone in loco. lōge ab austro
dies. xxx. inde utere in omnibus & omni af
fectione. nam citra molestiam ulla curat
præter cætera, facit ad ingenium in usū ad
summū cochliaria. 2. alioqui unum perun
gēdo

gendo umbilicū per perfectā efficit euacua-
tionem. sin uenter fuerit imoderatus et uelis
astringere. madefacito spongiam uino repi-
do absterge & sistet aluum. Alia emplas-
tra nominata Chesnanāce qua se utum ait
Aetius, quæ iposito umbilico mouet inferi-
orem aluum, super thorace & stomacho
posita uomitum mouet, quoad abstuleris.
mēstrua autem agit mulieribus, & embrya
absomit in uentriculo & lumbo posita. cō-
positio hæc est, coccij gnidij drach. 3. lapidis
asij drach. x. ellebori albi drach. 4. caprinæ
adipis drach. 5. elaterij drach. 4. tithymalli ro-
sti drach. 4. amurcæ drach. 12. bilis taurinæ
drach. ij. aphronitri drach. 5. lupinorū amar-
rorum farinæ unc. ij. absinthij comæ drach.
ij. cuncta concide, et cribella tenuissimo cri-
bello inde dilue immittendo bilem inde
murcam, liquefaciendo adipem & colligē-
do utere. Aliud epithema in umbilico po-
situm purgat splenem. ellebori nigri unc. 3.
ellebori albi unc. 4. ammoniaci suffiment-
nitri ana unc. 3. scāonię unc. ij. piperis grana
xxx. concide, & cribella, assume terebinthi-
nam, ut malagmatodes ac pigmentosum
fiat, loco accommodes calefaciēdo diffundē-
do quadratum quicquid digitorū, & impone
in pectine positum embrya perimit.

Epithema

Nithema sanguinem educens, ut inducat
hæmorrhoidis uel mēstrua mulieribus. elas
terij, myrrhæ, ordeacæ farinæ, ana drach. 4
rutæ uiridis, foliorum drach. ij. bilis tauring
quantum satis uidebitur, soluito maxime
singula per se, inde unito. infunde bilis quā
tum uidebitur ex usu, illinito sub umbilico
locum & circa quandoq; etiam lumbum
& ages menstrua & hæmorrhoidas.

De locorum purgatione.

Quæ corpus uniuersū purgent atq; deij
anthaftenus aliquatenus attigimus, omnia
enim describere fuerint infinitum. nunc aut
consequens parq; uidetur, ut iam locorum
corporis deiectiones ne omittamus, primū
namq; totum corpus deijcere & superfluis
purgare, deinde loca conuenit. nā ante uni
uersi corporis purgationem, si locis adhibe
re remedia uolueris, magnis periculis lāguē
tem immerferis, maiorem siquidē materiæ
summā ad loca debilia cōuulseris. Oculos
purgantia & lachrymari prohibentia accō
modantur, quæq; impetiginē a cilijs & pru
ritus amoueant, quæ abstergeant, & purgēt
obrusam aciem & suffusionem a principio
amoueant, at quæ non sinant lachrymari
planeq; abstergeant ac purgent, sunt hæc oīa
mel, oleum uetus, cicinum, amygdalinum
F § caryinum,

caryinum, schinium, tilinum, laurinum, ~~me~~
 thinum, susinum, nardinum, uel opobalsamum.
 succi autem sunt oculos purgantes,
 omphacus, qui uuae præmaturæ, lactucæ agrestis,
 lycij, acori radice succus. chamædry centaurij.
 chelidoniæ, ocimi, cepæ, rutæ domestice &
 agrestis, mali punici succus, foeniculi, anagallidum
 amborum, marrubij, triphylli, eilebori albi,
 & anæmões. iura uero myrrhæ, agrestis
 lactucæ, sagapeni, panacis succus cyrenaicus
 & medicus, ammoniacum suffimentum.
 galbanæ, thus. Ab animantibus terrestribus
 testudini sanguis, caprini hepatis fanies,
 & siluri, & bilis siluri, & hyænæ, gallinæ,
 capræ, perdicis, uulturis, urli, scari, et calionymi,
 & colazi. adipēs uiperæ, auium, piscium
 fluuiatilium, testiculi castoris, cineres combustorum,
 hirudinum pulli combustæ lacertæ combustæ,
 cornu ceruorum combustum, Metallica uero
 lapis æmatitis & schistus æs combustum,
 chalcantus, chalcites misy, iaspis, et magnetis. lapis moroxus
 leucographis nominatur. lapis galactitis. stirpes
 autem thuris cortex. erices cortex, quæque sunt
 eiusdem generis.

Audiendi Quæ aures purgant.
 facilitate Mel. œnomel. dulce uinum. oleum caryinum.
 amygdalinum & ipsum cum anserina adipe

ad pe. irinum cum aceto. zinziber cum alumi prestat, in
ne & aceto & aqua. aphronitrum cum melle primis pur
& aceto. pingue serpentum cum aceto. fel gare mes
bubulum, fel porcinum, fel omnium piscium atū a sordi
seutli succus, capparis folia. succus raphani bus. Quæ
linozotis succus, bdellium. galbane. castor si diutius
rium, casia, elleborus albus & niger, passere retentę fus
culus, capparis folia cum oleo cocta. oxy erint, lina
mel, nitrum, aqua calida pariter infusa. horꝝ mentum
alia pruritibus, alia hūlceribus, alia excidē madēs ex
ti alicui sordī, aila sonitui & utriqꝫ, & surdi dropaco
tati, hęc quoqꝫ capitis uetustis medentur do in ipsum
loribus, & comitali. demitte,
& exp̄s
sū extrahe
simul em
& meatus
purgat, &
audien
di uis resti
tuitur

Quæ ex naribus purgant.

Per nares purgāt caput seutli radicis suc
cus. elaterium. anagallidis habentis florem
ceruleum succus, irinum oleum. amygdalis
num, cyclamini radicis succus. ipsaqꝫ arida
dissoluta atracta spiritu per nares. piper. ni
trum, chalcantum, mel. thlaspe. elleborus
albus, euphorbium, struthium, castorium,
calaminthis, melāthium, seu git, iris, marru
bium, anæmone, hęc naribus admouētur;
ut caput leuent a uetustis affectionibus &
præcipue cōitialibus & ictericis oculis diffi
cultate audiendi. obtusa oculorum acie, na
rium læsionibus in olfactu.

Quæ humiditatē ex ore hauriūt euellūtqꝫ.
Schinus

Per nares
purgat, &
anagallis
dis, & cu
iusuis ane
mōes, atqꝫ
betę suc.

Schinus hoc est iuncus & ipsius foli
ab ipso defluens resinofum, mastiche cum
staphide agria. piper. coccus gnidius. sinapi
cum oxymelle cumq; nitro gargarizatum
satis exhaurit pituitā. lapathi radix cū aceto
cocta, pyrethrum, capparis cortex, rēdē lig
num. mel. organus. thymus. glichon. hysso
pum. rhus cum melle. rhus a ueteribus tatis
nis nautea dicitur. alumen chalcites. misy,
myricæ fructus, terebinthina cum melle,
omphacis succ^o cū sulphio. cyrēaicus succ^o,
calia et oēs ori illitē etiā angine succurrūt ad
mouēda hæc ueterib⁹ circa caput lāgorib⁹
obtusis oculis, grauitati auditus. absq; dolo
re linguæ & gustus contractionibus angie
nis, exanthemathis in capite, in facie curæ cā
assumēda, postremo aqua calida. sapa mul
sum. lac, irigatio micarum, uel pūsanq; succ^o

Quæ lac generant ac mouent.

Lac generant mouentq; pota. ptisana cū
sceniculo cocta, præsertim uiridi. si minus
cum semine. ipsum sceniculum uiride man
sum & anethum, sesamum, anellum, lini ses
men, cuminum, milij farina cocta, coctio tri
ticea, eruca uridis, cucumeris semen, illita
autem māmīs prouocant mouentq; lac ter
ræ interna, melanthium, tauri hærbē ita di
ctæ succus, ordeï aspersi effusio. portulacæ
succus, adeps anseris. cera sulfur. icoria ferri.

hæc adhibentur ubi deest lac.

Pulmonis & thoracis purgantia.

Gnides semen, nempe urticæ. dauci semē
apij semen. thymus. raphani semen maris
sum ac deuoratū. piper, ruta. polium marru
bium, hyssopum. daphnides, casia. arū dras
contium. bulbus. cæpa. allium. costus, amo
mum, nardostachy, sulfur, stirax, galbanæ.
terebinthina, myrrha. opopanax, scilla, oris
ganum, glichon, abrotanum, bryoniæ ras
dix, amigdala amara, ficus aridi, uuæ passæ,
brobyllia presertim uiridia, mel coctū, dul
ce uinum, orobina farina, nuclei pinei, am
moniacum, bdellium. thuris stirps, silphiū
eiusq; succus, aristolochia, iuniperi fructus.
stœchas. porra capitata, mansa cocta cum
ptisana, ouum recens absorbitum. butyrū
per se & cum melle. glycorizæ succus, & ras
dix ipsa. his utendum in asthmaticis & or
thopnoicis & in tussibus antiquis, et multis
horum etiam pthysicis & purulentis opus
est. congrunt. n. his educationis causa eorū
q; congesta sunt in thorace & hulcerum ad
hibita purgatione. De suffumigatione.

Suffumigatio non omnibus circa thora
ca insidentibus conuenit langoribus, neq;
enim sanguinem expuentibus opportuna,
suffimēti acumine adaperitis uasis neq; ari
dam

dam habentibus ægritudinem circa thora-
ca. solis asthmaticis, & orthopnoicis, & qui-
bus ob multitudinem frigidorum humore
thorax perturbatur. utendum autem suffu-
migatione, toto corpore exhausto, languens
sedebit uestimentis undiq; opertus, totum
iubebis in crura procumbentem faciem ha-
bere ad genua, ore producto inter crura suf-
fimationem collocabimus, & inibi fumum
excipere iubebimus, suffimenta autē erunt
castorium suffimen in pulmone & cerebro
humidæ, & frigidæ medetur affectioni. si-
militer aristolochia. bitumen, sandaraca. la-
danum. lolium, paleæ antiquæ, funis anti-
quus, marina aqua aspersum terebinthina.
chamæleuce, calaminthis, styrax, mastiche.
libanus hoc est stirps thus, elysimum, lepori-
num stercus & pili. dorcadis seu capreoli
stercus, cucumeris agrestis radix. centaurei
foeniculi semen. Est etiam suffimen quod se-
nit ait. Aetius expertum quatuor cōstatum re-
bus styrace, terebinthina, sandaraca, masti-
che omnibus æque. medeturq; asthmaticis
& empityicis, & tussi, & pleureti lāguētibus
sicut & quæ memorata.

Suffimen

Exhaurientia deſicientiaq; tenui
a intestina,

Purgant tenuia intestina fructus thymali-
dis

liens eiusq; succus quantum sint stillæ quæ
q; cum sicibus aridis aut dactylis. andrappa
xys semē. brassicæ succus, ciceris concoctio
chamæpitis. butyrum recens continue licitū
chemæ coctæ admodum, & mansæ iure ab
forbito. oleum omphacinum, rhosaceum,
cicinum, agaricum cum hydromelle, pur
gat cum periscelia, est nāq; mala stomacho
cum sit leuis & innatet stomacho ob leuitatē
tem, etiā stomacho inatat alohe cum aqua
frigida, uel hydromelle aut lactea substantia
pota & pigmentata cum cocto melle & po
ta sine molestia, purgat styrax cum terebin
thina pigmentata & potus. absinthium, ite
dem abrotanum sane subtilium intestinorū
purgatio, manifestas opilationes & crudorū
humorū ortus et rotundos lumbricos
medicatur quibus purgatis etiam fellis uesic
cæ meatus q in uelicam imittitur, hēt actio
nem absq; impedimento, uerū etiam suffla
tionibus, & oculorū medetur purgatio.

Quæ purgant simum iecoris,
Polypodiū, linozostis cocta manducetur,
lathyrides cum oxymelle. chamaelea cum
absinthio, & hydromelle pota. brassicæ suc
cus cyciimini radix. lactis serum. heliotro
pii. scorpij caudæ succus. ius galli ueteris. ci
ceris albi ius. hæc quoq; opitulanti uetustis
inflammationibus

Polypo
dium.
solutione
educit col
lerā nigrā
cū facilita
te & fleg
magrosū
et mucilla
ginosū &
materias
iūcturæ.

Inflātionibus circa sima iecoris inci-
tes nāq; inflammationes mitius iuuat.

Quæ purgant conuexum hepatis.

Amomi coctio, iunci flos, acori radix gē-
tiana cum aqua. agaricum cū œnomelle est
q̄ malū stomacho. radicis lauri cortex cū
uino, rheon ponticum, glycyrizæ succus,
amygdala præcipue amara, absinthij coma
anellū, sceniculi se, spicæ nar, pētaphylli rad.
succus. agni semen, dauci semen, petroselinū
centaurij coctio, pæoniæ fructus, sesamum
fructum, lauri folia, dactilorū ossa usta. sym-
phitū, polygonium, smyrnium, hipposeli-
num, anagallis q̄ florem hēt coloris cæru-
lei, pelecini semen, cornu ceruifusum, hedy-
osmi succus & coctio, calaminthis, costus,
tillis fricta, pauillum baccarum, opobals-
samum, myrrhæ agræstis cortex radicis, or-
dei aspergo, lupinorum, phu. asarum. myr-
pix. hæc medētur uetustis circa conuexa he-
patis morbis siue tumorē habeant siue solā
distemperantiā cum dolore siue opilatiōē

Splenem purgantia.

Elleborus niger. epithimum. polypodi-
um. pæoniæ radix. chamaedryis coctio. cha-
mæpityis. centaurii præcipue tenuis, glichō-
nis coctio, capparis cortex, colocynthidis
aspergo pota. liozostis māsā & coctio pota
lathyrides

amyrides cum oxymelle potum, chamęlea
marina calida aqua pota, erices fructus cū
petroselinio, agni semen, hæc purgantia sple
nem & iecur amouent, opilationem prohibe
nt, aut malos habitus & hepaticas, et sple
nicas, & ictericas, & aquaticas affectiones
consistere.

Renum purgantia.

Cuncta secantia, arnoglossi radix et folia
& fructus arida dissoluta pota. asparagus.
myacintinus, pæoniæ radix, cicerū nigrorę
coctio, amygdala presertim amara, eringij
radicis coctio, damascōium, andiātum. apij
semen, fœniculi, dauci, petroselini, ameis. a
neli, lybistici, asari coctio, myi phu. iūci flos
seselis, acori radix. agrestis vitis lachrima, et
cortex. sanguis hircinus aridus. opem autē
ferunt hæc pota postq̃ pubescunt inflāmari
impedit, nāq; durefcere calculosq; gigni.

Quæ uesicam purgent.

Vrinam seu lotium libet appellare a uesica
agit acori coctio pota, asari, amzracinum
oleū. amygdala amara cū uino dulci pota,
althææ radicis coctio, adianti coctio, hæma
titis lapis solutus cum uino potus. gallinæ
stercus aridum. anchusæ coctio, abrotani,
aneli semen, sanguis hircinus aridus. atra
phaxys semē, artemisię coctio, aristolochyæ

Cels. li. 2.

Cap. 30.

Vrinā autē

mouent,
quęcūq; i
horto nasc
cētia boni
odoris sūt,
ut apium,
ruta, ane
thum.

G coctio

coctio. brathyis solutissimi unc. i. cū hy
melle non febricitantibus autem cum uino
balsami fructus, glandis coctio, bdeliū, bal
semē, balauſtiis bryoniae radix glycyriſe ſuc
cus glichon, glycyſides fructus, diſcānum
dracontium, elates coctio, erythrodani co
ctio, ſerpylus, eringij radix, helitropium, he
rigerō, hedyosmum, eleliſphaci, oliuæ folia
orum coctio. hæc non permittunt gigni in
ueſica calculos & craſſitudines & ſæculenta
as ſubſtantiaſq; tales amouent, nec non im
petigioſas et hulcerofas affectiōes medicā

Quæ appoſita præputio urinam
irritent.

Cum plena urina fuerit ueſica, nec poſſit
prouocari exprimiq; urina apponimus gen
nitalis membri glādi hæc, nitrum aqua di
lutum, ſalſuginem, ſel, ciclaminum.

Calculos tum renum, tum ueſicę
purgantia, quæ eos quoq;
confringunt.

Cardamomū cum lauri radicis cortice
potum, cyperum, amygdalinum oleum, pa
liuri ſemen, bdellium, ſceniculi radix. thus.
oxymyrſinæ folia, fructus ceraſorum præci
pue nuclei poti cum uino albo, pruna. ſuc
ci, amygdala amara, lapathi radic. coctio, tri
boli uiridis coctio, adiātī coctio, uitis lachri
ma.

ma. apri uestica arida, lithospermum, tecolium,
thum, bettonica, saxyfragis, lapides qui in
spongijs, helectrum.

Postera pudenda euacuans.

Sanguinem a podice agunt insinuata &
apposita hæc, calia cū myrrha, calami odo
rati decoctio, amaracinum oleum, ex alba
uiola, thymi. thymbræ decoctio. centaurij
radix ipsumq; centaurium. opopōax. agni
fructus. amygdala amara. nucum nucleus
cōbustus cum uino appositus. absinthij de
coctio & succus. sampsychum. seseli. chalba
ne. crini radix. chamēpitys. artemisię deco
ctio, dictāni, conyzę fœmininę. erythrodani
radix. urticę fructus cum myrrha. elateriū
ueratrum nigrum. lupinorum decoctio. ra
phani cortex, strutium. adeps cerui recens.
adeps anseris, resina terebithina, fel taurinū
cum mastiche. bryon quod splāchnum &
hypnum dictum, cyperum, unguentum iris
num. succus cyclamini. anchusa. pēthaphyl
lus, cuminum. sifymbrium, elenius, eleles
phacum, heliotropium, linozostis, coccus
cnidius, uua passa demptis seminibus, fœnū
græcum, sesamum daphnidum intraneum
amygdalę amarę radix, cochleę cortex, la
na celsipi, lactucę agrestis succus, porra, cepe
eius succus, calaminthę folia. hæc impellit

& insinuatis et adiectis assumuntur. illud autem
obseruandum in iugi usu ne ex acumine in-
feratur exulceratio.

Quæ pota cient mēstrua

Quæcūq; que iam dicta plurima & cuncta urinā citā
urinā citāt tia & erysimum, et asarum cum mulso. cala-
eadē quo mus odoratus. alumen. castorium. cicerum
q; menses decoctio cum pipere & ruta. asphodeli ra-
ducere dix in uino decocta. glichonis in uino de-
possunt. coctę. eringij radicis decoctio. abrotani fru-
huiusce ctus origani. thymi. thymbre rutę decoctio
modi est crithmus. cuminum, sinapi, porri semen &
radicis succus & decoctio. smyrnium. siū horæose
brassicę de linum, dauci semen. thlaspe. melanthiū. albę
coctū po uiolę semen. balsami fructus glycyfides fru-
tū datū, p ctus daphnidis. myrrha. cardamomū. cycla-
licę radix, minum. sagapenū. chalbane. fœniculi semē
nardi spica. linozostis. costus. styrax, cętauri
magnī radix, brathy. iris. aristolochia. cydo-
niorum flos & succus. lapathi radicis deco-
ctio, artemisia dictamnus. horū singula de-
cocta cum uino uel dissoluta & pota. sagul-
nem agere creduntur. congruunt autem in
quibus purgationes prepediuntur, uel strā-
gulationes purgantur, uel musculus podis
cis contractus & inclinationibus & recurfi-
bus podicis & suffocationibus.

Quæ

Quæstercus honerant uentrēq; deſciāt.
Stercus exhaurit potus ſyrax, maſtiche
cum aqua frigida diſſoluta quantum. xij.
drach. alohes drach. i. terebinthinę cochlia
rium, ſinapi, allium ſerueſcens decoctū cū
oleo & garo, ficus cū nitro, & cnici ſemine
interiore, cunctaq; iam dicta tenuibus con
gruunt inteſtinis, expurgant etiam magna
inteſtina.

Vermes purgantia.

Et uermes tā rotundos q̄ latos & aſcha
ridas purgant quę iam dicta pota ob inteſti
na tenuia. ſed præcipue purgant muris auri
culę herbe ſuccus cum melle potus, uel mil
thi quantum ſit cyatus, erigeron manſus.
ſardonicum cum ficu manſum abrotani co
ctio, terre interna diſſoluta, coctio cum dul
ci uino pota.

Sudorem prouocantia.

Pota mouent ſudores, cuminū daphni
des, aneſum, agnus, ſerpyllum, calaminthis.
poliū raphani cortex manſus, coſtus, ſeſym
brium, dictamnū, artemiſiū, cardomomū,
thus, mel, lac bouis, caſię iunci coctio, ſucco
cyrenaicus quāta ſit ciceris magnitudo po
ta in frigidioribus egritudinibus. chamæ
drys, caſtoriū cum mellierato, centaury ma
gni radix, capparidis radicis cortex. libyſticū
petroſelinū

Ceſſ. li. 2.
Cap. 16.
Sudor
duobus
modis eli
citur, aut
ſiccō calo
re, aut bal
neo,

petroselinū. melanthium, hęc aliquando cū
uino, aliquando cum cœnomelle pota sudor
rem mouent pistaciꝝ autem fructus mansus
mouet sine molestia sudores.

Quę uncta sudorem mouent.

Extrorsus uncta mouent sudores, nitrū
cum oleo, erinum unguentum, anethinum
chamemelinū, laurinum, raphaninū, cucu
merinū, myrobalaninū, althea, costus. balla
mū. aristolochia, casia, calamus odoratus.
thus unūquodq; cum oleo coctum, suffimē
ta autē sudores mouent, castoriū cū glichor
ne, balsami fructus, bdelium, agni fructus,
his utēdū in arquatīs, & per refrigerationē
uel obstipationem pellis non sudantibus.

Quę purgant absumuntq; quę
pelle corporis uarie corrupta

Sādaraca. aristolochia. uua passa agrestis
sulfur non ustum, cinamomū calamus odo
ratus, casia, pyrethrū, cinis quernus, cucu
meris agrestis radix.

De clysmis seu clysteribus.

Enema est
medicāen
nobile in
expellēdo
supfluitas
tes q̄ sūt i

Plurimorꝝ in perniciē anialis tendentiū
malorū cā est uentris astrictio, grauitas siq;
dem sequitur capitis et caligatio oculorum
stomachicq; subuersio, & conuulsiones, uo
mitionesq; ac nauseę & appetitus extinctio
nes, orisq; ariditas & amaritudo, ructusq;
incōmodi,

Incomodi, sufflationesq; & cōtortiones, & ītestinis, &
 obstipationes sensuū. plenitudines & articularis sedādo do
 culares, & podagricas, & ischiadicās gēerat lores renū
 egritudines. augetq; omnia uiciosa cōsuetu & uelice
 dine mala et uetusta efficiēs, & perinde etiā & ipsorū
 perniciosa, huic tanto malo uis succurrit apata et e
 clysmorū, quorū alij sunt simplices & mol gritudines
 les, alij acuti, alij autem prebēt usum uimq; colice & ī
 Mollīū igitur est efficiens aqua per se calida trahendo
 prouehendi cā stercora in cōtinuis febrīb9 superfluis
 & uiciosis consuetudine, & causodibus & tates a mē
 absumptis longa debilitate, ī quibus mole bris prins
 sti accessus fiunt calidiorē imitemus siq; cipalibus
 dem tepidam sufflationē gignit. hydrelæo superiorib9
 autem utemur cum stercora obduruerunt
 cūq; hūlcerosa & morsum admittentia sūt
 uiscera, reñciemus autem hydrelæum cū erit
 capitis grauitas, aut stomachi subuersio, aut
 appetitus auersio dominabitur. rosaceum
 autem pro oleo cū aqua imitemus idoneū
 In causodibus autem & flagrantibus febris
 bus excessibus ad media & precipue circa
 colum existentibus, minus perniciosum est.
 hydrelæū. imittendū autē rosaceū oleum &
 pars aquę quartā, cum ouo autem & ptisā
 nę succo imitemus rosaceum in febribus
 ardentissimis, uel cosidēde in ītestinis morsu
 chamemelīnū autē oleum & ouī uitellum

ac albumen cum succo ptisanæ imitemur
noctu in febribus flagrantibus iubendo no-
ctem teneri perpetem, somnū siquidē suauē
adducit, cāscq; febris deinde secū euehit. buty-
rum autē cum aqua immissū. morsus &
cōtortiones conciliat placatq;. paucum autē
in his expedit eē butyrū. facit autem etiā ubi
per ardorē languētis sex cohibetur, & in for-
didis hulceribus circa intestina, coctio quoq;
tilis in aqua cocta. sine cortice imittatur in
ardētibus ex pituita febribus, ubi mollia mu-
liebriaq; corpora sint, & ubi intestina uellū-
centur. cōplet autē satis caput ideo in febris
bus, nisi sint sine capitis langore, nō utendū
existimant. at malū coctio conuenit cōtor-
tionibus & uellicationibus ac morsuūculis
presertim si sēce exaruerit obdurueritq;, lini
seminis autem coctio corporibus & ægri-
tudinibus aridis cōgruit, utilis quoq; lanci-
nationibus & sordibus & uāhementer siti-
entibus caput implet quidem, sed nō utile
ptisanæ porro succus dura potest stercora
dī soluere & intestina purgare & lācinationes
mitigare, salsus autē succus lācinationes
cōciliat, precipue autem congruit cardiacis
etiam qui ad sineoptem delabuntur, sursum
autem succus febribus aridis & colicis dolo-
ribus & intestinorum hulceribus congruit
absterget

absterget namq; absq; uellicatione. Portus
laccæ succus febribus utilissimū, in uellicas
tiōibus et cōflagrationib; quęq; ita aliter es
ueniant, & ubi ob excrementū durarum ul
acutar; secū podex oblæsus est, erysi pellas
tos morbos excipit, interi imiscere expedit.
succum & ouū & rosaceū. succus potulacę
ui sua, cōflagrationi erysipelatodū morbos
rum congruit, lac uero imittitur ubi hulus
& inflātio & intestinor; & renibus et ue
fica, & ano, serum autem lactis imissum, uas
lide educit stercus, effūditiq; quęcūq; inter
intestina cōperit superflua, omnia absterget
q; sordidiora quę sunt in intestinīs hulcera
præparetur aut sine coagulo, Oleum per se
calidum imissum ardentibus confert intesti
nis congruitq; est senibus decrepitis in q
bus sex obduruit mellicratum imissum cō
uenit mitioribus febribus, muliebrib; q; cor
poribus & pubescentibus, quibus colum
intestinum obriguit. rutę coctio, & anethi
& cumini cum oleo sufflatus dissoluit, ideo
colicis datur. i his autem partes esse expedit
coctionis duas, unam uero olei. tilis succus,
butyrū et terebinthina mixta pro rata porti
one, amouetq; intestinorum cōtortiones et
subsultationes. nā multum manet sine morsu
& sine tumultu supflua educit. utilissimū

quoque est moribus ani. sordibus quoque huius
cerum in intestinis, ruta & oleum cum buty-
tyro et terebinthina. utiliter adhibetur in co-
licis doloribus, quandoque pituitae humidae
drach. 3. uel bituminis drach. 4. dissoluendo
cum rutino oleo adhibemus sedatque dolor-
res et pituitam exhaurit sine molestia, quae
autem in uino dulci lanas sordidas coque-
do, & collando componimus cum oleo rutae
imittimusque & coli dolores sedat, ut uini
dem mensurae sint. 3. olei autem mensurae.
3, si fuerit testium uel uesicae dolor etiam petro-
selinum solutissimum immitto oleo rutae in
doloribus autem apostematum, aut huius in
intestinis butyrum cum mana imittimus
uel medullam ceruinam aut uitulinam cum oleo
at acutis clysteribus utimur in ischia dicis.
lethargicis. oropnoicis & frigidis aegritudi-
nibus, & ubi lethale datum sit medicamen-
tum quae per frigus deficiunt. quibus ergo totum
obriguit frigore corpus, atque itis, ischiadicis
ac nephriticis. castorei oboli. 4. soluendo cum
oleo imittimus, nitrum autem loco salis adhi-
bemus, cum uolumus bis uel ter expedire
ad excretionem, nam sal subito uellicat neque
durat morsus eius diu. at capiti infestum & rep-
tilis ipsum est nitrum subuertitque stomachum, at ni-
hil tale in sale est his, nunc autem memoratis, efficacia
sunt

sunt garus a siluris. marinus salor. coctio cē
tauri colocynthidis, aristolochiē, cucumeris
agrestis radicis, agarici, thymi, chamępityis
milij. hæ nāq; etiā sāguinē agunt & ob hoc
leuāt affectiones,

De balneis

Balneis utimur quādoq; ob lāguentium
imbecillitatē q̄ non queant uti clysteribus,
aliqñ ob incertū stercus, ubi nō sit opus cly-
sterio, precipue in magnis febribus & æstus
osis, et sublatā habētibus materiā in quibus
perniciosus sit clysmorū usus. sine molestia
in his educuntur insita superflua ex balneis
quæ opportunissima quoq; circa caput fri-
gidis langoribus in deiectu et mentis cōcus-
sione sit ipsorū frequens usus, ubi per clyste-
ria non excernitur intraneū, præparāt autē
balnea multis modis, nā ex melle cocto in q̄
bus magis inflatio perturbat, & thymus dis-
lutus cum melle cocto assumitur et cyclami-
nus cū melle diluitur. & absinthiū uel abro-
tanum, uel lupinacia farina cum melle hoc
congruit uermibus, uel hyssopū, & tragori-
ganū & epithymū cum melle hoc in stoma-
chi subuersione oportunū, uel coccus gnis-
dius cum rhesina arida, uel melle cocto, uel
pyrethrū cum arida rhesina, uel sinapi cum
arida rhesina, uel centauriū cū pice & cera.

his

his utemur in contractione membrorum, uel bitumē panacis radicis aliquātulū, hyssopū chalbane & rhesina arida . hoc quoq; utile ubi tota cōtracta fuerint corpora, & ob hoc uis excernendi cōcidit colapsaq; est, facit autē etiam ad cōtractionem eius quod lateat & in ascaridis cōtingit, ut pro melle arida utamur rhesina ut dictum est, uel pice, uel sicu pingui dissolutissimo, uel uua pasta sine seminibus, uel sapone. sit autē excellens & & singulare balneum ex folijs linozostis uiridibus dissolutis & in pactis & arefactis. in faubus autem etiā salis mica adijcitur.

Aer ex
 aete puro,
 utpote q
 neq; stag
 nor, neq;
 paludū, ne
 que baras
 thri cuius
 piā pestilē
 tem aurā
 eruētāris,
 uaporib9
 inficitur,
 haud ali
 us melior
 est.

De aere ex Galeno.

Aer optimus est omni tempore admodū purus, fuerit autem huiusmodi qui non ex pauludibus uel stagnis uaporibus perturbatus, nec e barathro aliquo lethalem aurā spirat, ut ex cloacis purgatis, magna aliq; perturbat ciuitas, infestus is est, caliginosus quoq; omnis neutiq; bonus, ueluti qui in cauo loco editissimis undiq; montibus uallatibus perniciosus strāgulosusq; est, qui autē in montibus sublimibusq; locis aurā nō admittēs salubrior, cōmodus orthopnoicis & phibisicis cunctisq; circa thoraca & caput lāgoribus, qui uero in humilibus locis purus in sincopten delabentibus ac senibus . apud mare

mare autem hydropicis & pituitosis lāgoribus frigidioribusq; maxime aptus, neruorū quoq; morbis & appetitu carentibus, in saxosis autem locis per hyemem molestus, qd̄ sit frigidus. uel si frigidus, per æstatem uero strāgulosus. Malus quoq; ubi metalla erunt quia uapidus. qui autem in argillosis locis stomachū soluit ex ardentibus uero locis aridior, qui ex mollibus locis optimus quod iuxta anni tempora sit aeris mutatio.

Ex Athenæo.

Verno igitur tempore humidus & calidus aer. In æstate aridus & calidus, In autūno frigidus & aridus In hieme humidus & frigidus. Rursus quolibet tempore tres sūt differentiæ, prima & media, & ultima. Media itaq; integerrimū temporis habet tēperamentum. Prima uero & ultima propinquitate temporis alterius minuitur. Luna quoq; in quouis mense differentias in aere quatuor efficit. Prima namq; hebdomas a coitu ad septem usq; dies in aere humida & calida uidetur. Secunda uero hebdomas ad plenilunium usq; similis æstati est. Tertia hebdomas iam deficiente luna frigida & arida. Quarta uero & ultima frigida & humida. At quotidie differentiæ fiūt aeris. Matutinus n̄. n. tempus humidū et calidū ut uer. ideo corpora

corpora exurgunt ualentū & ægrotānt
et perinde febricitātibus hoc tēpus maxime
tolerabile. mediæ autē diei partes, æstati cō
gruūt. Quæ uero ante crepusculū autūno.
Quæ uero ad uesperā hiemī noctis ptes pri
mæ, ueri quæ uesperā consequuntur, mediæ
æstati sunt similes, cæteræ consequentur, ha
bent. ut fert id ipsū de quo loquimur tempus.

De uentis ex Adamantio.

Auic. 2. Fē
1. doct. 2. S.
1. Cap. 10.

De uentis supra ubi res physicas amplius
xi sumus abunde locuti & unde orti, & quibus
appellentur nominibus. Nunc qui salubres &
qui insalubres dicendum uideat. In uniuersū
igitur omnis uentus obiectat corporibus autū
aerem, uel motus aerem impellendo, quidē
certis erumpunt locis, eorum obtinent naturā
locorum, quæ ergo a salubribus sunt locis salubres
quæ a pestiferis pestiferi, quare de aere id possu
mus conijcere. paucis ergo possumus collige
re omnes locales uentos, ut ex Appulia ara
bulus magis generalibus esse perniciosos in
æqualiter namque corpora afficiuntur, neque totū
aerem commouendo, neque totū diem flando
locorum namque certorum circa matutinū tempus
maxime flare consueuerunt quos e terra nauarum
uocant, uniuersaliū autem uentorum a meridie
auster calidus semper est, frequentissimeque hu
midus inflates uariis anni mutantur temporibus
suntque

namque calidi & aridi ob hoc uarias adducunt ægritudines. Septentrionales autem temperamento frigidi sunt, & perinde omnium saluberrimi sunt uentus, precipue calidioribus corpulentioribusque corporibus. Orientales uero ualidissimi impetuosissimi que, aridissimosque adducunt morbos. Occidui humidi & lenes, magis familiares corporibus nostris. locus sequens exigebat ut de astris cælum turbantibus atque cladem salutemue afferentibus ipsis corporibus loqueremur, nisi in astrologiæ de his atque in primo de medicis libro ea fuisset oratione consecuti, quæ ad præsentem locum pertinere uidebantur, seu quando medicamen exhibendum, seu ob turbatum aerem a detractione sanguinis abstinentum.

De aquis ex Ruso.

Aquarum potabilium quinque fere uniuersales sunt differentiarum, pluuia namque ut cisternina, & fontana, et putealis, & fluuiialis, et palustris quarum omnium pluuia aqua ut cisternina uel quoquo modo collecta leuissima, & facillime mutabilis perhibetur, quæ alijs quidem langoribus optima, quod statim euadat, at feбри et cholere & ictericis incommoda, quod facile transmutetur & biliescat, appositum autem medicamen lippienibus ubi defluxus sint

Auic. F. 2.
1. doct. 2. S.
.1. Cap. 16.
Aqua unum
existit elementorum

sint & hulcera, acute spectantibus non
nec qui metallicis curentur medicaminibus
quod obstipet plus quā fontana, ideo neque
facile absterget, neque concoquit, neque madefacit
& excrementa impedit, sed diutius retēta
crior & tardioris meatus efficit difficulterque
secluditur, seriusque concoquit & redditur.
Gignit autem distillationes catarrhosque pre-
sertim si frigida bibatur. Fontanarū autem
aquarum qui fontes ad septentrionem e
axis stillantes scaturiunt a sole auersi, duras et
tardi meatus inuehunt aquas, & tardius in-
calescunt ac refrigerantur, quæ uero ad ori-
entem e fontibus manant per angustias uel
terrā purā dilabuntur, calefcit & frigescit celer-
rime, huiusmodi aqua optima, nisi condu-
ctibus ipsis fiat deterior, putealis autem frigi-
da & perinde difficulter excernitur, & ob
hoc causo detentis stomacho et uentri com-
modior est quā fontana. Fluuialis autem aqua
& palustris omnino mala præter niliacam
ea namque cunctis insignita uirtutibus est, sua-
uis namque potu est & mediocriter in aluo con-
moratur. sitim extinguit, ac si frigidam pos-
tauerit, nullam exhibet molestiam, concoctu
egestusque utilis, unde comoda et corroborans
& colore blanda est. Aliorū autem fluuiorū
aqua, difficulter oberratur a refaciendo &
sitim

nam excitando, præcipue cū per mala dis-
fluit loca, difficile tamen est de omnibus ita
loqui aquis, quare quæ niliacæ aquæ proxime
accedunt quod usu exploratū esse potuerit
eæ utiq; meliores. Præstant autem fluuitias
les e perennibus fontibus fluunt, et quæcūq;
alijs non ammiscetur fluuijs. Palustris uero
aqua ob cœnosa & lutosa circum loca gras-
uis est. ob statum moræq; & motū nullum,
est tãq; mortua & putrida, & perinde cum
possis aliam habere hãc prorsus infirmis ne
exhibeto. In terra quoq; & climate uario as-
quarum differentia sunt innumerabiles, de
quibus (ut paucis absoluã) q̄ sint cõmodæ
tum gustu, tum usu poteris præsciscere ab
accolarūq; discere experientia quæ optima
quæq; contra. Nam quæ cito calescit, ac frī-
gescit, & facile coquit alia oīa edulia, etiam
in uentre cibos facile concoquit, quæ uero
aqua obstipationē salorēue, aut nitri odorē
aut crassitudinē, uel quidq; aliud præsefert
gustantibus, et quæ tætri odoris, & quæ cras-
situdinem, pondusq; obtinet, & quod subsi-
det male olens, & solidum et quæ coit, cal-
culosa est, quæq; hiruðies alit, uel huiusmodi
di improba animalia, stagnaq; quæq; in
metallis, seu auro, seu argento, seu alumine,
seu sulfure, uel id genus alijs inuenit. necnō

H quæ

quæ radices non idoneas parit, quæcumq;
etiam calidus est uicina aquis, talis ois mala
Optima ea aqua quâ in uasis fictilibus præ
coquimus & refrigeramus, & rursus calefaci
ciendo bibimus In itineribus campoue fossæ
sunt sodiendæ, in quas e sublimibus locis
in decliues ducenda aqua, ut in eas fossas p
ueniat quæ ex terra sint dulci & pingui, un
de uasa fiunt fictilia, siquidem in fossis sæper
aquæ reliquitur improbitas. Inuniuersum
autem omnis aqua difficulter p̄etrans, dif
ficulter concoquibilis & sufflans præferim
frigida, pituitam gignit, si quis ex his holer
ribus aquâ potauerit magis imminet peri
culum saniem subire & scabiem & lepram
exanthemata & impetigines, fursures, & car
bida hulcera. herpetas. corruptiões quasuis
uel aliquam unam adducit homini, urinas
irritantes, præsertim ubi nitrosa aqua fuerit
thoraci infesta & arteriam exhulcerat, & rei
nes & uesicam, et cuncta hulcera, opitulatur
autem nitrosæ cibus obtusus et uinum, cras
situdini, quæ secant & attenuant, ut allium
et huiusmodi alia, aluminosæ autem succurs
rit, uinum tenuissimū, & quicquid facile cō
mingatur, cunctaq; quæ excrementa aduer
tant, Putatur autem aqua capitis couenire
doloribus, oculis caligantibus, comitialibus
articularibus

articularibus tremebundis, sideratis & quibus
membra dissoluantur per sese, tum cum
melle pota. precipue stragulationibus & bilibus
gignentibus, uel atram, uel flagrantem, a qua
os alui lacescitur, roborat corpus pota cum
cibus concoctus est, aquosis iuuenibus &
corpulentis & pinguibus congruit, & super
ne purgantibus et ex uulnere facta sanguinis
eruptione, aut naribus, aut alio ex loco Ac
comodata quoque est feбри ardenti quae caus
sus appe. latur, & tertianae cum suo tempore
datur, ut suo loco dicitur ubi de febribus,
conuenit etiam perpetuo somniantibus &
quibus semen fluit pota, natantes quoque &
urinantes adiuuantur, mulieribus prodest, p
fluxu laborantibus, & appetitu malo com
motis, nec non singultientibus & os spiritibus
que foetidum habentibus pota frigida. Tepida
uero comitialibus, capitis doloribus, lippis
entibus, dentes cicatricibus uorantibus, dentibus
tremetibus, apostemata rescindit cru
eta. gutturi opere ferti hulcerato. abigit a capite
te distillatione. medetur incensae melancholiae
& cholerae a principio comote, & per febre
biliosa uomentibus. Congruit quoque tepida
aqua. cum colica egritudo frigida fuerit
et hulcerosis circa septum transversum & sanguinem
spuentibus & fracturis quoque in lateris

cartilagine tunicalq; sūt, Conuenit autē ca-
lida aqua ubi preparandū excrementū est,
ubi tenuare et ubi diffūdere uelis uel lique-
facere aut mollescere uelis, uel abluere, uel
concoquere, uel distrahere. In uniuersū autē
hęc potest calida aqua pota. particularim
dolorem omnem mittigat præsertim in hy-
pochondrijs & intestinis ructūq; mouet. ar-
cet sufflationes & agit urinam & excremen-
tum ad coquendū bona & reddendū & nu-
triendū & augendū, neruis et anhelosis succ-
currit, & pleuresi & peripneumonæ & an-
gine seu nutriat. seu non nutriat, siue nutriti-
mentū uehiculū sit, hic querendū non est. Il-
lud autē dicendū quod sine aqua nutriti-
mētū concoqui impossibile est, quemadmodū
nequidem coqui cōmode potest. Aqua
autem ex cicuta splenicis iuuare perhibet
ac si quis ex ea aqua panem conficiat, eisq;
uescendū præbeat multū profuerit.

De lauacris ex eis quę scri-
psit Galenus.

Lauacrorū quædam sūt dulcia, quædā
qualitatis expertia, quædam porro suam
quædam obtinent qualitatem, ac eorūq; al-
teram quædam habent qualitatem, quædā
ex institutione nostra uim habent, quædam
sua sponte uim possident. Primum ergo de
dulcibus

dulcibus dicendū est, quādoquidē horum
usus est maior. dulcium ergo aquarum uis
quæ sint temperatæ humida & calida, quæ
autē sint tepidæ humida & frigida, at calida
rū supra modū, calida quidē, sed non æque
humida exhorrescere corpora compellit, spi
ramentaq; ipsorū densescere. et perinde neq;
frui extrorsus humiditate potest, neq; redū
dantias exhaurire interiores. at est a tēperatis
nobis inchoandū, Omnisariam igitē tempe
rata humectant, ac per sese calefaciūt, Con
tingit autē ipsis aliquando, aut distrahi hūmi
ditates particulis aliquibus corporis, aut re
mollescere, aut cōcoqui, aut uim roborari,
aut dilui Congruūt autē hūiusmodi lauacra
dulcia inquam & temperata febrib⁹ aridis
præsertim immoderate sitientibus sub sole
mora plurima ac scabiosis exanthematis.
Expediūt autē aerē lauari humidū præpare,
pauimenta q; ac parietes aqua aspergere.
Calida uero iuxta nostrū institutū lauacra
constituere cū uolum⁹ turbantē frigiditatē
dispargere, laboriosam uē affectionem, aut
spasmū dolorem uē consolari. Calida autē
sunt calidis quibusdam aquæ ammixtis, ue
lut glichone, uel origano, hyssopo, thymo,
thymbra, elelisphaco, lauri, folijs, pyrethro,
chamepity, panacis radic, emillij semine, &

id genus alijs. Lauacris autē ad distrahendū
idoneis utimur, aut habitū corporis confir-
mare uolentes ut in pinguib⁹, aut langore
aliquo tumentib⁹, aut corpus uniuersū, aut
corporis partem aliquam uelut uentricu-
lū, testiculos et pedes, sicut in hydropicis. uti-
mur sane in hulceribus fluitantibus ob mul-
titudinem humorū toto in corpore abun-
dantiū, aut feruoribus hulceri suppositis. si-
unt porro distrahentia lauacra cū in aquā
huiusmodi immittūtur sal nitrū, uel aqua
marina calefacta. & mel aqua mixtū, uel us-
ua passa agrestis cocta pariter cum cinere
ficulneo, aut uiteo aqua abluto, iuniperini
fructus concocti. & ablutū aqua thus non
combustū. palustris quæ uocatur adarce cō-
cocta, uel aluminosa. Mollificantibus autē
& mitigantibus lauacris utimur, in inflam-
matione & duricie partis alicuius. Hæc autē
sūt malua aqua decocta domestica & agres-
ti, & lini semine, & tilis, & melilotorū, inflā-
mationibus autē fluitantibus, arnoglossum
hoc est agninam linguam adhibemus, uel
polygonū aqua coctū, uel malicoriū hoc ē
corticē mali grāati, aut bati folia In spasms
uero cū inflāmatione utimur ubi sint inflā-
mationes citra profluxus iam memoratis,
præsertim uero hydrelæū his cōfert habens
maluā

maluam, tilim, lini semen, duricia uero si fus
erit citra inflammationē iam memoratus ad
distrahendū idoneis utemur.

De lauacris naturalib⁹ ex Archigene.

Lauacroꝝ sponte proueniunt. Alia sūt
nitrosa. Alia falsosa. Alia aluminosa. Alia
bituminosa. Alia sulfurosa Alia ferrosa.
Alia chalcosa, quædam ex his sūt cōposita
Horū aut oīū potestas ed arefaciendi, quæ
dam non arefaciunt modo, uerū etiam ex
acerbāt obstruūtq; sicut aluminosa, partim
aut etiam falsosa, & æris qualitatem adepta
cuncta uero conueniūt humidis & frigidis
cōtra naturam corporibus, & eiusmodi ue
rustis morbis & perinde uicissim, articulari,
podagræ, parotidibus, nephretidi, asthmati
cis, caligantibus oculis, huculceribus fluitan
tibus. inflammacionib⁹ uetustis, & iam ob
duratis, sed iam quædam nitrosa & falsosa
conueniūt, capiti uicissim & thoraci fluitati
& stomacho humecto, & hydropicis & tu
moribus cunctis. Aluminosa uero sangui
nis educationibus, uomitorio stomacho suc
currūt & imoderate ab hæmorrhoidib⁹ ex
haustis, mulierib⁹ q; inordinari purgatis aut
sup purgatis et absq; apta occalioe cōtiue p
cussis iuuāt q; supra modū sudantes & tar
de cōcoquētes & i crumib⁹ riores Sulfurosa

Quæ p se
naturæq;
pueniunt
thermæ, al
iæ qdē ni
tri, aliq sal
is, aliq alu
minis, aliq
sulphuris
aliæ bitu
minis, aliq
æris, aliq te
rræ naturā
imitantur
Nonnul
lę cōpolit
am ex eis
uim possi
dent.

At q̄ bitu res tēasmodes, at stomachū dissoluūt ac subse
 minis mi uertūt, ex hauriūt uero cutē, ob hoc opitua
 xtura cō latur uerucis, uertiliginibus, lepris scabiebus
 stāt, caput impetiginib⁹, & uetustis hulceribus articu
 replent, sē lorū fluxibus. spleni obdurato iecori et ano
 foria ledūt parimenis, & ischiadicis, & pruritibus. Bit
 calfaciunt tuminosa cāput cōplent, sensuū mēbra redi
 uero atq; dūt deteriora. calefaciūt aut̄ immorādo &
 mollificāt mollesaciūt precipue posteriora, et uesicā et
 si quis diu colū. colicosq;. Quæ uero æris habent quæ
 immoret̄ litatem ori, & uuæ & oculis ualde cōgruūt,
 Quæ uero Quæ ferri q̄litatem præferūt stomacho et
 æris uim spleni uicissim cōueniūt ob mixtas actiones
 retinēt, ori mixtam hñt qualitātē. Expediūt aut̄ ingressū
 tonsillis, in aquas sua sponte calidas, citra tumultū
 uuæ, oculū, fieri ut uis ingredienti corpori incidens sub
 utiles sūt, eat tumultuose namq; ingredientiū corpus
 At ferri exhorrescēs densescit, nec aquæ qualitātē
 natura ha excipit, Bituminosis aut̄ & sulfurosis aqua
 bentes & rū ructibus subijcere caput nō expedit, quæ
 stōacho, et ādoquidē facile uitiantur
 spleni cō ueniunt.

De frigida lauatiōe de salubrib⁹
ex Galeno.

Quum a Frigida lauacra, citra mendā aliquā bñ
 quæ frigi habentibus cōmoda, colligūt namq; corp⁹
 de lauacra totū & pellem durā & densam efficiunt,
 laudam⁹ quod sane potentissimū est aduersus cladē
 nō ijs qui extrorsus

extrorsus illatam. neq; eis conferre dixerim
qui quoquo modo uitā agūt, sed eis tātum
qui examē in uictu adhibent, & laboribus
et cibus ut conuenit utūtur, qui non profusi
qui neq; a cōcoctione alieni, et nequidē pre-
eiuomentes neq; oblæsi uentre. neq; uigila-
ces, periculosū nāq; sit si quisq; aliter utatur.
Expedit autē insuetos ad frigidā lauatiōnē
accedentes sensim assuescere, Et primo quis
dem in æstate incipere usum, primosq; usus
subitarios non esse in aquā frigidam, inde
paulatim assuefactus per totā hiemem, sit q̄
incipiet tempore dies sine uento, alioqui p̄
id tempus dies maxime calidus, sitq; in me-
ridie principiū, sit autem futurū, ut frigida
uatur, ætate quidem uigesimalū & quintum
annū agens sitq; animosus, qui assuefaciat
corpus duris exercitationibus, deinde oleo
ex consuetudine perūgatur, post exerceatur
deinde ita in frigidā descendat non torpescens,
sed cōfestim insiliat. quo tempore uno
omnia corporis membra perfundat. nam
sensim subiens inhorrescit corpus obriges-
citq; sitq; aqua ut iā dictū, neq; tepida, neq;
impense frigida, excedente autem aqua a
pluribus oleo perfricetur, quoad occaluerit
pellis, inde plus solito cibi sumat, plus siq;
dem appetūt qui lauantur frigida, meliusq;

H § concoquunt

quomo-
dolibet de
gūt, sed il-
lis dumta-
xat q̄ exa-
cte uiuūt,
laborib⁹ et
cibiq; q̄
ad fieri po-
test, cōmo-
dilime us-
tunt, cōfer-
re dicim⁹.

concoquunt minusque sitiunt ideo minor potus exhibendus.

De ingressu in oleum ex Galeno

In oleum ingressus comodi, sunt primum frigore febricitantibus & sectis, & quibus inherentes ossibus dolent nervi, & convulsis. Oportet autem quintam olei esse partem que igni icalcescat, reliquam in uas infundi, erit namque satis calidum quod in exiguis balneorum ingressibus ubi quinta pars occaluerit reliqua quo imissa ut languidus inde intret.

De apospongismo ex Archigene.

Apospongismum admittimus in alijs quidem partibus, uel situm abluendo, uel saniem uel sanguinem, uel pus, uel ipsa medicamina, uel ob morsum, uel pruritum perturbatis corporibus pacare tentantes, in facie ut interpellemus & succendere spiritum uolentes, ut in anima deficientibus, aquam admittimus aestate quidem frigidam. At hieme ex lacte in aegrotantibus prouidendum ne in principio neque in ascensu accessionis seu paroxysmi, sed in uigore & habitu. nam in principijs iniectionum confouemus odoratis olfaciendo. Putat Archigenes in aestus excessus per somenta non faciem modo apospongiendam, sed etiam pectus

De proluione

Proluio

Proluiones quoq; faciei admittimus in
ægrois ob dictas cās. æstate quidē in febris
bus æstuosissimis, frigidā admouemus pro-
luionem. per hyemem calidiusculā, in sim-
plicibus febribus, & stomachi subuersione
oxycrato proluimus. uitanda diurnitas
præsertim in facile capite languentibus, ne
descensus & frigiditatis periculū immineat.
utimur etiam proluione instillatibus oculis
ocimi decoctione efficacissima, pineis nuca-
mentis fractis coctis, subiiciatur mento spō-
gia arida ne aqua in pectus defluat.

De sellularijs.

Sellulariū admittimus ubi inflammata
sint membra, aut ob balnei inopiā. aut ob
utriū imbecilitatem, uel aliud impedimētū
inflammationibus igitur renum utimur deco-
ctione tilis, maluæ domesticæ & agrestis. li-
nospermi. in calculosis autem eisdem ob in-
flamationem & artemisię decoctione & ro-
ris marini & petroselinī & nardi spicæ. eisdem
et in uesica utendum admittendo etiā
rutam. in podice autem artemisię decoctio-
ne, elelisphaci, et lauri ac similibus, in colo-
autem siionis panacis decoctione & lauri,
& id genus alijs, in pudibūdis meliloti cor-
ticis papauerum, & rosarum. in fluxu ani et
& hæmorrhoidum in podice arnoglossi
decoctioe,

decoctione polygoni, sidion rosarū, rubos
& similia . in ridibūdis spasmis uulnerū
hydrelæum pingue, omnibus utendū & in
fidendū ad umbilicum usq; reliqua mēbra
operienda in primis caput ne redundanti
is impleatur.

De aspergine ex Archigene.

Aspergine utimur in quibus lauacrum
subire ob circumstantiā aliquā non licet, &
in uigilantib9 per febrē & delirij9 utimur,
ut decoctione camæmelæ, quandoq; etiam
papaueris cortice, oleo quoq; corticem pa
paueris incoquendo caput aspergimus &
confestim somnus suauis adducit. Archige
nes autem magistrum suū Agathinum in
uigilantia furēri unxit calido oleo caput, &
statim furor ac uigilantia ea cessauit. In cani
nis autē conuulsionibus oleo cucūerino ca
lido, uel aliquo eiusmodi caput est exhauri
endū, & in quibus neruosum admodū fue
rit uitiatum. quod si refrigeratio, & tremor
uitiū neruorū consequatur, tum oleum cu
cumerinum sumendum est. In podagricis
uero aspergimus marrubio in aqua uel ui
no cocto.

De emplastris ex eis quæ Lycus
scribit.

De emplastro ex fermento. diffundit cō
sistentia

consistentia et plurimū eliquat hoc cataplasma, cōuellitq; infixa tela, & dura mollificat cū aliquanto oleo atq; ita imposito, quod si uæhementius uelis efficere nitrū ammisce to mediocre, quod si aceto fermentū diluas rurſq; coquas crassū coctiōe efficies, eritq; accōmodatissimū splenis et hepatis duricis ei. si porro thymū & glichonē uel absinthiū, uel abrotanū cum fermento admisceas præstantissimū efficies medicamē.

De cataplasmate ex pane.

Ex pane uero cataplasma omnes, prorsus abstrahit inflāmationes, at pluribus fit modis. nam aqua frigida aspersus ac dissolutus et rosacei paululū admittens, & succū cicutæ idoneum sit cataplasma inflāmatis erysipelatodibus, uel pro aqua ex aceto præparatum, atq; ita magis congruit erysipelatis. si pro oleo butyr; tibi capias, idoneū efficitur inflāmatis q̄ difficulter concoquāt. præparatur autem hoc modo, aqua multa diluitur, panis ut crassitudinē succosā habeat, & huic miscetur oleum uel butur;, inde conquit quoad consistat. hoc autem meli⁹ omnibus est inflāmatis, qui in uulnerib⁹ & ad faniem confestim educendā, hoc autem utimur ubi neruus uel neruosū quicq; intus fractū sit Quidā isignes medici cum pauca pice

ptice humida miscendo utile aiunt se fecisse
cataplasma idq; podagricis sese expertos in
flāmationibus maxime congruere.

Alia præparatio artomel manibus attri-
tando, quod intra recentem panem est uelut
similago dispersa fuerit, mel in trulla calefa-
ciendo spargimus, ita cōtritum panem, & co-
quemus ut substantiā habeat mediocrem,
inde imittimus oleum mediocre & uniendo
cōpingimus. hoc idoneū est inflāmatis hy-
pochondrijs, melius aut fuerit melli pauca
lam aquā ammiscere. ita nāq; in coctione
diffunditur & ex frumentaceis farinis cata-
plasma fere idem efficiet, eisdem præparati-
ones admittendo

De diascon catapotijs.

Ficus pingues accuratissime concidito
ut nihil alienum in ipsis inueniatur inde im-
mittatur parum modo unguenti irini, ipini
gamus. duriciebus nāq; neruorū congruit
& articularū cavitatibus, quæq; plurimum
callata sint, & duricie præcipue splenis eric-
oris, ut admittat dictū cataplasma aliquatū
nitri. frangit abscessiones, & educit paxillos
ficibus ita affectis ammisceto gliconis, aut
origani, aut thymi, aut absinthij comā tenu-
issime cribrādo, hydropicis cōgruit coctisq;
cōgrue sicubus, inde dissolutis tū decoctis &

& ammixta hordeacea farina uel frumenta
cea & iterum coctis quoad consistant, congru
it abscessionibus non facile maturescētibus
si autem uelis pinguedinē adncere, butyrū
ue miscendo, uel rutæ folia dissoluta in intes
tinis a flatu suscitatis succurrit doloribus,
miscet̄ pariter cuminū oleum.

De ex fursuribus cataplasmate.

Furfures ita pæparare oportet in mortas
rio terere & cribellare ipso ut tenuissimi eua
dā, uti ipsis in duro omni corporis loco cō
sistente, precipue in hepate uel splene. pæpa
rare autem ipsos conuenit oxymelle, uel etiā
āmoniacā sceminina soluendo cū oxymel
le subigemus furfures cōpingētes reponēus
ne frigeat cataplasma, et aliquādo inflāma
tis ponemus testiculis utilissimum cataplas
ma in his sine aceto pæparet̄, sed mellicra
to, congruit autem hoc cataplasma duris tu
moribus, & phymatis. at in pestiferis uiru
lētisq; magis opus aceto in fursuribus con
gruum cataplasma faciendo.

De dropacibus et pittosis. ex

Archigene.

Dropax. etiā pittosis a quibusdā uocitat̄
ueteribus precipue congruit egritudinibus
ut plurimum sumitur ante sinapismū quo
pæparet corp⁹ sinapi, et post sinapismum, ad
secādam

secundā reliqua affectionē. simplicior ergo
dropax est pittolis appellata pix arida lique
fit cū oleo q̄ parcissimo, inde cū incaluit pel
li illinitur, & latis prearefactis igni aggluti
natur, & anteq̄ refrigeretur auellitur & em
plasmare rursus ante focum agglutinatur,
& similiter priusq̄ refrigeretur auellitur idē
q̄ fit sæpius. utilissimus usus est his qui per
petuo uomūt, & non cōcoquentibus, et ce
liacis affectionibus reliquisq̄ partibus, que
nō alātur. Aliud dropax longe optimus, ple
cis. cærx. colophonix ana libra. i. nitri. unc.
6. bituminis unc. 3. sulfuris ignis expris unc.
i. & dimidia piperis, euphorbii, adarcis ana
unc. i. cātharidū drach. 4. cyprini olei unc. 4.
utere opus est ut diximus illinire dropax
calidum ut crassitudinem habeat iuxta lan
guētis uires, pilis prius in ea rasis loco quos
ualide dropacissemus, conuenit lauare im
posito dropace & exercere si fieri possit cō
festim auulsus dropax, potest roborare indi
tum spiritum & ad cutem reuocare & suo
rum cōminisci operum

De sinapismo ex Archigene.

Ex sinapi cataplasma omnes uocitare cō
sueuerunt. ad iumētum plane efficacissimū
est. uerum in acutis non admodum proba
bile est nisi in per paucis, in solis nāq̄ segnis
oribus

legnioribus torpētioribusq; & madefactis
in acutis lāgoribus utimur sinapi. ī uetustis
autem ferme omnibus posteaquā cētera nō
profunt remedia, absolutissimus p̄fectissim⁹
musq; est sinapism⁹ posteaq; igitur uetustis
omnibus accōmodatus est, satius fuerit dis-
cere in quibus utēdū nō sit, in hulcere itaq;
pulmonis non assumitur sinapism⁹, neq;
in alia intestina exulcerata irritat. siquidē
hulcera et suo acumine exacuit, & ne q̄dem
hulcerib⁹ quę in cute neq; in cartilaginosis
partib⁹ ut auribus, aut extremo naso ab ip̄o
nāq; exuruntur & nigrescunt q̄ admodum
carnis expertia sūt, reliquę omnes corporis
partes & langores hoc gaudent auxilio, ex-
cepto capite in uetustis eius doloribus & ca-
liginibus, comitialibus & furorib⁹, sed tho-
raci cōmod⁹ ī orthopnœis, asthmatis. tussī
uetusta, in pituita autem caput cum thorace
curandum sinapismo, & stomachus & inte-
stina in omnibus uetustis affectionibus, p̄-
sertim ubi deest appetit⁹, nephreticis quoq;
affectionibus, & circa lūbos & coxendices
& pennē & uesicā, et paretis contractionib⁹
& partes prorsus oēs refrigeratæ hoc gau-
dent auxilio. succurritur uicissim etiā arthri-
cis, & ischiadicis & podagricis. Sinapismi
autē preparatio est hmōi. Aridos sic⁹ pridie

quæ cetera cōficias in aqua tepida madefacere
expedit, inde distringere ualideq; premere
ac dissoluere, inde sumito tibi sinapi acuti
per se conterito, inter terendum diffunde
spiginem ficuum quo fiat dissolutissimū nō
utiq; aquosum, inde massam utriusq; facito
misceto inuicem ut usus exigit. si ualide uel
lis sinapi illinire duas ptes sinapis uni ficuū
addito. si mediocriter, ex utroq; par sit men-
sura, si mitius tertiā facito sinapis partem,
duas autem ficuū. in corporibus autem bñ
sentientibus & quorū in cute lāgor est. panē
loco ficuū aridorum sinapi copulari con-
uenit. Illud quoq; sciēdū est quod acetū aspi-
sum sinapi, ualidius firmitusq; efficit nam a-
cetum uim distrahit sinapis, quod cataplas-
ma cum teue fuerit, ī omnibus iam dictis
impingatur in lintheum & locis impingatur
prælongitudine definire, equidē cuncta nō
possum. ideo oportet magis continue cata-
plasma corripere & aiaduertere an satis ca-
ro rubicunda euaserit. hoc precipue facien-
dum est in partibus haud quāq; satis sensibi-
libus, ubi uolumus statim exercere spōgis
ex aqua calida aspersis, calefaciendus est lo-
cus appositōe cataplasmatum. hoc est in rha-
neum in balneum agendum, est inq; calidū
locū

locum æger adducendus est, & ex secundo haurienda pars reliqua. post lauacrum aut oleo rosaceo locū unguimus, in plurimū aut ambitiosa febrī detētis, uel etiā exhulceratis pigmento ex aqua rosacea constituendum et cataplasma faciēdū malua cocta dissoluta cum pane cum cessauerit dolor, ceroto rosaceo cum cerusa utendum, est. at in quibus lauacro uti nō possis reliquæ corporis ptes spongijs ex aqua calida calefaciendæ sunt. uis eis uero quæ circa caput præsertim frigidis affectionibus olei calidi diffusionē cōciliandus est locus.

Caprarum spirathi cum aceto impacti proprie ischiadicis congruunt. spirathi nāq; dissoluti in aceto sinapismi usum præbent & proprie cōgruit ischiadicis hoc cataplasma multoq; sinapismum antecedit ut ex p̄t̄ia edoctū sum⁹. Quæ alia rubefaciunt.

Rubefacit cardamomi semen, et calefacit ut sinapi, elenij radix, similiter agrestiū corumborū stercus, quo se usum frequēter ait. Aetius & cum cardamomo autem semine contuso & cribrato pro sanapi uti in ischiade & hemicraneæ & tenebris oculorū, & antiqua cephalæa & uetustis doloribus laterum humerorū tenentū, et insuper in renibus & colicis affectionibus, & articularib⁹

& podagricis cum nec dum fuerit meatu
cōstitutio et scilla contusa in mortario uin
ppemodum habet quā sinapi in pactū ad
pauculū uero tempus imponatur, nā seruu
cōmorata locum exulcerat. Vtendū autē
ipso peculiariter in orthopnoicis in thorace
ac contractiōe cum nō solū motus sed etiā
tangendi sensus deseruit. concilianda etiā
membra ut in sinapismo dictum, proprie
quæ a scilla morsus conciliat, olei perfusio
præcipue rosacei.

De iberide. uel cardamotene,
quæq; uocitatur etiam
lepidium.

Præcipua est rubicūdorū locorū utilitas
quā iberida & cardamotenē uocāt, de qua
Galenus in eo sermone quē de ischiade ha
buit plurima locutus est, nec non Archige
nes ipsa usus est splenicis & ischiadicis, ait
autem in ad Aristonē epistola de hac ipsa
hoc mō Archigenes. Volui equidē te uo
etiam radice quæ istic nūc iberis apellatur.
habet autem folia ut cardamus. uerno tpe
magis uiret, in minorem longitudinē excre
scens q̄ sit cubitalis, nasciturq; in locis incul
tis, aspectu autem lacteū florem educit & uo
efficacissimum. radices autem c doratæ ut
cardami, dictio igitur tempore tibi sumito
radices

radices accurateq; concidito, non autem facile dissoluuntur, & porci falsi piguetudinē imittito quātū satis sit emplastro, apponito emplastrū obtentum non minus quatūor horis, inde in calidum transiēto balneum non unctus ingreditur post exiguā humentationem corporis, ingressu uel sare calidiorē, exiens, ceneleo pingui abstergitur, tegit lumbos lanis puris

De sumptis in comparatione
adminiculis.

Galenus cōparatis adminiculis omnib9 in plurimis uetustis lāgorib9, cum nil adiūuāt auxilia ad cōparatiuā, ita a methodicis appellatā curam deuenire cōsuevit, ego autē inquit Aetius in quibus iam distēperantia est aliqua humida, & frigida in lāguentib9 partibus, uel difficultas sentiendi inest, uel fēribilitas nulla, profero ex sinapi uel thapsia & his similibus medicamen, & aridisq; calidis affectionibus talia non exhibeo.

De salubribus.

Cū de humano corpore ars una sit, duæ sunt precipue ac maxime eius partes, Vna quidē sanitatē, Altera uero curā pretendēs. At quoniā tum dignitate, tū tempore prior est ægritudine sanitas, nos quoq; prius quo pacto custodienda sanitas uideatur dicēdū
I 3 arbitramur.

arbitramur, deinde quo pacto quispiã opti-
me morbis medeat. Sanitas itaq; duobus
dicitur modis uno quidem modo exacta
& optima, pfecta; et extrema. Altera uero
qua distinguitur qua magis, & qua minus
corpora ualeant. prius igitur custodiendum
quo pacto ducere optimã & citra reprehẽ-
sionẽ naturæ possimus sanitatem, ac primũ
quæ nam sit corporis optima cõstitutio cõ-
mĩscendũ. Est igitur ea rei quidẽ essentia
tẽperatissima cuius partiũ factura optiẽ ipsa
rũ congruit actioib; ut neq; nuẽro neq; ma-
gnitudine deficiãt, quatenus autẽ sensu pos-
sumus deprẽhendere, sit corpus ita plenum
ut medium inter tenue & corpulentũ toro-
sumq; non pilosum neq; tenuibus pilis, nõ
molliculũ, neq; obdurũ, neq; album, uel ni-
grũ, uel exiguarũ uenarũ, uel laticũ, uel ipetuo-
sũ, uel sine impetu uel somnũ lætũ, uel uigilax
uel itelligẽtia obtusũ, uel uersute ueteratorũ
ac improbũ, uel i uenerẽ proiectũ, uel cõtra
quod si inter excessus omnes mediũ locum
obtinebit, erit etiam uisu tale pulcherrimũ,
ac mediocre & temperatũ, omnibusq; sube-
undis laboribus idoneum, habebitq; in cõ-
teris partibus ut possis depræhẽdere tempe-
rumentum, de quibus q̄ breuissime a nobis
fieri potuerit loquemur posterius, Videas
nãq;

nāq; corpora quædam temperata capitibus
et thoracibus distemperata, uel uentre, uel ges-
turalibus, aliquibus autem in colis est distem-
perata, & multis in aliquo intestino, uel qua-
piam parte alia de quibus ubi de corporum
malis constructionibus loquemur. nunc de
optima compositione dicendum, primū qui-
dem dicendo quo mō ex omni parte homi-
nem sanum accipiamus uitæ demonstratis
one nisi quid extrorsus uolentū inciderit.

Quo pacto cognoscatur infans
sanus cum primum ex aluo
editus.

Iudicabitur autē sanus ne sit recēs editus
primū quidem si puerpera sub pariendi tē-
poribus sine ægritudine uixerit, inde cum
editus fuerit in terraq; depositus infans sue-
rit ipse uagiat ualida, & uiuida expressione
omnibus undiq; partibus & sensibus inte-
gre & æquabiliter. cumq; naturales meatus
omnes minime habuerit impeditos, ut auri-
um, narium, gutturis, præputij, ani, & cuius-
libet partis naturales motus neq; torpentes,
neq; dissolutos habeat, articularūq; inflexi-
ones, & extensiones, magnitudines & figu-
ras & sensum integrum.

De obstetrice

Edito infanti amputetur umbilicus qua-

Auic. F 7.
.i. doct. 1.
cap. 1. infā
tis uero tē
peratæ cō
plexionis
cū nascit̄,
pleriq; sa
piētū dix
erūt, umb
ilicū in pri
mis debe
re icidī c̄

quatuor a uentre digitis acuto scalpro, alia
respuendo materiam calamorum & uitre
orum, ne fractio fiat aliqua, inde sāguis cir
cum guttolo exprimat̄, lana pura exuga
tur, inde paululum salis tritissimi adhibeat̄
est quando etiam cum oleo ubi magis deliti
cati sint, & totum corpus ptissanæ uel uilis
succo tergeatur, & aqua tepida abluat̄, quod
tenax corpori adhæserit, digitis exprimendū
quod mucosum naribus fuerit. purgandū
os, purgandiq; aurium meatus, diducendæ
palpebræ. abstergendi oculi, oleum ipsis in
stillando diducēdi digiti, educēdū e parte
inferna consuetū appellari meconium per
umbilicū pauculū immittetur oleum, respici
endum cuminum est, quia acutum ut qui
dam adhibent inde duplicādo umbilicum
lanula clementer obuoluendo. constituere
in medio conuenit de more. postea infans
fascia obligetur, dandum autem ei præcun
ctis cibis, mel optimū despumatū lingendū
auerfando butyrum, quia malum stomac
cho, inde tepidum hydromel instillandum,
inde prius emulgeat mater e māmīs quod
crassum fuerit, inde calefaciendo ipsas aqua
calida lac infanti suggerat. melius fuerit si
matris lac non suggat in quartum usq; diē.
lauādus infans est interuallo aliquo horarū
post

post cibum bis in die, excidente autem umbilico post tertium uel quartum diē, choleæ testam exustam immitte loco leui, uel porci astragalum talūue exustum. uel plumbum exustum illine cum uino & illiga.

De nutrice deligenda,

Præcunctis autem his, nutricis delectus habendus est, ne sit iunior ānis uiginti, neq; senior q̄ quadraginta, q̄ bis uel ter peperit, quæ bene habeat corporis magnitudine integra, pectus firmū habens, mediocres mamas habeat ex quibus facilis hauſtus sit, parillas neq; magnas, neq; paruas, neq; angustas, neq; admodum latas, uel fistulosas, nã quæ māmæ plus q̄ deceat magnæ sūt, plus lactis parāt q̄ expediat, quod in ipsis residēs cori uñpitur, infantēq; offendit aggrauatq; mulierem, exiguæ uero paucum lac suggerunt. Papillæ quidem magnæ atterunt gingiuas ac linguam in potu exerceri, phibent paruæ autē difficulter apprehenditur & p̄ inde maxillas offendunt. latiores uero et fistulosæ papillæ eruptim lac immittēdo sunt strangulandi causa. Præterea nutricē esse cōuenit modestam, minime temulentam, non iracūdam, puram. boni succi ac concoctioꝝ nis, non animo abalienatam. Ego inquit. Galenus puero flente diem totum & excā

Auic. F. 3.

.1. doct. l. c.

2. Oportet ipsā boni coloris esse, & collū h̄re forte, & pectus forte, et ap̄ lum, et m̄ usculosā, et duram h̄ns carnē iter pinḡ uedinē et maciē, et carnosam non adipē abūdantē

descēte posteaq̄ uidi ipsius cubile & lintea
& stragulam uestem sordescētē, puerum fi
tu & sorde plenum. iussi ipsum ablui cubi
leq; ipsiq; immutariq; omnia, quo facto nec
fleuit nec excanduit amplius atq; placide so
no conqueiuit.

Lactis experientia.

Optimū lac esse cognosces, si mediocriter fuerit i crassitudine, multitudine, colore, odore, gustu.

Experiendum autem lac, gustu, uisu, & olfactu, gustantibus namq; diuice, & spectantibus candidum & æquale mediocriter modo habere conuenit inter humiditatem & crassitudinem. At improbum, aut crassum & caesiosum, aut humidum & serosum aut liuidum aut sufflatas habens anthas, aut spumosum aut male olens, uel uestigio acidum, aut gustanti amarum, uel salū, uel mala alia qualitate præditū, his cognitis in lacte potes colligere morbosā mulierē, & pinde tibi transundū ad aliam est.

Exerceat manus & humeros, texēdo, & i ulnis circumferēdo, ferēdo aut i ulnis i fas est triestris et q̄drimestris.

De uictu nutricis.

Exercenda nutrix est exercitijs mediocribus, cibi exhibendi sunt succi boni atq; pariter facile administrabilis, & suo tempore, & cōmoda mensura, sicut & potus, ut abstineat a porris, cæpis, alijs, salsois & a cunctis male olentibus & stridentibus, & bellarum multis, præsertim oleosis ut pinei nuclei sunt quæ bilem generāt superne innatant & uenerem

uenerem mouent, a quibus prorsus abesse
nutrix debet. irritantur nāq; coitu mēstruæ
purgationes, & ob hoc lac corrumpitur &
improbū & paucissimū nascitur, aliquæ ip
sorum etiam concipiunt quo nihil pernicio
sius infanti potest dici lacte cōminuto, uel
corrupto uel etiam prorsus extincto, uel dē
fescente, uel tenuato, melius ergo alteriō nut
ricis lac adhibere, quæ si non occurrit, ma
gna in cibo reuerentia nutrici adhibēda, ne
infans ægrefcat lacte uitiato, inspiciendum
quoq; num corpus totum an pars modo
una ægrotet, quod si ob ægestatem lac ex
tinctum est, admouenda nutrimenta quæ bo
nos reddāt succos & plures. si alius magis
q̄ conueniat laxetur substringenda, est exer
citijsq; supernarum partium. utendum &
calefactionibus cū spōgijs, cerotis quoq; hu
midioribus utendum ex irino oleo, uel ser
pylo, lingendū quoq; lini semen cum melle
uel dulci uino. aut sesamū crudum cum da
ctilo æquali portione, dissolue daq; madens
dum, potet ordeaceam potionem quotis
die & māmæ lacte implebuntur. uidebitur
autem mulier inter sumendum potionem
totis dissolui mēbris quoad in māmās lac
peruenerit, uel lumbricos in luto fluminis
inuentos quos uocant terræ intranea teren
do

terendo dissoluendo quinque ad septem im-
mittito dactilos & una dissoluendo da por-
tione ordeacea præabluendo ieiunam mu-
lierem ad dies .x. & mirabere quod bonum & pul-
chrum lac, melius autem ante hoc pariter
dissoluere potionem ordeaceam & potum exhi-
bere, uinum des dulcius & foeniculum uel
anethum uiridem cum ptissana coquendo da
obsorbendum, si tenue lac fuerit, lauacra exp-
itor. uitor pro cibo halica, ouis sorbilibus
panibus ex simlagine, et pedibus porcinis
& auibus pinguioribus, hedinis carnibus
& uino dulci. si lac mulieris crassescat tenuis
antibus cibus utnedum est, & minus alentis
bus balneisque iugibus. lac namque crassius ad
postemata & dothienas in corpore generat
infantis. si lac erit acutius excrementa per in-
fantis uentrem cum uellicatione plura sient
appetitus excidet, & exanthemata acutissim-
ma in corpore gignentur, præcipue in partibus
superioribus, ac etiam in inferioribus paulatimque
infans attenuabitur, uarijs ergo modis tem-
perandum est nutricis corpus, dulcibusque bal-
neis & bonum succum in nutrimentis exhi-
bendo parabis, quod si uelis lac plurimum
cominuere da quæ parum nutriunt, & pau-
ca, cataplasma facito in mammis ex cocta lacte
uel cumino cum aceto illinito, uel lapide
albo

Adiwp. tu
berculum

albo molli, quo in domoꝝ edificijs utimur
cum aceto, aut dato hyoscyamū cum aceto
aut pānum laneum aceto asperge & super i
ponito & continue aspergito, aquaꝝ mari
na uel salore calido, aut mirrhæ coctione.

De stertentibus infantibus.

Cum autem plures infanti ad motæ fue
rint nutrices, alienis usæ nutrimentis impro
bum suum lac efficiunt, & ex hoc uarijs im
plicantur ægritudinibus, quæ corpori infli
guntur puerorū. quare si crassiora nutrime
ta infanti exhibebunt cōgregabitur in uen
tre pituita, & ob hoc stertit. lini semen cum
melle exhibendum licū, uel cuminū paucū
cum melle, & mellicratū calidum continue
ori instillandum, uel oleo digitum intinctū
inflētiendo perunge gulam, appræhendeq;
radicem linguæ infernam & irrita uomitū,
uomitū eductis namque turbulentis subito
liberabitur.

Ad non uocales infantes.

Antecedente quauis causa id accidit præ
cipue aluo substricta. brassicæ igitur succū
cum sale minimo potandū dato, uel instilla
propere namq; soluet aluum & liberabit, at
in balneo teneat anum.

De infantibus dentientibus.

Circiter mensem septimum incipiūt inf
fantes

Septimo fere mense denuit. tū gingiuarū maxillarū et tendinū inflāmatiōnes eis accedūt. nō nūq̄ neruorū quorūq̄ distētiōnes, quo tēpore nihil puero dās dū qđ mādere opte at.

fantes dentire, pūcti, stimulatī, uexatī tanq̄ stipite dente subter gingiuas diducente. flāmatiōnes inoriūtur in gingiuis atq̄ maxillis. & tenontibus, quæ frequenter etiā febres comitantur, accedit etiā pruritus in auditus meatibus humectatq̄ aures. sunt etiam qui lippitudinibus capiuntur, atq̄ ex canthis effluit sanguis, tumultuat etiam plurimis uenter ob stomachi inflāmatiōnem & uentris solutionem. perungere igitur expedit tenōtē & maxillos lanis malliculis & puris circumuolūtione ceruicis & nerui ex dulci uino & oleo ex lupino. In meatibus autē audiendi calidum instillandum oleū, manente uero inflāmatiōne admouebimus cerotē rosaceā humectā immissā locis, cibus puero præbendus cerebrum præcipue leporis elixum uel tostum, si minus, pecudis, suapte enim natura prodest, melle quoq̄ mediocriter cocto illiniendæ sunt gingiuæ, efficit namq̄ detrium eruptionē minime molestam, nihil autem durū & reluctans mandendū exhibendum est, ne callosiores gingiuæ effectæ dentium eruptionem euasioneq̄ præpediāt balneis in febrium remissionibus utendum fuerit studendum non est ut aluum conuertamus, ne sublata materia sursumq̄ uersus in eam, offendat præcipue oculos, reddatq̄ febres

febres uæhementiores. nutricem necessario
aquam bibere oportet, nutritio autẽ sine
morsu esse debet sorbitionesq; sumẽdę. aiũt
autem natura postulãte opitulari pueris dẽ
tientibus colocynthidis agrestis radicem ut
inferatur in canaliculo aureo, uel argenteo
& bati radicem, necnon si dentem uiperæ
maris capiẽdo argentoq; immittas & cir-
cum attingas, & perpetuo circa stomachũ
feratur uiridis iaspis.

Ad oculorum inflãmationes.

Lycium indicum præcipue cum eo mar-
gni centaurij radicem adhibendo uel ramu-
lorum succum & ipsius foliorum. aliquan-
do autem i stilla in oculos lac muliebri, sed
mirifice adiuuat Nili diarodum collyrium
illitum. abluẽ autem etiam oculos ocimi
coctiõne.

Ad humectatiões aurium
inflãmationesq;.

Inflãmationibus autem & doloribus au-
rium, oui albumen cum lacte, muliebri i stilla
la, uel terræ intranea coquendo cum rosace
o i stilla, aurium autem humiditatibus alu-
men adhibeto cum uino lanãq; puram &
mollem in ipso intingendo, arefacito in sole
& rursus intingendo, arefacito cũq; tertio
idem feceris lanam aridam custodito cum
usus

usus eius aduentarit, impone in auriculam
ad hulcera uero quę in auribus fuerint uter
re trochisco musa ipso cum coctione et acci
to pauculo quod si supercarnescet primum
corripe bithyno trochisco medendo cū uir
no inde utere musa ut dictum.

επιαισιον. ē
partiū cir
ca cerebrū
& eius mē
branas, inflā
mmatio.

De syriasi

Aduentātium cum febris langor: appella
lata in infantibus siriasis inflāmmatio est cir
ca cerebrum & cartilaginum partes ut car
uitatē sincipitis & oculorū comitet febris
causus & pallor, ariditasq; corporis & appe
titus extinctio, siriasis autem uocata a sinci
pitis cauitate. sirus namq; a gręcis cauum
uocatur corpus, in quo semina asseruantur
omnia, igitur aduersū inflāmmationes sunt
tendēda conciliando, mediocriterq; caput
refrigerando, aspergendo rosaceo totumq;
corpus inungatur, aut colocynthę ab rasio
nes sincipiti imponantur, uel uitis folia, uel
portulaca cum rosaceo discissa sinciput un
gito, uel heliotropij, scorpiuri succo illinito
sinciput, uel uitellum oui remisceto cum ro
saceo, & illinito sinciput immutatq; cōtinue

Ad reñciendas in potu sumpras
spinas, uel glumos, uel tale
aliquid.

Alumen quo utuntur in pellibus cum
oleo

oleo dissolue perungitocq; interna oris ap-
prehendendo digito radicem linguæ & fas-
cile reñcies

Aduersum cōtinua sternutamen-
ta infantū & coryzā.

Ocimum aridum secando & collando
admoue naribus, ut suffitu attrahat uel suffe-
retur idem ad nares obstipatas quam cor-
ryzam uocant.

Aluo infantis ductæ

Suffluente autem infantis aluo lauacra
& gestationem euitabimus, utemur autem
aspersione ad stomachum uino & melino
hoc est massa mali cydonij. quod si adhuc
suffluere non cessabit œnanthen dissolutissi-
mā & acaciā & mastichen æqualibus por-
tionibus dissoluemus q̄ maxime fieri potu-
erit. immitte oui uitellum quantum satis sit
& pigmentando illinito stomachū & dor-
sum et superimpone lanam purpureā plicā
do & alligando, erit namq; absq; molestia.
præcunctis autem nutricis uictus sit nutri-
menti boni succi & potibus corripientibus,
quod si aluus infantis farinacia excreuerit,
menthā dissolue cū uino nigro, & appone
aluo, obligaq;.

Aluo infantis astrictæ

Si aluus astringatur infantis balneo pro-
uocanda

K

uocanda, uel mellificato solo ducēda et mel
litjs nutrimentis. florem autem artemisij
cum oleo tere, & perungito circa umbilicū
& suffluet. Ad hulcera crustasq; capitis

Lithargyrium, cerusam ana unc. 8. erices
fructum, thuris ana drach. 4. uino & oleora
phanino dissoluendo utere. Aliud, cochleas
albas cum crusta exurito, & isparge. Aliud
alohē dissolutissimā cum arnoglossō arido
dissolue, utere arido.

Quando arendus a lacte sit infans.

Vi infans densescat, lacte nutritur. solū
dum cum fuerit corpus, nutrimentū exhibe
delicatum ex hydromelle uī cenomelle, uel
dulci uino, uel lacte, inde oua sorbilia, man
sa namq; ac manducata pinguedine imple
potus sit mixtus infante iam admittente su
auiter nutritum, ut plurimum circiter mē
sem uigesimū. tū māma obliuiscitur, quod
si ob subductū ereptumq; lac oblanguerit,
rursus est ad lac ducendus. cuius cum acri
tudo abierit, souendū corpusculum ut prius.

De puerorum uictu.

Posteaq; puer a lacte abactus est, sit ætas
ipsius tenera in hilaritate remissioneq; ludo
rum cibi faciles & boni succi præbeantur,
a multo uini usu abstinendum, sitq; utiq;
aqua dilutum. nam merum caput humidis
&

et calidis implet uaporibus, qui sensus capitis.
omnes hebetant, nec uigor ille mētis alacer
est, et membra torpore oblanguescunt, seg
neq; ocium quærent. at nequidem aqua sūt
implendi frigida, ut in multo tamen ciborū
usu æstuantibus temporibus utendum, sit a
qua quam optima. quomodo ea cognos
cenda iam dictum est. cum septimum an
num agit, ad capeffendas litteras adducatur
in quibus suus est ludus apud leues humas
nosq; magistros, graues quidē sed minime
iracūdos, non clamorosos, et deinceps tam mor
ribus q̄ litteris nō barbaros ac rusticos, a q̄r
todecimo autem anno ad uigesimū primū
mathematicis incūbat et philosophiæ, quib
us mens præcipue nostra acuitur, sit graui
or et quadam ui interior animosior. idē fit,
ut naturam ex bona faciat meliorem, ex ma
la castigatiorem, correctiorēq; hōr adum
in primis deum discat unde bona cuncta,
parentibus non esse ingratus studeat, am
icisq; gratus et deniq; omnib; amabilis, ab
usu ueneris arcendus, et si labatur, ne ibi cō
putrescat, repenteq; duce doctrina et cōsue
tudine bona exurgat, multus uini us; auer
tendus, quia inde multa tam animi q̄ corp;
is exoriunt mala, ut prolabi inde dedecus ac
infamiam necesse sit, nam ut inquit satyric

ille. Quid enim. Venus ebria curat ignis
& capitis quæ sint discrimina nescit, pluribus
ea ætas exercitijs incubat. erit igitur ut uicior
qui palne tam animo quàm corpori congruat,
ita exercitium, id autem ex optima corporis
constitutione nobis facile datur intelligi, cum
naturæ alacris ad obeunda omnia adesti pro
ptitudo, quippe quæ sibi mensuram inuenit
in qua uis optima institutione, qua exercita
ti & uersari in aliquo tum plurimum cessant,
cum satis ducunt, tum demum quoque & cibo
& potu se abstinent, cum salubre existimant,
non plus uescendo, quàm necesse sit, sapum ac
bene institutum corpus, mensque quæ bonis
uacauit artibus sibi ipsi satis medetur, quæ
omnia subuertuntur cum animus male fuit
perperamque institutus, peruersis namque consue
tudinibus plerique imbuti, intemperantia &
segni ocio, cæteris facinoribus succubendo
naturas corrumpunt optimas, ut contra in
uenias qui corpus a natura nati improbi
malisque multis obnoxium, modesta uita &
opportunitate exercitijs correxere emendaue
reque. quænam exercitia laudata sint supra
diximus.

De uictu senum
Senectus natura sua apte arida & frigida
annorum multitudine facta est. paulatim
namque

namq; corporū essentia cum innata effluit
caliditate, ac præq̄ satis sit exarescentibus iā
membris deteriores sint actiones, necesse est
& caro cōminuitur, attenuaturq; animal,
nec modo caro cōminuitur, sed etiā corpus
corrugatur, & membris impos, motib⁹ uaz
cillans, qui igitur perite affectionē tenuerit,
quod cum frigiditate sit, egregius fuerit ses
num medicus, cognoscetur namq; horum
correctio quæ humectando & calefaciendo
fiet. huiusmodi autem sunt lauacra calida
aquare dulcium et optimi uini potio, nutri
menta quæ humectant & calefaciunt, fricti
ones extorsus cum oleo mediocriteriant,
inde deambulationes & gestationes mine
laboriosæ cū potestate semis fuerit cōiectura
cōsecutus. neq; eni exigua est etiā in senibus
differentia expedit exiguum quidem cibū
præbere, sed sæpe nam si breue quiddam in
mēsurā senes excesserint nō parū offendunt
tutius itaq; fuerit imbecilibus senibus pau
ca in cibo proferre ter quotidie, panem bñ
præparatū cum melle optimo despumato
ad tertiam horam, circiter uero septimā fris
tionibus utendum, & exercitijs senibus ip
sis congruis, & in primis dentur, quæ aluū
euacuent ut holera teutlum & malua, inde
ex piscib⁹ saxatiles. et marini. idē cōquiescat

in lectulo paululū, inde parum moueantur
sub uesperā cœnantes, a piscibus tum absti-
neant. exhibeantur præstantissimi succi &
difficiliter corruptibiles escæ. ut auis ex sim-
plici iure, uinum autem senibus optimum
natura calidum, ut est substantia tenuicolor
re autē rutilū uel flauum, unum est ex uino
senibus bonum maximū quod eo cūcūq; cor-
poris partes incalescant. Secūdo autem quod
per urinas serū sanguinis expurgetur. quæ
cūq; autem pallida & flaua sunt uina, cras-
saq; ea sāguinem gignūt & corpus nutriūt
& perinde utilissima quandoq; sunt senibus
quo quidem tempore neq; serosum habent
in uenis humidum, & uæhementi egent cō-
pressione, quare senes multum egent uino
ad mingendū impellente quod aquea quæ
dam in ipsis redundet superfluitas, atris autē
& acribus & crassis uinis similibusq; absti-
nendum est. manent siquidem in uentre diu-
tius, & ob hoc inepta sunt, dulci si senex uti
uoluerit post lauacrum ei proferatur quod
dulce simulq; pallidum colore sit, nō prohi-
bēt ueteres medici quo minus extractis mel-
le utatur uinis præsertim quibus suspicio ē
ne in renibus calculi oriantur, uel etiam po-
dagra. uel articularis morbus aliquis infe-
ster, in uinū immittere conuenit petroselinū
quid

quidpiam, id nāq; arthriticis satis est. caleu-
lum metuentibus, betonica misceat et cestri
aliquid qui nomiatur sarxiphagus cōuenit
autem senes abstinere esculentis & poculē-
tis quæ glutinosū uel quæ crassū efficiant
succū, cuiusmodi sūt halica, casei, oua tosta
cochliæ, bulbi, fūgi, lentes, et ostrea; caro, et
quæ supra memorata sūt de crassis succis,
quod si necessario quādoq; talibus uti con-
tingat. subito proferatur per calamīthum
medicamen ex tribusue piper, quod si non
affuerit horū quicq;. piper secādo & cribel-
lando diligenter ut puluereū fiat cūq; obso-
nīs manducet. in potū quoq; mitti debet,
allūq; gustandū q̄ diu conferat. opiliatiōes
sūt resoluenētes, & aluū subducenda & theri-
acha antidochus adhibenda, uel mithryda-
tus uel mixtū aliquid aromātū p̄bendum
post taliū usū transeundū mox ad humectā-
tem & calefacientem uictū iam dictū, dāda
et sūt maturi & dulcissimi uirides ficus ante
omnem cibū. in hieme uero ficus aridi nisi
collapsus ad dextrum p̄cipue fuerit hypo-
chondriū, quoniam uero ut iam dictum est
serola & pituitosa redūdantia est in seniliq;
corpore congregat, urinam quotidie opor-
tet aduertere, non medicamentosis, sed ap̄
coctione cū melle uinoq; utendū ad mingē-

mingendū promouente. subducenda est al
uus oleo optimo, ut absorbeatur ante cibū
nec est dubium quin herbacea omnia ante
omnes alios cibos sint holerosa iquam mā
ducanda cum oleo & garo, euacuant etiam
uentrem & arida coccy-mela p̄fertur que
ex Hispania aduehi perhibētur. damascena
uero prius melicato aspergātur inmixto
uel in ipso coquantur & a calore albarū oli
uarum si cōtrigerit sumere uentre plus astris
cto, linozostis detur cocta, & cnicus cū p̄si
sana & rhesina terebinthina sumēda aliquā
do quantitate nucis iuglandis, aliquādo du
arum, quandoq̄ trium. non modo enim su
ne molestia uentrem mouet sed etiam inter
stina absterget & pulmonem & renes. perse
cta autem ipsi est exhibitio unc. i id quoq̄
confert & aridos ficus sumas & austeras ad
herētem extrorsus pellem, inde in mortario
contundas immitte ipsis cnicus purgati inter
riora, decimā ficuū aridorum partem uel nō
multo secus, ita ambo contusa misceantur
ex hoc sume magnitudinem ficuū duorum
uel trium. satis uero largum nihil horū me
dicaminum sumendū est, gaudent nāq̄ uer
hemēter aliqui statim leuati uentre, quo ma
gis uero leuauerint tātō magis uenter atri
gitur diebus sequētibus astricto aut ipsorū
uētre

uentre imittere expedit oleum dūtaxat cali
dum. dura enim corpora pernitiē quādoq;
aliquam olim subeunt, & senile corpus res
mollescit pellibus obsæptum, similiter obs
duratum.

Victus i negotiosa uita degētiū

Negotiosam uitam agentem cōsiderare Qui in ne
oportet an in priore uita exerceri consuerit gocio uis
an sine exercitio lauari. nam sunt qui hanc uit, siue in
consuetudinē mediocriter ferant. talem cer priore uis
te corporis naturā nō debemus prorsus i a t i exercita
liam traducere naturā, quemadmodū neq; re consue
dem aliam iam pridem non ægrotarūt, ut q uit, siue
non cōtinue ægrotarūt, quod si quis cōtinue nunc q; q;
ægrotarūt. Percunctandū ex ipso causā, num exercitāt,
quia nimis plenus, an ob malum succū æ cōsiderare
grotet. quod si ob plenitudinem morbor; debet an
ægrotare uideatur, sit in uniuersum cōside facile huīs
ratio, ut uictū sanū ipsius custodiamus, quo mōi cons
semper temperatos habeat humores. si uo suetudinē
ob uicium humor; ægrotare consueuit. agē ita ferat.
di sunt humores optimi multitudine, igitur
aliqui agregant cum efflancia corpore assū
ptis minora fuerint. In his itaq; custodiēda
moderantia mansorū & pоторum cum eis
quæ hausta sunt, nec est difficile cōsiderata
utriusq; quantitate tum exhibitor; tum ex
hausiorū, nam qui in priore uita contrario

K § modo

Κακοχυσ
μια

modo prius q̄ exercerentur in balneum in
grediebantur, in his mediocriter uersari cō
uenit & paucū moueri. quicunq; uero exer
cebantur ante balneum. nunc paulatim ex
cōsuetudine augeri iubentur, subtrahēda q̄
sunt alimenta aliqua & quantitate & quali
tate proferēda sunt, mediocria qualitate ut
carnes proci, multitudinem enim boni succi
celerrime congregant, ad holerā igitur ad
ducendi & pisces itidem, auesq; quæ nō sūt
multi nutrimenti, congregantiū uero malū
succum non est una intentio, quod ne quē
mali succi una species est. sunt enim qui frō
gidiorē & magis pituitosā agregāt in
probam substantiā, quam uocant græci cal
cochymiam, aliī autē calidiorē magisq;
biliosā, uelut aliī magis melancholicā sub
gienda igitur esculenta, poculentaq; quecū
q; prona sunt ad gignendū congregatū in
iipsis succum, dictum autem satis ē supra de
bonis malisq; succis, ubi etiam de attenuan
tibus edulīs quæ idonea sunt crudum succi
cum aggregantibus Crassus quidē sanguis
non est cōtinuo tenax. omnibus autem his
cōmune auxilium est, mediocris uētris sub
ductio. præsertim quibus est uenter natura
durior. cōmune est ueneris mediocris usus.

De carniū purgatione.

Cum

Cum ad immensā carnis magnitudinē corp^{us} Si obel
pus excreuit eliquandū. ac purgandum est. sū nimis
Demonstratū autem est calidum tēperamē est corpus
tum gracile corpus efficere. adducēda ergo eliquare,
ingerēdaq; tali corpori caliditas est si ad me purgareq;
diocritatē uelimus perducere D ximus ues ipum op^{er}
locia quoq; exercitia optime attenuare ani tet. Ergo
mi quoq; curę tēperamentū totum aridius cum calid^o
esse ostendunt, corpusq; tenuius Quis autē da tēperat^{ur}
uictus attenuet, iam dictum est. Væhemētia tura, exte^{nu}
uero medicamina rutæ semē, magisq; agre nuandi uī
stis cum corymbis. aristoloches quoq; & tē obrineat,
nue centaarium. gētiana, & puleium, horę eā crassis
quodlibet per se, & cum alijs inuicem fas corpibus
tis humores tenuauerint. Sal quoq; per ex ut ad mes
ustas uiperas satis attenuant, ipsa quoq; the diocritatē
riaca attenuat & distrahit, perūgatur quoq; redeāt, in
oleo cocto habente cucumeris agrestis radi ducemus.
& althææ, & gētiane, & panacis radicē
& aristoloches succum, puleiumq; & cētau
rium. nutrimenta uero ne statim in lauacris
exhibeas, sed quiescere prius iubeas, uel mu
nia obire consueta. rursus in aliud lauacrū
perducatur. Prestat autem in lauacro esse a
quam, quę distrahat si sponte habeat, si mis
nus salis florē, uel marine aquę miscere. de
inde adhibenda turgida quidem edulia, sed
pauci nutrimentū, ut illis impleat, sed in corpus
totū

sed ob indigentiam materiae, quae satis ad nutriendum idonea non potest, quod si ieiunus lauetur, ante lauacrū linteo confricari expectat, quoad totum erubuerit corpus, dein frictione utendum non admodū aspera ne asstringendo cutem densam & duram efficiamus, adsit quoque motus frigidus

Quomodo medeamur mēbris
gracilibus.

Cum in partes aliquas plurima inuasit gracilitas, aut propter diuturnam quietem aut propter modum uinculū dispescentem in hunc langorem perueniunt. Oportet igitur uim, quae in ea parte est roborare, simul profusum omne conuellere. Frictione autē utendum mediocri in nutrimento sumēdo & cōmodis ei loco motibus, & calidē aquae effusionibus mediocribus, id post cibum sūptum faciendū, quoad ea pars rubescat sublata, & statim conquiescat. Expedit ex pice utri medicaminib⁹. de quibus dictum, cum sentitur in gracili parte frigiditas, linteis est ea pars perfricanda, & aliquo calefaciente medicāine, thapsiaque inungendus est aliquando ex melle, quandoque ex cerote.

De laboribus in exercitijs, uel itinere sūptis

Laborum primis, ac simplicibus differētiæ
sunt

Partes plerūque extenuantur, aut ob diuturnū ipsarū otium, aut aut ob cōfractiuū deligandi modum.

sunt tres. Hulcerosa nominata, & firma, ne-
uosaq; & flagrans, et præterea in multa mu-
sculorum ariditate consistens, quam labori
quidam abusiue dixerunt, cū nō labor, sed ar-
ditas sit appellanda.

De labore hulceroso.

Hulcerosus ergo labor superfluitatibus
tenuibus, pariterq; acutis, & uellicantibus
constat. In his nāq; multitudo est afficiens,
uere uel humiditū acumen. sicut tempore
exercitiorū, ul' aliter euenientiū ualidorum
motuum duplici de causa generatur, ul' cral-
lis superfluitatib9. suis qdem et tenuatis nō
per excreta omnia, ul' eliquatiōe aliqua, aut
pinguetudinis, aut carnis mollis i motibus
uehemētibus. Necessē nāq; sub huiusmodi
tenuibus humidis, & acutis existentibus co-
pungi, & uelut percuti cutem, & carnes ut
horror quandoq; gignatur, & thigor, cum
fuerint admodum acuta, & multa. Tumor
autem in partibus dolore affectis uisui non
succedit. Incidit autem hic labor, maxime
malū succū gestantibus & redūdantib9 cor-
porib9. Aduenit autē etiam manifestis inco-
coctionib9, cū exercitia properantius sunt
uel diutius sub sole uersantur. uerū etiā ab-
q; inconcoctione cōsistunt in corpore habē-
te bonos hūores ob excessū immoderatior
exercitior

exercitiorū. Densa uero & exhorrescens his
apparet cutis, et dolentib⁹ quod hulus has
beant. alijs quidem cutis tantū. alijs caro, &
quod sub carne medela uero a contrario ip
si affectioni. Distrahere nāq; superflua expe
dit, & pacare langorē. distrahetur aut frictio
ne multa, & molli cū dulcissimo oleo nullā
habente acerbittam. His nāq; tam aduersa
tur q̄ fieri possit omphacinū. In primo igit
die utendum largo oleo cum multa frictio
ne, ne prorsus labor sentiatur. In secūdo aut
gratia soluendi iam factum. soluit aut ipsū,
exercitiū mediocre, & frictio cōmoda, mul
ta administrationibus adhibitis ne pars ip
sa refrigeretur, et celerrime superfluitates di
strahantur. Consueuit aut hic labor exten
dere lāgorem ad dies usq; quattuor. Quar
to igitur die, lauetur et nutriatur cibo cōsue
to. primis nempe diebus pauciora sumant,
& humidiora, ac nullam tenacitatem habē
tia, sitq; lauacrū non calidius mediocritate.
demittere nāq; & distrahere corpus uolus
mus.

De labore ualido.

Labor ualidus nullam redundantia me
moratu dignam habet in corpore. affectio
autem omnis circa musculos & nervos est
in magnis facta tenoribus, quos fecere exer
citiū. Contingit namq; in his neruulos, seu
filamina,

filamina, quos inas uocant. rectos in musculis laborare, et intendi ut ad uulsionem proxime accedant. Fit autem huiusmodi labor præcipue uiris in humoribus bonis laborantibus, non celeribus exercitijs, sed admodum ualidis, grauiterque segnes, ac torpentes, & difficulter inflectentes, facit laborantes, non utique exhorrescunt, ut qui in hulcerosum laborem inciderunt. uerumtamen horum corpus nihilotenus secius quam hulcerosorum et squalidorum correptum spectatur, caloreque tangi uidentur maiore quam a natura sint consueti. Medela autem demissio partium est extensarum. frictio quædem his accommodata, sed mollis oleo facta dulcissimo tepido, tranquillitas omnis & quies lauacraque temperata, præcipue non medicata critter calida, et mora in aqua calida, ut si bis laues, eo modo iuueris, plurimum commodum erit hos in balneo perungi, & si postea uiderint, abstergeantur, inde rursus ungentur, die sequenti e cubili exurgant, ut superfluitates diffricentur, cum subducenda erit aluus commode ungantur oleo non admodum frigido neque adeo ualida frictione, cibus est his præbens, quantitate paucus, sed succi boni quæ nullo modo sit tenax

De flagranti labore, ac in ossibus laborioso.

Tertium

Tertius labor, qui sentitur tanquam fr̄
ētis & inflāmati membr̄is, partibusue tum
euenire consuevit, cum in uæhementissimis
morib⁹ calefacti musculi auulserit ad sese ex
circūfusis redūdantijs quicquā, musculosis
educit solos sup̄ naturā suā, ut ardēs uideat̄
affectio, & ob hoc cum attingūtur dolent,
calidioresq; uidentur, dolent autem ip̄ēlius
cū moueri admoliūtur, quod si introrsus te
nōntes, uel neruos ea contingat affectio, o
stocopum langorem uocitant, sensus mag
nitudine cum insueta homines subeunt ex
ercitia, is labor solet obuenire. Medela tris
habet considerationes, ut ardentia cuncta le
uet euacuatione redūdantis, & tranquillam
faciat demissā. inflāmatā partem refrigeret.
oleum igitur multū adhibeat dulce tepidū
frictiones sint molliores, longissimāq; in tē
peratis aquis sit mora, quæ his medetur laz
boribus, qđ si repidior aqua fuerit hos ma
gis iuuat, ita etiam quies multa, continuēq;
unctiones, cibi sunt dandi succi boni, breui
oresq; quicq; prorsus glutinis habeant nihil
De labore, qui in gracilitate,
& ariditate est.

Est autem quarta affectio, quæ labori, p
xima est. nec tamen labor, quod hulceroso,
quod ualido, quod pituitoso similem non
L habeat

Inflāmati
ua uero, p
quā uides
licet ptes
ueluti fr̄
ctas, tumis
dasq; senti
m⁹ tūc po
tissimum
accidere
solet, quū
musculi
supra mo
dum calfa
cti, auulse
rit ad sese
ex circum
fusis redū
dantijs qđ
piam.

Est & alia
affectio,
quarta uis
delicet,

quum habeat affectionem. Ceterū neq; horrorem
musculi ul aliquem, neq; dolorē neq; in motib; corpō
tra quam confimilem inferat laboribus, sed gracilitas
expedit si tem solam cum ariditate. Fit igitur in boni
ccantur, humoris & exercitatis corporibus, cum im
ita ut si nu moderati9 exercētur nō recte curata. distrah
dēt corpō huntur nāq; ita redūdantiaē. & demittuntur
ra, & squa extensa corpora, neq; aliud relinquatur q̄ ab
lida & col riditas in corpore, quam obtinuit ex imo
lapsa uide derata exinanitione, ut inducta hęc sit affe
anī, & ob ctio in appositione & repletionē est euacu
motiones ati. at fieri nequit rara existente cute. colligē
pigra. de ergo cutis & densanda, & astringēdo. co
git autē & angustat aqua frigida, & seruens
sed in frigida lædendi periculum subest. ras
rum, simulq; inane exercitiorum multitudi
ne fit, at in seruente nullum subest nocumē
tum. densitas autem tuta fit cuti cōpræhēsa
& dimissa in ipsa caliditate, cum ex seruente
sumpta est, inde faciliē i pulpam & cutem
nutrimentū admittūt, hoc sane non inuene
ris ipsis magis prodesse. Cauendū ne in fris
gido multus fuerit. resoluit quidem ex calis
da ablutiōe adiamentū frigida ablutio. pri
mo die ita ut dictū est abluatur. cibus profe
ratur boni succi, & humidior. secundo die
curetur, pauca usus frictione, & molli, & tar
da. quæ caliditatē admittat, idque pluribus
faciat

faciat diebus.

De ex re uenerea laborantibus.

Imbecillitas potentiaē immoderatū ueneris usū consequitur, præsertim in corporibus natura debilibus. Rarefcit autem eorū cutis ex uæhementi motu, multaq; gignitur disfractio. & ob hoc ariditas est etiā quando frigiditas consequitur ob ariditatem, & calor distractionem, & sudores, quæ si iugiter fiant, calidisq; corpora cibis ad uenerē consoueantur, mortis periculum ingruit.

Horū igitur erectio est per cogētia et astringentia, cutemq; ualidam reddentia ex quibus est temperatū exercitiū, & ingressus in feruentes thermas. quies & somni qui satis sint quātitate pauciora, qualitate autem humidiora mediocriter calida, quo fiat utilis concoctio, & ex labore emendetur ariditas.

De laboribus sumptis in exercitijs, uel itineribus hætenus dictum. nunc autem de eis qui sine uæhementi motu sponte fiunt labores loquemur. Morbosi namq; sunt huiusmodi, ueluti uidetur Hippocrati. Labores enim istos autem tres sunt differentia. hulcerosa. ualida pituitosa.

Hipp. li. 2.
Aph. 13
Spōtaneę
lassitudines
mobos
pręnuncijs
ant.

De hulceroso spontaneo labore

L. 2

Spōtaneus

Ulcerosa
lassitudo
excremen-
torū tenui-
iū, acriūq;
plenitudi-
ne, cōstat.

Spontane⁹ hūlcerosus labor ob malum
humorem subter clanculū coalescentem sit
humoribus acutis, tenuibus & calidis, uelut
ti abrodentibus, & cōpūgentibus, & stimu-
lantibus corpora sensilia, & quatenus san-
guini ammiscetur, latet ipsius uis a bonita-
te sanguinis superata. Cum uero carnem,
sanguinemq; compræhendit, & sola hūlce-
rosam affectionem, & sensum sauiat, tum
præcipue extenditur talibus cum moueri
uoluerint. Hic aduertendum utrum in cu-
te & carne solum compræhēdatur succi, hu-
morisq; uitiositas an etiam cum sanguine i
uenarum cavitatibus contineatur. possis ni-
mirū ne fallare id facile depræhendere ex ur-
inis ac circa pellem apparentibus, & ex su-
doribus Nam quando, cum urinis apparet
improba succi qualitas, sensusq; eorū, quæ
circa cutem mordens efficitur, & sudores al-
ieni tum colore tum gustu apparent, tū nō
dubiū est quin in uenis uitiosus humor
cum sanguine compræhendatur, isq; & in
cute, & in carne est. Si igitur exiguus fuerit
uitiosi humoris sensus i ipsa iedia obserua-
bimus hominem diem totum quiete, &
dormire iubendo inde in uespera unguendo
multum, & lauando in thermis tēperatissi-
mis, boni succi, & obsorbendū præbebim⁹
exiguū

exiguū cibum, ne quidem a uino uolemus
ipsum abstinere. Nam concoquit lemicōs
coctos humores uinū. si quicq̄ aliud & sus-
dores, & urinas aduertit, & somnos cōficit.
Si ergo in iam dicta caulus obuenerit pede-
tenti ad consuetudinē est hō adducēdus, qd̄
si nocte sequēti et seq̄nti die adhuc perdura-
rit, & si interitio facta sit, iā considerādum de
adiumento ualidiore est. Taliū nāq; ualide
alteri faciendū est, aut detrahēdus est e uena
sanguis. aut purgādus. Vtrū autem potius
faciēdum uideatur dicam, si potestate fuerit
imbecillis, nullo modo sanguis exigendus
est, at subter purgandus est, uel mediocriter,
uel neutiq̄ nam si ualida uis affuerit cū san-
guinis multitudine, sanguis est detrahēdus,
uel formatae consuetae esfluxiones mouēdę
ut hemorrhoides in ano, uel in mulieribus
menstruo excitāda purgatio. Sola uero cō-
stituta uitiositate humoris absq; sanguinis
multitudine, deueniendū est ad cōgruētem
redūdanti humori purgationem molestiā
quidem aliquādo affert, aut amara cholera,
aut ater humor, aut phlegma falsū, aut acu-
tum, aut serosus humor. Cum igit̄ aperte
homo cibatum sūperit usus crassi humoris
nutrimentis, & per hyemem humor colligi-
tur, cōgregatq; pituitosus. In pluribus autē
L. 1 laboribꝰ

laboribus, acutioribusq; cibis. & per æstatē
amarulenta agglutinatur cholera, ac in autū
no etiam edulēs eisdem, diuturnisq; labori
bus melancholicus. Signa autem, atq; con
iēcturas horū capere poterimus, uel ex colo
re, & hominis cōmotionibus, atq; ex urinis
ac sudoribus necnon lstri, & cibor; appetitu
nam si sanguis dominatur cæteris humori
bus potestate ingenti, sanguinē ex uenis de
trahito, uitioso autem humore dominante
potius in potentia ualida purgationem par
riter adhibebimus. At post sanguinis detra
ctionem, uel purgationem, cibus est homi
ni suggerendus, edulēs bonū succū præbē
tibus, quæ abstergens quiddā habeant, cui
iusmodi est ptisana, & tenax nihil habētib;,
neq; crassis succis uel multum nutrientibus
lauris utendū est tēperatissimis, & unctio
ne, & frictione mediocri, reliquor; cibarus, &
diligentia adhibenda, ueluti iam dictum de
labore in exercitijs comparato, quod si san
guis bonus paucus fuerit, crudi autē humo
res cōplures, potentiaq; fuerit imbecillis, ne
q; est sanguis detrahendus, neq; purgādus,
neq; exercendus, & ne quidem profus mo
uēdus, neq; lauandus. Nā sanguinis e uenis
detractiones bonū quidem educunt, ac im
probū qui præsertim in magnis uenis, quæ
ad

ad iecur, & mesaræum aggregatur in uniuersum diducit corpus, purgatioq; in tali conuersione & motu efficit, & ualidas animæ defectiones consternationes, & defectus, quod nihil magnū, & momenti alicuius educat. crudi siquidem humores omnes segnes, diffusiusq; mobiles sunt ob crassitudinem suam, ac frigiditatem. Obstruuntur igitur, ac obstitant angustos omnes meatus, ideo in purgationibus oportet exinanitū in uicem fieri, eadem de causa nō exinanitur, eadem causa non exercendus, neq; mouendus, neq; lauandus. Omnes siquidem hi motus in corpore uniuersū hūores diducit, angustosq; obstitant meatus. In omni ergo quiete custodiendi, & esculenta, poculentaq; præbens, & medicamina attenuantia. et secantia. & exercitātia humorū crassitudinem, quæ ad modū non calefaciant. nam qui quantūuis calefacti sūt hūores omnifariam in corpus disparguntur. Victus ipsorum sit in oxymelle, præcipue aliquando pusana. nonnūq; meliocratū præbeas. tenuē namq; afferūt uictū, præter cætera, hocq; ob crudorū humorū iminentem multitudinem. Cū autem hypochondriū omnibus his est sublatus, & sufflatus. facile nempe quæcūq; sustolluntur, sufflatur, spiritusq; intumescunt. melius fuerit cum

cibo his præbere aliquid piperis, præcipue
longi. Vtilissimū aut̄ his est oxymel ex mel
le solo electissimo, et aceto præparatū, ut sint
mellis quidem desputati mensuræ binæ,
aceti aut̄ una, uel non multo secus. melius ē
capiendo sensibus iudicare mēsuram. nam
quod natura dulce. id commodū. maxime
uero contrariū insuaue. iuuat aut̄ hos pot̄
& a melle, præcipue acidū aliquid, tenuatis
autem iam aliquatenus humorib⁹, uinum
præbendū temperatū albū, & tenue, & mel
le, & oxymelle aliquando coquendū, inde
exhibeto hyssopū & glichonem, estq; utent̄
dū edulhs tenuantibus citra magnū calorem
qualis est capparisi, quæ ex oleo proferatur.
Cum igitur cūcta iam uisa fuerint tibi com
moda sine controuersia, tum demū tenta ad
uictū suū pedepressim perducere, & medio
cribus utitor exercitijs & lauacris, & uncti
onibus. commodū, congruūq; eis fuerit ex
abiete citra laborē unguine, & ex populo,
quorū præparationes in nō laboriosis dices
mus Congruū aut̄ ipsis etiam chamemæli
nū oieū, et anethinū, et sampsychinū tēpore
hiberno. Præparatur autem sampsychinū
oleum hoc modo. incoquitur cum oleo sã
psuchū in diplomate, similiter piperitis her
ba, quod si hæc non habeas, radicem sumito
tibi

tribi cucumeris agreftis, aut althææ, aut bry
oniæ, aut teutli, leu betæ, coquitoq; cū oleo
fatis nanq; diftrahūt.

De ualido labore spontaneo.

Labor ualidus spontaneus ſi ſine exerci
tīs, uel alio aliquo motu conſtituatur, non
dubiū quin humorū indicetur multitudo
redūdantia intendens, quatiensq; ſolidas a
nimalis partes, præcipue ī muſculis neruos
ſtaminofos, quos inas uocant. hulcerofū autē
ſenſus in hoc labore non eſt, & ne quidē ali
cuius partis tumor ſuccūbens tactui, uel ui
ſui, ſed ſolū ſentitur grauitas, & extenſio. nō
dubiū autem quin ſanguine redūdante præ
ſtans adiumentū ſit ſanguinis detractio ex
ancone. aut in talis uenę ſcindendę, poſtea
uniuerſum corpus ad depressionem exten
ſarū uenit partiū ungedo, & molliter fricā
do, & ceſſādo, et q̄ſcēdo lauacris tēperatis,
et cibus utēdo ſine morſu uim aliquā abſter
gendi habētibus, ut eſt ptiffana, & apomel,
& huiusmodi alia (ut paucis cōpræhendā)
poſt ſanguinis e uenis detractiōnem, eadem
utendū cura eſt iā dicta in exercitijs de labo
re ualido.

De ſpōraneo labore cōflagroſo

Conflagroſus labor cū ſpontaneus citra
morū aliquē cōſiſtit ob doloris magnitudi
nem,

L 5 nem,

Tēſiua au
tem nullū
memora
tu dignū
excremen
tū corpo
ribus infū
di de e arat
ſed ī muſ
culis et ne
ruis affect
io quædā
fit per quā
rēdi uidēt.

nem, quod consistat cum ardore caliditate
pariter eximendo, ac tollendoque in tumorem
musculos, non ad dies tris, uel duos, uel etiam
horas binas, tarda grauitas tolerabitur, sed
statim uæhemens febris insurget, nisi quis
præueniendo sanguinẽ detrahat. feruidissimus
nãque talium est sanguis, plurimaque eis
op^o exinãitione cuncti ferme hoc capiti ma-
lo, multique saltem post sanguinis detractionem
febricitant, quare torpescendũ non est,
neque detractare conuenit, sed confestim eua-
cuare, agereque ad animã usque deficientem,
nisi maius aliquid impediatur, latius fuerit eo
ipso die detrahere, prius exhauriendo, ne ani-
ma hominem deficiat. secundo autẽ loco
conuenit metuere anima deficiat, quibus san-
guis detractus non sit ita affecti, uel sponte
aliquando sanguinis subeunt eruptiones bo-
na fortuna ad salutem perducuntur, uel non
conseruant. Si igitur ad caput & collum
dolores potius confirmant, humeralem ap-
pellatam uenam secare oportet. si autẽ contra
thoraca, & dorsum, & lumbos dolor occur-
parit, interiorem uenam secat. Si uero equa-
liter totum corp^o mediam, quod si in sanguine
nis e uenis detractione febris incidit, cura est
adhibenda, ut aperiemus ubi de febribus lo-
quemur, quod si febre uacui fuerint, primo
quidem

quidem die in sanguinis detractioe detur
succus prissanæ, similiter secundo, qui si ters
tio die sine febris permāserit, lauatoq; largo
utendo oleo. Victus autem si mediocriter
lauaris dato lactucam, si non habeas colo
cyntham, & halicam, ut prissanā coctā. Vtē
dum autē teutla, seu beta agresti, & malua,
& andraphaxe, quam atriplicem latini uo
cant, si lactuca non præsto sit. dato autem sa
xatiles pisces, uel mullum piscem in albo iu
re bene coctum, aquea utendo potione, &
non aquæ frigidæ potione, sed calidæ, tertio
die si languens tolerabiliter habeat, inuerge
potui etiam uini pauculum modo albi, &
tenuis, aliaq; pauca suggere paulatim, ut ut
ctus sit boni succi, & calidus.

Quali utendum sit cura ad frig
gora, ex Herodoto.

Duplex est modus curæ frigori adhiben
de, nam præmunire conuenit anteq̃ frigus
adueniat, & cum iam aduentarit emendare
Qui igitur aeri occursum est frigidus, anteq̃
frigore capiatur, nō inanis cibo debet labo
rare, neq; prius uomuisse, neq; laborasse, sus
susq; esse. Frigus namq; a cibo non facta
concoctione adueniens ægritudinum cau
sa est ab egestate immissū in ipsos descendit
neruos

neruos. qui quodāmodo nudi sūt, et sua pri-
uati materia. Proinde qui sese aeri cōmissu-
rus est frigidus, suum prius perungat corpore
nardino unguēto, aut leucino. plāras uero
pedum cerote laurino comparata, oleo illi
niatur, uel ipsas lauri baccas dissoluendo, in
cerote sumendo usurpet. Antiqui autem quorū
dam succum cyrenaicum misij quantitate
cerote cōpingendo in tales ebibēdum uisus
præbuere, qui autem in frigidus aere quiesce-
uixit, non debet deses esse, sed prius ambula-
re in calidiore loco, inde in lauacrum ire, &
diutius in calida aqua cōmorari, si præstus
non sit balneum, ante focum perungatur, et
curiosius effricetur, & per se & ab alijs, inde
exhibeatur cibus calidus, tum potestate, tum
effectū, uinum non admodum acre, neque ad-
modum uetus detur. tale em̄ partes nei uol-
tas inuadit iā frigore contactas, præcipueque
in uesica. & renibus admota iam aliquap̄
frigiditate, cura inde ex lauacro, uel unctio-
ne conueniet. uictus quoque eodem modo
mustacēū oleum, & amaracinum, similiaque
instructa sibi assumat

Densatæ cutis cura. Galeni.

Cutis quandoque densatur ob dominans
frigus, & alumi rosarū aquarū lauacris, uel
huiusmodi alio. succedit autem aliquando
post

post balneum, uel post sudorem, uel aliter
quoquo modo rarefacta cutis & refrigerata
densescit. Dinoscitur igitur talis affectio
colore, quia quae sit natura suapte candidior,
ariditate, & densitate cutis, quodque exercitio
difficiliter incalescunt, necque enim sudant, ne
que calorem admittunt, quod si pluribus ex
ercitijs subacti sudarint, paucus est, idemque
frigidus est sudor. horum medela calefactio est,
& cutis raritas. Exercitijs ergo utendum est,
& calidioribus balneis. inungant oleo aliquo
sedante, ut quidem dulcissimo duorum, uel
trium annorum, & calida natatione, ut pluri
mum in aere sint temperato, diu ne sint in fris
gido, & perinde ne sit aqua admodum fris
gida ingredi cum debeant, perungantur a
liquo mediocriter fouente, ut est anethinum,
ulcicinum. Unguentis autem gleucino, ul
fusino, uel irino. uel amaracino, cibus uero
mediocribus nihil glutinis habentibus.

Quomodo comminisci oporteat
ustionis, Herodoti.

Sicut frigiditas idigas magis tangit, ueritque
ita exustio repletos, quapropter, qui sub a
stiuo sole uersari debent eis expletio, atque sas
turitas, acutorumque commanducatio euitanda,
uini ardor, & inconcoctio. inuergenda cor
poribus lauacra ex potabilibus aquis, cibus

¶ humectantibus. præcauendū eis, quibus
sub sole futura consuetudo. regendū in qua
caput est leuiori aliquo amictu, uel uicis for-
lijs, aut myrti, aut polygoni, siçi uero uæhe-
menti urgente non statim est frigida admitti-
tenda potio. nam hinc plerumq; aqua inter-
cus exorta est alijs, succensus est pulmo. fri-
giditas ex aqua concurrens tusses, & obstru-
pationes narium offundit, quandoq; etiam
phthisim infert. prius ergo melius est abluere
& perfundere frigida faciem & manus, &
pedes, inde os perfundēdū paulatim absor-
bere cum interuallo. Cum autem quiescens
ab sole lauari thermis temperatis, utendo ab-
stergere etiam frigida, quæ si præsto non fue-
rit balneo hydræleo, uel hydrohodino aqua
inquam rosacea totum corpus perfundēdo
& aliquādiu mollibus pertriacari manibus,
tum in frigidam disilire conuenit. præferim
si fuerint assuetudines, & circūfundenda a-
qua. post hæc potio quidem aqua sit. esca-
uero lactuca. seris. cucurbita. colocynthe. &
uinum quidem dilutū ex consuetudine sit.
edulium piscis delicatus. auis domestica ex
albo iure, a coitu abstinendum, capite mul-
tum calefacto, stomachoq; conflagrante, &
in albicans, & glutinosū, ut uix expui possit
sit sputum, tum reliquū corpus si uideatur
languidū,

lāgidū, & caput quasi dissolutum, rosacea
aqua aspergendū, uel succus rosę admittens
dus cū oleo omphacino, uel polygomi succo,
uel capreolo uitis, uel sereo, uel id genus
alio. toti autem corpori inuergendū hydre
lēū, uel aqua rosacea. super stomacho ienuē
linetū apponendū, aspergendo ipsū cœnelę
uel cerote rosacea, aut meline. habeat absin
thiū, aut portulacam. optimū autem fuerit
inuergendo absinthiū potare ad abstergens
da, quę in uentre congregata sunt. pdest
& acuta, quę superflua coacta sunt. pdest
quoq; rosaceū sorbedū dare cyathi q̄nitate.

De frictiōe matutina. Galeni.

Matutinam admittimus frictiōem post
superfluitatū excretionem, mollemq; eam,
ubi uapores multū exhalarint, & cū frigori
ingenti cōmittere nos oportet, & ubi p̄di
ctis lauacris utendū frigidis, & ubi sensum
habeamus laboriosū. et ubi densatam cutē
erigere uelimus largo oleo in frigiditate sa
ctam medicamur densitatem, primū quidē
arid̄is, et asperis utimur frictiōibus, secūdo
aut loco ex oleo calido. Rarissima aut facta
cute, aut in lauacris. aut frictiōibus, paucis
deinceps ipsis etiam ex oleo, et acerbescenti
um hmōi aliquo in pluribus potibus humi
ditates adhibēdo. aridę frictiōes solę curant
factę

factę tūlcis sine pigui, aut cū aliq̄ distrahēte.

De uespertina frictione.

Frictio uespertina laborātib⁹, uel sublati⁹
uel non passis cōmoda, tempus ad cōnam
usq; ceterę conquietat, inde etiam paululū
deambuletur. melius autem post subductā
aluū, si etiam his peractis excrementa. et sit
cora eiecerit, sine periculo assumetur. et sit
ctio. perfricare dulci oleo conuenit, quod
pro: sus uentrem non calefaciat. periculum
nāq; sit cibos deterius concoquere. reddiq;
humorem aliquem ex ipsis semicoctū, per
turbariq; etiā caput, subuerūtq; stomachum
ideo nardino unguēto perfundere uērem
congruit citra frictionem.

De incōctiōne, indigestioneq;

Quot modis fiat incōcoctio, & quo mō
uarijs modis instare cōueniat, atq; adeo ob
listere ex hac, ingruentibus corpori detri
mentis, postea cum de alui loquemur lan
goribus, differemus. Nunc autem dictū ne
cessarium uidetur quo pacto casibus urgē
tibus obsistendum. ructu igiī significante,
grauitateq; circa hypochondrium existēte,
et perinde diducta quadam ferendi difficul
tate, ac egerendi in corpus uniuersum. Nō
est torpendum quin ad uomitum peruenia
mus tepidā bibēdo plurimā, cōpellēdus est
uarijs

varijs modis cibos egerere. nam manendo
& tortiones, et dolores, & grauitatis ponde
ra capitis, & distillationes gignūt, est etiam
ubi causa febribus exurgit, quod si quis nas
turam ad uomendū difficilem habeat, uel a
lia de causa uomere prohibetur, allaboret
quoquo modo demittere cibum, ac ex hy
pochondrijs educatione. Præterea stando
inclinatio, nam id ad cōcoctio
nem agit, si quicq̄ aliud, in mediāq; i ea figuras
custodiat seruata proclinatione. Iuges enim
cōuersiones spiritus generāt, spiritus porro
desiicit materiam, quod si casus non cedat,
sed permaneat pomis, & cydonijs, cōcoqui
bilio xypuro preparato detur quantū sit cō
chliariū, si quis frigidam aquā potare con
sueuerit, sitimq; sentiat. non fuerit incōmo
dum repente frigidæ aquæ acetabulū epos
tare subito nāq; ea aq̄ ore uentris roborato
extrudit in aluū. nardino autem unguento
ueter est perūguendus, hypochōdrijsq; pres
souēdæ, & ungēda extrema, sub ducta aluo
eat ambulatū otiose iter faciendo, ut quatiā
tur modo, qui ex incoctione ad caput uapo
res penetrarūt, postea uolētis actionib; ab
stinēdū, subeat inde lauacrū, & unctio ex
oleo dulci Vitis autem est præpositio absin
thij, nutrimentū quod uescendū exhibebit

fit bene administratū, & moderatū. assumatur aliquid, quod aluo conferat, ut echinus cancer, inde holera. beta agresis. malua. parū diluatur uinū. at calidū, in cæteris sit parcus, ut actæ escæ. bellariorū. mellitorum, & dulcescentis fructus. nam hmōi omnia difficulter digerūtur, hinc sōnus imperturbatus subitur.

De crapula. Philumeni.

Ex uino factas incoctiōnes, quas crapulas uocant, fere eodem modo curaueris cogendo ipsos euomere ex aqua tepida, uel iubeatur in cubili quiescere, & somno tumultum sedet, & si quis frigidæ potioni fuerit assuetus, soluat stomachū, & uentrem. dandū autem ei per interualla absorbendū. poterit inquam sinceræ puræ frigidæ cyathos binos, uel ternos, consistente autem tumultu cibos exhibebimus boni succi, & impēsius refrigerātes, potus sit perexiguus, uinū albū & tenue dilutū aqua. optimū in his post la-uacrum absinthati uini potio.

De æqualibus distemperamentis, Galeni.

Cum hætenus a primis incunabulis ad extremā usq; senectutem hominis tradiderimus, quo pacto optime constructus homo sanitatem possit custodire. Nos iā cōmonet tēpus

tempus, & litterarū multitudo, ut ad corpo-
ra deueniamus, quæ naturā sortita sūt mor-
bosam. Binę igitur sunt corpore improbæ,
uitiosæq; compages. quædam enim ipsarū
equaliter habentes cūctas mixtas corporis
primas partium consimilium dictas partis
Quædam uero inęquales. equaliter autem
uocant, cum in aliquam distemperatiā uersæ
fuerint, cunctę simul animalis partes frigidiores,
q̄ conueniat, uel calidiores, uel aridiores,
uel humidiores effectę, perq; aliquā cō-
iugatiōem, calidiores quidem, & aridiores
alię autem humidiores, & frigidiores. alię
porro calidiores, & humidiores. at alię fris-
gidiores, & aridiores. Inimvero iuxta istru-
mentalium partium cōpositionem. alię quidem
equaliter. alię aut inęqualiter constāt. Inues-
mur nāq; aliquos, qui aliuū habeāt frigidā,
caput autē calidū. alios uero, quibus caput
quidē frigidum. aliu⁹ uero sit calida. p̄specti
quoq; sunt uentres per accidens perpetuo
biliosi, neq; tamen natura calidi. quāuis nō
essent frigidi, ita etiam caput, iecurq; & splē,
& omne aliud membrę in alterius prolabit
distemperatiā.

De sano corpore

Sanum igitur corpus est, quod ex genitura
M 2 tēperatum

temperatū simplicib⁹, primisq; partibus est
cōmensurabile. ex his sibi coherentib⁹ mē-
bris. Sanū autem ut nunc est corpus. quod
in presentia sanū, nempe quoad bene ualet
temperatū & cōmensurabile. non utiq; op-
tima temperie. & cōmensurabili. sed sua. Ip-
sius autem simpliciter sani corporis usque
quaq; tale temperatū. & cōmensurabile est.
ut fere ab optima non differat cōstitutione.

De morboſo corpore.

Insalubre uero siplr
est corp⁹
qd' ab ipō
ortu natu
rē, uel i cō
similibus
partibus
malā has
bet tēpera
turā uli in
strumētā
rijs cōmo
derationē,
uel utrūq;
uitium

Morboſum est corp⁹ quod ex genitura,
aut distemperatū similibus partibus est, aut
incōmensurabile instrumentis. aut utroque
immoderatū. morboſū nūc est corpus egro
tans. quo tempore eo modo esse dicit. Non
dubiū autem quin quatenus esse morboſū
dicitur. aut distemperatū si partiū similitudi
ne, aut immoderatū instrumentis, uel utrū
q;. atq; adeo omnifariā. morboſū est, quod
ex genitura. aut distemperatū est simplicib⁹
& primis partibus cunctis. uel quibusdam
uel clarissimis. uel etiā instrumētibus im-
moderatū similiter. & his omnibus. uel alijs
quibus. uel clarissimis, uel etiā instrumentis
talibus incōmensurabile. ita multum mor-
boſum est corpus. quod a morboſo non
multū distat neutiq; in medio. ac inter utrū
q; constitutum.

De Corpore neutro.

Corpus neutrū tribus dicitur modis. uno
cū nullam extremam affectionū participat.
altero cum utranq; tercio cum modo hanc
modo illam. In prima quidem significatio
ne neutrū erit corpus, quod ad unguē me-
dium est inter sanissimū corpus. & egrotissi-
mū, hocq; simpliciter tale, quod ex gēitura
eo fuerit modo instructū, quod uero ut nūc
quod inquā in præsenti tempore medium
propemodū est inter sua uissimū corpus, &
morbolissimū. ipsius porro quod simplici-
ter unum est quod perpetuo. ita quod per
omnem ætatem tale permanet. alterū quod
ita ut plurimum, quodq; aliquas admittit
mutationes. iuxta secundū significatū neu-
trum erit corpus, quod simul cōtrarias par-
ticipet affectiōes ex genitura ipsa aut ī parte
una, aut in duabus differētibus, in una qdē
uel iuxta alteram oppositiōē temperatū sit
efficientibus qualitatibus, uel iuxta utraq;
quidem, sed circa affiātionem, uel magnitu-
dinem, uel numerū partiū, uel positionem
aberrātem, uel contra. correctū quidem in
his omnibus, uel quibusdam. in tēperamen-
to autem aberratū, in partibus autem diffe-
rentibus, & per omnes oppositiōes potest
aliquid contrariarū participare affectionū,

Quoniā
uero &
neutrum
corp⁹ tris-
pliciter
dicebat, us-
nū qdē qd'
neutr⁹ es-
rat extre-
mē disposi-
tiōis parti-
ceps, aliud
autē quos-
niā utrius-
q; aliud
quoniā ali-
quādo hui⁹
⁹, aliquādo
uero illius

& usquequaque id per omnes quidem ætates
simile permanere, ut multum quodque aliquatenus
permutari potest, tamen si eorum quæ
nunc neutrum est corpus in secunda significatio-
ne, uel circa partem unam, uel alia quidem
habens sana, alia uero morbosa ei euenien-
tium, uel circa differentes partes, ut cum quis
iecur habuerit temperatum, at minus quam con-
ueniat, uel contra. In tertia uero significa-
tione neutrum est corpus aliquando quidem sanum
aliquando autem ægrotum in parte aliqua,
quemadmodum contingit pueris quidem ali-
quibus ut sani sint, adolescentibus autem ut
ægrotent, uel contra. at uno tempore ita neutrum
omnino esse non datur. ample autem datur
nec nos latet nunc bifariam dici. igitur sanum,
& ægrotum, & neutrum corpus multis dicitur
modis, & cuiusmodi sit satis, definitum est.
Nunc autem dicendum nobis de signis ex-
stimamus.

De signis sanorum.

Sana quidem sunt. quæ præsentem indicant
sanitatem, & futuram prætendunt, & præter-
itam commemorant, morbosa uero. quæ præ-
sentem indicant morbum, & præteritum refer-
runt. eodem modo etiam neutra. Vocantur
autem a ueteribus medicis hæc omnia signa
prognostica, cura præsentium, futurorumque
magna

magna habēda, nō ita præteritorūq; cogni-
 tio, igitur quæ euenit eis, ab ipsorū essentia
 animo uoluptanda est. & quæ necessario cō-
 sequūtur, & quæ cū alijs obueniāt, quæ pro-
 prie accidentia solemus appellare ab ipsa es-
 sentia, eorū quæ in optima cōstitutione me-
 diocritate similiū partiū in caliditate, et frigi-
 ditate, & ariditate, & humiditate. instrumen-
 taliū uero in quantitate, & qualitate cōposi-
 torū, & præterea effiētionē, & positione par-
 tium ipsius, & totius instrumenti. ab eis autē
 quæ necessario cōsequūtur. similitum q̄dem
 partiū membrīs, ueluti ad tactū in duritie,
 & mollicie. actionem autem perfectio, quā
 ipsorū uirtutē appellamus, ad uisū spectātia
 color præstans, & moderatio, quæ in leuita-
 te, & densitate est. quæ uero instrumentalia
 cōsequūtur imoderatione, & pulchritudine
 totius corporis instrumentorū. Item uirtute
 actionū in ipsis existentū. Optimæ igitē cor-
 poris constitutionis signa ad cognitionem
 perducentia hæc sunt at ab ipsa deficientiū,
 sed etiam sanorū quædā intēperamento simi-
 liū partiū aberrāt, exiguumq; erratum est.
 Quædā uero in ea, quæ instrumentaliū pa-
 rī, et uel omniū, uel quorundā, uel p̄ utrūq;
 Genera autem errorū eadem cum ijs, quæ
 uirtutem ipsorū cōplectuntur. tēperamentū

quidem in eis, quæ similiū partiu sunt. Not
merus autem & magnitudo. & effectio. in
instrumetalibus amborū autem cōmune est
unio, quam uocant ipsorū continuantiam.

Sūt uero
earū q̄ttu
or uniuers
se dn̄e, q
uoniā nō
nullę earū
p̄cipia
existunt c̄
Gaſ de ars
te medic

Quot partium differentie sint.
Præcipue sunt partes, cerebrū. cor, iecur,
& testes. ab illis fiunt, eisq; se suggerūt dorsi,
medulla cerebro, cordi arteriæ, uenę iecori,
seminalia uasa testibus. Quę per sese admittunt
frant, chondrus. os. uertebra. cartillago, glā
dula. pingue, caro simplex. cæteræ omnes
partes cōmunem ex his habent administrat
tionem arteriarū, & uenarū. capilloꝝ autē
& unguiū nulla est administratio. sed solus
ortus, atq; hæ sūt partiu corporis differentie.

De Cerebri signis.

Signa temperamenti cuiuslibet memora
buntur, ut a capite ordiamur. Sunt autem
genera quinque ipsius cognitioni agnata, ut
num quidem totius capitis affectio, secundū
autem sensiliū actionū, uirtus & uitiū. Tert
tium uero agendorum. quartū porro prin
cipalium, & quintum naturalium. At in his
omnibus aliud genus extrinsecus adueniē
tium alteratio. Vniuersi ergo capitis affectio
est ex magnitudine, & figura ipsius capi
tis & capillis,

De Capite

Exiguum

Exiguū igitur caput improbi cerebri cō- Paruū igitur caput
structionis peculiare signum est, magnum uero caput
autem non necesse est bonę cōstructionis li- uitiosę cō-
gnū. nam si per robur sit loci ambientis po- stitutionis
testatis materiā multam & utilem pducētis cerebri p-
egregiū signum est. sin autem ob materię so- prium est
lam multitudinē non bonū. Quare diffiniēs indicium.
da figura est eis, quę in ipso cognata sunt. Galde ars
Figura igitur si cōcinna. semper enim hoc te medic.
signum bonū est. & si alia ossa bene dispos- Cap.ii.
sita sint, & si neruosū ipsi omne bene coalu-
it, & ualidū est. sua uero capitis figura circū
in uergēs humeris ante, & pone æque. at ob
longa quasi ipsam prudētem ante, & pone
dicas, at de capite suo loco, sicut de tota cor-
poris compage loquemur, ubi de corporis
bonis & malis scribemus.

De principalibus actionibus.

Principalium actionū uirtus, & uitiū ut
depræhēdatur ab eodem sit principio. sunt
autem principales actiōes a principio factę
solo. Astutia igitur tenuiū partium essentię
cerebri depræhensio est. Intelligentiæ uero
tarditas crassarū partium, facilitas ingenij fa-
cilem impressionem & memoria permanen-
tiam significat, contra, difficultas capiendi
& ruditas difficilem impressionem, sicut ob-
liuio. diffluxum, & mutabilitas quidem cas-

Siquidem
cerebrum
fortiat̄ boꝝ
nā q̄ttuor
primar̄e q̄
ualitatū tē
peraturā,
oīa quē di
ximꝰ habe
bit modes
rata et ex
cremēta

quē usꝰ p
alatū, uel
aures, uel
nares, uel
oculos pu
rgāt. Gal

calorem permanentia frigiditatem.
Temperati cerebri temperamē
ti depræhensiones

Cerebrum igitur temperatum mediocri
ter habet in actiōibus animalibus, & redun
dantijs quæcunq; per palatum, uel aures, uel
nares purgantur non offendunt ab extrom
sus adueniētibus, quæ calefaciunt, & refriger
rant, & arefaciunt, & humectant, talibus cal
pitis pili infantibus subruffi. pueris autē sub
flauī, uiris flauī inde crispescunt, nec satis fa
cile caluescunt, atq; hæc in locis temperatis
intelligenda.

Calidioris cerebri signa

Si calidius fuerit cerebrum, cuncta circa
caput rubra, & calidiora erunt, & in oculis
percipiunt̄. Capilli his genitis repente in cal
pitate exoriuntur, quod si multo calidiores tē
peratis sint nigri, & multi, & crispī, & duri,
& multum quidem primo rutili idē nigres
cunt. procedēte autem tempore caluescunt
superfluitates autem in palato. & naribus,
oculis, & auribus, paucae, & mollis, flaccidæ,
q̄ sunt cum sine mēda bene ualent. Implet
autem præcipue caput cum sine obseruati
one uitam ducunt, grauanturq; ad uictum
ingerentibus escis, & potionibus calidis, &
doribusq; omnibus incidentibus, & adhuc
magis,

magis, nisi sola fuerit natura caliditas. Cæ-
terum etiã humidum cerebrum, hmõĩ tem-
peramēta breui somno, nec profundo sunt
contenta.

Frigidĩ cerebri deprehensiones.

Redundantias plures hi in suis habent ef-
fluxibus. capilli ipsi sunt recti, & rufi, & fran-
tes, & diu postq̃ geniti euadunt tenues, &
sine nutrimento primum, facileq; a refrige-
rantibus causis offendunt, & per idem tem-
pus offenduntur a disillationibus, & obsti-
patiõibus narium capiuntur, quorum a ca-
lore non læditur caput, neq; usq; rubor ap-
paret. in oculis uenæ non uident, magisq;
lomiculosi sũt.

Aridioris cerebri signa.

Sine superfluitatibus in affluxibus, & in
sensibus magna cõiectura huius tēperamēti
Sunt autem uigilacissimi, & capillos habēt
ualidos, & cito euadunt geniti crispi, postq̃
q̃ recti, celeriterq; caluescunt.

Humidi cerebri signa

Quod si capiti affuerit humiditas. capilli
simplices, neq; prorsus caluescunt, & sensus
caliginosi sunt, et superfluitatum multitudo
somniaq; multi, & profundi, ipsæ quidē sim-
plices distēperantiæ.

Calidi, & humidi cerebri signa,

Si

Si caliditati accedat humiditas, excedens
tibus ambobus breuis quædam si fuerit tē-
peries, color bonus adest, & caliditas, & in
oculis uenæ magnæ, et superfluitates plures
mediocriter flaccidæ, & capilli recti, & sub-
flauī, nec facile caluescunt. Implētur autem
& grauantur capita calescentium cum plu-
rima humiditas, et caliditas accedit. morbo
sum his caput, & superfluis repletum, facile
q̄ ab humectantibus, & calefacientibus of-
fenditur. Auster ipsis semper infestissimus
pulcherrime autem degunt sub boreis uen-
tis. at multum uigilare non queunt. somno
se se uersant. undosi pariter sunt & uigilaces
imaginum insomnijs sunt multar. uitiōes
habent caliginosas, et sensus non satis habēt
integros, quod si alterum superarit tempe-
ramentum. tum magis ista deprehendunt.

Calidi & aridi cerebri signa.

Sunt minime redundantes, et sensibus in-
tegrī, & minime somniculosi, citoq̄ calues-
cunt. primus itaq̄ ortus capillorum celerri-
mus est, & bene coalescens, nigri capilli, crispī
spīq̄ sunt & calidi caput lambunt rufi etiā
ad tempora usq̄ pubertatis.

Frigidi, & aridis cerebris signa.

Frigidū & aridū efficit ipsum caput tēpe-
ramentū quātum in ipso est. alteratur enim
aliquando

aliquando per sese ex in toto corpore huius
morum temperamento. cōfestim autem non
huiusmodi temperamenta citra lētionem in
oculis prominentes non habent uenas. at a
frigidis causis haud quā difficulter lēdun
tur. ideo etiam inæqualiter sani sunt. tales
quandoq; enim capita habent inanissima,
affluxibusq; sunt minime redundantes. ali
quando autē distillationibus, et narium ob
supationibus parūis de causis capiuntur, at
sensus quidem ipsis in iuuentute quidē inte
gri sunt, & illæsi prorsus. at progredientes
cito deflorescūt (ut paucis colligam) confes
tim senescūt. ideo etiā cito canescūt cap illi,
parūq; procedūt sine nutrimento, & flauo,
procedente etate frigiditate in ipsis plus do
mināte. q̄ ariditate, hi parū caluescūt. si autē
ariditas dominetur, paulatim caluescūt.

Frigidi, & humidi cerebri signa.

Humida & frigida temperamēta cerebri
sopitis efficiūt somnulētos, et malos sēsibus,
& superfluentes frigore effectos, plenū sup
fluitatibus caput distillationibus, et obstipa
tionibus nariū obnoxios. hi neutiq; caluesc
cunt. Ventris natura aridioris des
præhensiones.

Si sites repentinæ fiant, et paucis ipsis suf
ficiat potus, & multo grauē, & fluctuationib
bus

bus teneantur si ipsi supernatet redūdans
edulijsq; gaudeāt aridioribus.

Calidioris uentris depræhēsiōes.

Calidior uenter concoquit multo meli
que dura & difficulter alterabilia. gaudetq;
calidis edulijs, & potibus, neq; a frigidis of
fendūtur usu moderato, non fert diu quod
ei extrinsecus accidit.

Humidi uentris depræhēsiōes.

Neutiq; tales sitibūdi euadūt, multamq;
humiditatem sine molestia ferūt, esculētisq;
gaudent humidioribus.

Frigidi uentris depræhēsiōes.

Frigidus
uero natu
ra uētricu
l^o, ad appe
tendū qdē
plurimū
uiget, ad
cōcoquē
dū aut mi
nime, tales
p̄fertim ei
bos q; frigi
di sunt, &
nō facile al
teratiōem
suscipiunt

Frigidior natura uenter ad appetēdum
bonus. at ad concoquendū non idoneus p̄
fertim, quæcūq; difficulter alterabilia, & fri
gida edulia sūt, acescit multū in ipso, ideo ad
cuti est appetit^o, & gaudet quidem frigidis,
at facile offēditur, cum utitur immoderatis
ita etiam in extrinsec^o ei accidētibus frigidis,
diu tolerare eorū consuetudinē non potest,
quæ igitur per egritudinē in uentrem consi
stūt distemperantiæ, hoc differūt ab agnatis
quod cōtraria concupiscūt nō similia, quē
admodū qui humores sūt agnati. Si ergo
concoquit recte, temperatus est uenter. si aut
non concoquit, nō prorsus distemperatus,
at si nidorosos & fumidos efficit ructus, im
moderatus

immoderatus ei, et ignitus est calor. Sin autē
acidū, contra. Ita autem etiam difficilem est
sectū habentia bene concoquentiū, immo
deratū habent calidum, sin non concoquat
imbecillū est calor. Cōsiderare autem oportet
non ob aliquē humorē aliunde in uētrē
influentem, quod in ipsum collabatur. ab hu-
moribus nāq; pituitosis acuti adueniūt. Bis-
liosis autem nidorosi, uel alia quapiā quali-
tate sunt insignes. Cōmunes autem concis-
dentię omniū redundantium in uentre humo-
rum contraria, at si fundū uentris impleant
humores. innatant uomentibus in cor; tu-
nicis ipsius uentris inanibus, nauseis frustra
spargunt, uomitu neutiq; exeuntibus, sed ibi-
dem manentibus.

Pulmonis depræhensiones.

Non solū autem alius sitibūdos, & sine
siti efficit, & frigidi, & calidi potus appetens
tes, sed etiam quæ ad thoraca sunt interna,
cor & pulmo. Ceteri qui ob horum calidis-
tatē sitiunt spirant plus, nec non plus spiritu
intumescūt, et diu sētiunt in thorace asthma
non quæadmodum qui in uentre, & hypochon-
drijs, nempe bibentes nō statim cessāt,
& frigidus potus sicut sitim potius ipsorum
q̄ multo calidior. Refrigerat autē ipsos etiā
frigidus aer inspiratus, neq; exinaniens in
uētre

tuentre sitim, Ita refrigerati thorace a frigida
sufflatiōe sensibilibiter leuātur, idq; magnum
signum est in pulmone frigiditatis, ut in spi
ratiōe frigidi sētione manifestā recreationē
ac refrigerationē. ita calor eis amicus. Ceter
rum pituitosas superfluitates tussiendo ex
puunt, Pulmonis autem frigiditates immō
sæ sunt puræ cum pituita, sicut etiam humi
ditates non clarā & fractā efficiunt uocem
Incurrit autē ipsis redūndātia maior & acu
tior proloqui nitentibus.

Cordis calidioris deprehensiōes
ac signa.

Magnitudo respirationis & pulsabilis ue
næ celeritas densitasq; est, audacia, et ad obe
unda negotia inpigra euigilantia. Si autem
plus accesserit caliditatis acuta animositas
& furiosa audacia euadit. Est autem etiam
pilosus ipsis thorax presertim pectus, & quæ
ad hypochondrium thoraci proxima, ut plu
rimum totumq; corpus calidum in calido
sit corde, nisi uexhementer, quæ ad iecur ten
dunt aduersentur, & thoracis latitudo cali
ditatis deprehensio est, nisi hinc plurimum
ipsum cerebrum aduersetur.

Frigida cordis signa.

Pulsus minores moderatis non utiq; ne
cessario tardiores, uel rariores natura, nāq; hi
sunt

sunt meticulosi et inertes, et non fidentes mi-
nimeq; audētes, pectusq; ipsis est tenuium
pilorum.

Aridioris cordis signa.

Pulsus asperi, animus non expeditus, sed
agrestis, & impacatus, ut multa, ita totū cor-
pus aridius est, nisi quæ ad iecur sunt aduer-
sentur. Humidioris cordis signa.

Pulsus molles, mos mobilis. facile in irā
proruens, & placabilis totūq; corpus humi-
dius. nisi hepar occurrat.

Calidi & aridi cordis signa.

Pulsus asperi, & magni, & celeres, & dēsi,
& respirations magnæ, ac celeres & densæ,
& multo magis in celeritatem erumpūt, &
densitatem non pariter iuxta cordis propor-
tionem aucto thorace. Hi autem omnium
in pectore pilosissimi, nec non in hypochon-
drijs. in tractandis negotijs prompti & furi-
& implacabiles.

Calidi & humidī cordis signa

Si autem humiditas domineatur cū calis-
sitate, pilosiores hi q̄ qui dīcī. expediti autē
in aētionēs nihilo minus nisi quod non ita
iplis barbarus est aīus, sed in iram dūtaxat
proni, at pulsus molles ac magni & celeres
& densi.

N Frigidi

Frigidi & humidī cordis signa.
Pulsus molles. mos autē minime audēs,
ac timid⁹, & iners, hi tenues ī pectore habēt
pilos, & neutiq̄ furiosi sunt, neq̄ enim in irā
proni, quæ uero ad thoracem & uniuersū
corpus, ut quæ prius sunt definienda.

Frigidi & aridi cordis signa
Pulsus duri hi minus omnibus iracundi
sunt impulsī, irritatiq̄ in irā, eam cohibēt &
compescunt. nullos in pectore pilos habēt
prorsus. Iecoris calidi depræhensiones.

Latæ uenæ. flaua bilis. multa in tempore
puberatis etiā atra. calidior ipsis est sanguis,
& ob hoc etiam corp⁹ uniuersū, nisi ad cor
obsistat densitas ad hypochondriū & uentū.

Frigidioris iecoris signa.
Angustix uenarū pituita multa & sanguis
frigidior & totus corp⁹ habitus frigidior
nisi cor incalescat. tenues hispili hypochondria
& uenter.

Aridi hepatis depræhensiones.
Sanguis crassior, et paucus uenę durę, et
totus corporis habitus aridior.

Humidioris iecoris depræhensiones.
Sanguis multus, & humidus, uenæ autē
molliores, ita uniuersum quoq̄ corpus, nisi
quæ sunt ad cor obsistant.

Calidi, & aridi iecoris signa.
Pilosissimū

Pilosissimū hypochondriū sanguis cras-
sior, & paucior, amara cholera multa impu-
bertate, etiam atra uenarū latitudo. & duris-
sies, ita etiam uniuersū corp⁹ aridum & cas-
lidum. Calidum enim ī corde erecta supers-
rare potest ex hepate exurgente frigiditate.
quē admodū frigiditas cordis ex iecore erū-
pentem caliditate potest superare. at iecoris
ariditatem nequit cor humidius in cōtrariū
cōmutare. non dubiū igitur quin ad idem
cōcurrant amborū tēperamēta, totū integrē
corpus illis digerāt.

Calidi & humidi hepatis signa.

Minus igitur calidum & humidū habēs
iecur, quæ sunt ad hypochondriū efficit pis-
losa, sed plurimū sanguinem, & uenas ingē-
tes tales habent, & habitum humidū & calī-
dū, nisi quæ sunt ad cor aduersentur. quod
si plus ambabus qualitatibus conuerterit
ab eo quod per naturā est, certo capitur tas-
tidis, & perniciosorū humorum ægritudi-
nibus, idq; adhuc impensius si magis larga
fuerit hūiditas, sed pauca caliditas, at si pau-
ca humiditas, plurima uero caliditas neutris
q̄ mali humores gignūtur.

Frigidi & humidi hepatis signa.

Absq; pilis habet hypochondriū sāguinē
uero efficit magis pituitosū cum uenarum

angustiis, & uniuersum corpus frigidius et
humidius, nisi a corde in contraria transie
ratur. Frigidi & aridi iecoris signa.

Frigidum autem pariter & aridum iecur
paucum habet sanguinem et corpus totum
frigidius, hypochondrium tenue, nisi hæc
cor superauerit.

Testiculorum temperamenti des
præhensiones.

Calidum testiculorū temperamentū libe
dinum est, maresq; gignit, partesq; genita
les cito densescunt, & cuncta circū medio
criter. frigida uero contra, ac humidū quod
temperamentū multi feminis est, & eiusdem
humidi. Aridum autē pauci feminis, & me
diocriter densum semen, calidum uero & me
aridum crassissimi feminis est, & procreans
celerrimeq; ad coitū animal excitatur. tales
in partibus genitalibus densescunt, & circū
omnia superne quidem ad umbilici usq; lo
ca. inferne uero ad medios usq; coxēdices
atq; coxas. huius temperamenti uis irruit mul
tum in uenerem, cito satiatur, & si cogatur
offendit. Humiditate autem cum caliditate
si conueniat, minus pilosi sunt at multi femi
nis, ne uic magis alijs appetētes & cum mi
nore detrimento sæpius uenereis rebus im
plicantur, quod si satis caliditas cū humiditate

tate coacta fuerit potius offendi putantur
si a uenere abstineant, si uero humidi & frigi-
di temperamenti sint testiculi. tenuous sunt
circum pili seroq; & tarde in uerem sumunt
principium & coeunt, neq; enim multum in-
uenerē comouentur. aquosū uero & tenue
erit seminiū. est et sterile, aut foeminas gignit
Aridi autem & frigidi temperamēti similes
fere iam dictis sunt. at crassius ipsis seminiū
et perexiguū. quicumq; plurimū depressū
torum lumbū cum testiculis, & tanq̄ inualis
di hi potentia sunt, qui autem correptū ha-
bent lumbum cum testiculis, & quasi cōfiri-
ctum, ut plurimum sunt uiribus ualidiores
eac; ex cunctis potest animalibus capi con-
iectura.

Calidioris temperamenti medicamē.

Cum in calidis distemperamenti bilio-
sa redundat superfluitas, animaduertendū
est. Primum sursum uersū meat in ipsis bili-
osum cum separationibus nempe ad super-
riorem uentrem insurgendo, dehorum nā
q; cedendo nihil conuenit adhibere. at cum
sursum uersus fertur, uomitionibus est ex-
hauriendum, pota tepida aqua. Si difficultē
euomatur uinum dulce cum tepida des po-
tandum aqua, atq; ita uoment. meliusq; sit
iplos exerceri nō ut sit celere & ualidum ex-
ercitium,

N ;

exercitium, sed otiosius & mollius. Aliqui
autem calidi prorsus non utuntur exercitijs
sed satis deambulatio illis est, & lauacrum
ablutis oleo mollibus manibus, hi etiã post
cibum lauacris student, & aliqui ipsorum
crassescunt in huiusmodi uictu. uinũ his ac-
comodatũ aqua dilutum albũ & tenuẽ,
nam rutilum & calidum, & admodum uer-
tus maxime his aduersatur contrariumq; e-
st. Inspecere conuenit in omnibus post cibum
lotis, ne secur languescat. hi namq; offendit-
tur q̄ maxime dici possit si post cibum lau-
tur, qui uero cum ariditate calidi sunt, esse
maxie ī adolescẽtia humido uictu, tũ escule-
tis tũ lauacris, utq; a ualidis etiã abstineant
exercitijs ac multis, quare per æstare citius
abluantur, & post cibum rursus secundo lo-
co nisi aliquod intestinum oblãguescat hos
adiuuabit, nisi potio frigida impediat. Ma-
xime autem q̄ dici possit temperamentis ar-
ridis res uenerex aduersantur. Parcendum
autem ipsis præsertim per æstũ a laboribus
quoq; & uigilijs necnon curis, celeribusq;
cunctis motibus, Furiati autem biliosi con-
flagrant, & in acutas incidunt febres, con-
deranda uero quãtitas auersionis & caloris
augmẽtũ, iuxta pportionẽ uictus, tũ refrige-
rans tũ etiã humectans augendus accumu-
landusq;

lādūq; est. Frigide distēperātię medicamē.

At quicunq; sunt natura frigidiores, mē-
diocriter uero aridi & humidi minus sunt
mali ad sanitatem roburq; corporis. Susci-
tanda igitur & roborāda ipsorum caliditas
at in humectatione & ariditate totius uic-
medium deligendum est.

Humidæ distemperan-
cię, directio.

Humidæ uero naturę in etate puerili flu-
xibilibus & repletorū capiuntur ægritudi-
nibus, & præterea tabidis, egent itaq; exer-
citijs pluribus, & integra in uentre cōcocti-
one, nam quæcunq; in eo corrumpūtur nu-
trimenta ægritudinum tabescentium fiunt
causa uniuerso corpori. Ideo ante cibum hi
loti & sua sponte calentibus aquis utendo
plurimum adiuuantur. Intentio namq; in
ipsis ē ipsas corporis partes humidas custo-
dire. Id commune est omni temperamento
Si autem fuerit contrarium hoc est aridum
cito i senectutem omnium animalium cor-
poris semper humidum custodiri Philippi
sophistæ ostendit oratio qua pronuntiat se
facturum immortalem, non dubium certe
quin longissimi sit futurus temporis qui nū-
q̄ exarescat. Verum humido uictu superflu-
itates, et multitudinem humorum generāte
difficile est æqualem mensurā obtinere, ut

non ægritudinibus capiare, ac ne cito con-
senescat, quanto enim temperamento sunt
optimi omnium, ita sunt qui longissimi qui
humidissimi, tãto etiam magis alijs ualent
cum corpus fuerit in temperamento retem-
tum. quemadmodum etiam ualidissimi ad
extremam usq; senectutem sunt omnium q
in eadem sint ætate cõstituti. Ob hoc laudat
ab omnibus propemodum medicis ac phi-
losophis quicumq; corporis integre cognou-
erunt elementa hoc temperamentũ. nẽpe
etiam solum quibusdam uisum est naturale
esse melius siquidem alijs succedente tẽpore
est cum a principio sit deterius, & perinde
qui in eo corpus suum constituerit p̃nosse
conuenit. ut ante cibum sese exerceat utatq;
lauacris cibisq; idoneis, nec non pluribus ex-
cretiõibus per urinam & uentrẽ. nec quicq;
prohibet quominus utatur, quandoq; pitu-
itæ purgatione purgationib; q; tempestiuis
bonumq; succum gignentibus succis præ-
cunctis uinoque quod potu urinam moue-
at deiciatque.

Aridæ distemperantię medicamen-
tum Lauacrum aridis temperamenti omni-
bus corporis accommodatissimũ. Temper-
rata autem sit & dulcissima aqua, ac si bis et
ter in die lauentur magis profuerit & unis
ueris

uniuersus porro uictus madefaciens fiat. ab
sit labor & cura, uigilijsq; abstineat

Calidæ et aridæ distem perantię
medicamen.

Cum ariditate distemperantia uarijs sub
ducitur curis. non insuauis pariter refrige
rantium usus est, nam iuxta aridas affectio
nes non ad uentrem modo accedentia, sed
etiam ad uniuersum gracile corpus, hume
ctiora esse.

Humidæ & calidæ distemperan
tię medicamen.

Humidæ distemperantię quæ cum calis
ditate sit acerbescentium eduliorum usus p
utilis. Sint autem etiam hæc citra calorem
austera, potus quoq; frigidus ipsis est accō
modatissimus.

Humidæ & frigidę distemperan
tię medicamen.

Inter frigidam humidamq; distemperan
tiã optima sũt medicamina acuta uniuerſa
& calida. misceantur etiam ipsis acria, citra
euidetem refrigerationem. optima uero his
medicamina, exiguus potus, sitq; uinum ua
lide calefaciẽs & acerbescens, ut sit puetustũ
eadem in pportione extrinsecus adhibeant

N s que

quæ fuerint opportuna.

Frigidæ & aridæ distemperantię
medicamē domināte

frigiditate.

Cum frigiditas ut humiditatem. ita ariditatem superat, pernicioſa ſūt admodum temperamenta, præcipueq; hæ effluentijs

bus capiunt ægritudinibus. Iuuar autē ipsos non ablutio pluraq; exerci-

citia uictusq; attenuās

et unctiōes medi-

ocriter cale-

faciētes.

Τ Ε Λ Ο Σ

ARISTOTELIS PROBLEMAT A
QVAE AD TOTVM CORP
pus pertinent

Vam ob causã cū
corp^o assidue fluat,
deflux^oq; ab excres
mētis proficiscatur,
leuari nō potest, nisi
si exudet. An quia
non satis secerni sic
pōt, diutius tamen
secernit. Cū enim

ex humore mutatur in aera, plus certe ori
tur ex minori. Plus nãq; quod secernitur est
Quare tempore ampliori necesse est.

Sed cur ita fiat. An quia foraminibus lōs
ge angustioribus effluit. Pars enim humo
ris lenta, glutinosaq; ut excerni permista cū
liquida potest, ita cum spiritu nequit, quæ
quidem res maxime infestat. Quapropter
uomit^{us} magis, quã sudores leuare queunt
Quoniam in partem illam lentam secū edu
cunt. ut qui crassiores corpulentioresq; sint
An etiam q; locus, qui partem humoris lē
tam, glutinosamq; continet, semotus a car
ne est. Ventri autem in propinquo manet.
Aut

Aut enim in eo, aut in uicino lentum illud
contrahit Vnde fit, ut aliter educi uix possit

Quam ob causam frictiones carnem au-
geant. An quia uim præcipuam obtinent
augēdi. ea que nostro in corpore calida hab-
emus. molem quidem adipiscitur ampli-
orem, quod assidue ipsum in motu est sursum
q̄ effertur, et in spiritum humores extenuat
intestinos. quæ certe fieri in perfricando uis-
demus. quare ubi usus defuit perfricando, cor-
pus decrescit, atq̄ minuitur. An ita fieri pos-
sit. ut uel per alimentum auctior caro red-
datur, concalescendi. s. beneficio. Calidum
enim omne humoris detrahens est, alimenta
autem, quod in carnem digeritur, hu-
midum est, plus quoq̄ alimenti caro ex laxi-
tate sibi admittit. Quippe quæ laxior est.
capiosius capere instar spongiæ possit. Fric-
tio autem nimium carnem relaxat, & spiri-
tibus reddit opportuniorem, & prohibet
quo minus inutiles coitiones in corpore co-
trahantur, quæ si absunt. tabes nulla co-
sequitur, uitiosum enim illud ieiunium, corporis et
tabes nasci ex materia solet, quæ inutilis co-
gesta est. Quod si caro spiratior, laxior, atq̄
æquabilior sit, molem capiat ampliorem &
sentaneum est. Nam & alimenti capatior &
excrementorum secernentior redditur

Quam

Quam ob causam ubi perfriximus, eodē a calore uehementius urimur, atq; dolemus. Vtrum q; caro sua densitate calorē interrūpentē coerces, quare plūbum calidius, quā lana est. An quia calorīs transitio per uim agitur, quoniam corpus strictum a frigore constat.

Cur siccæ fricationes carnis soliditatem moliantur. An quia caro per frictione recalescit, humor consumitur. Adde q; caro per fricata densatur. Quæ autem frictionem attritumq; pleniorē experiuntur, omnia maiorem in modum densari, reddiq; solida consueuerunt, quod multis in rebus plane intelligi potest. Nam & farina, & terra & reliqua generis eiusdem, si aqua insula trahas humida titubabunt, & fluida, sed si plenius atteras lōgioremq; tractationem adhibeas spissescunt, solidescunt, lentescuntq; celeriter

Cur amplius strictio, quam cursus corp⁹ implere potest. An quia cursus carnem resirgerat, nec alimenti reddit capaciorē, sed pars in imū conuertitur, pars a naturali calore penitus extenuata, transit in spiritū at manus carnem permulcet, laxat, capacem alimonie facit. Et uero exterior ista intentio premendo, stipādoq; refrangit interiorum impetum

impetum, obliſtensq; arctio continet, & car-
nem attollit.

Cur ſtercus hominum, qui morbo ma-
ioris inteſtini laborant, ſpeciem gerat bubu-
li. Quoniam morbus hic ex pituita expe-
rori ſolitus eſt. pituitæ autem copia putre-
ſcens ſpiritum agit, qui feces ſubit inflat, tu-
meſcit, atq; ita ſimiles bubulis reddit. unde
fit ſæpius, ut uel in aqua ualeat innatare. bu-
bulum autem inflari propterea arbitran-
dum, quoniam plurimum bouum pas-
bulū palea eſt, & fœnum. plurimumq;
& proinde ſpiritus
mouetur.

Argentine per Henricum Sybold
Anno. M. D. XXIX.
Menſe Auguſto.

